rea puterii a contrastat evident cu excesele primei coabitări. Dar, bineînţeles, nu ne aflăm decît la început.

Una dintre sarcinile esenţiale ale noului premier va fi, fără îndoială, depăşirea disensiunilor din cadrul noii majorităţi. Căci acestea există. În pofida dorinţei de a se menaja reciproc, liderii RPR (247 mandate) şi UDF (213 mandate) au iniţiat deja marile manevre menite să-i situeze pe un loc cît mai bun în cursa pentru preşedinţie. Doi ani în politică înseamnă foarte mult, dar gospodarul îşi face iarna car şi vara sanie.

Învăţînd din experienţele trecute, Balladur şi-a alcătuit rapid echipa guvernamentală, repartizînd posturile în mod echitabil: 16 miniştri UDF şi 14, inclusiv premierul, RPR. Şi în repartiţia portofoliilor principalelor ministere s-a respectat echilibrul dintre cele două formaţiuni: afacerile externe şi internele au în frunte reprezentanţi RPR, iar apărarea şi economia au fost atribuite UDF. „Acest guvern este echilibrat", a spus Balladur, subliniind că „peste jumătate din miniştri (29 la număr, faţă de 44 în guvernul socialist al lui Pierre Bérégovoy) acced pentru prima dată în astfel de funcţii înalte". Noul executiv va trebui „să se străduiască a reuni în jurul acţiunii de reformă, care este indispensabilă, pe toţi francezii, pe baza respectului reciproc pentru convingerile fiecăruia. Ţara noastră cunoaşte o criză, toate eforturile noastre trebuie mobilizate pentru a o depăşi", a mai adăugat Edouard Balladur.

Fără discuţie, de la vorbă la faptă drumul este foarte lung, dar rapida ieşire la rampă a noului guvern, ca şi programul ambiţios al premierului Balladur (a cărui prioritate numărul unu o constituie crearea de locuri de muncă) arată că dreapta este gata de luptă. Să aşteptăm rezultatele.

Dinu BUCŞAN

Deţinătorii principalelor portofolii în noul cabinet francez

Afacerile Externe – Alain Juppé (RPR)
Apărarea – François Léotard (UDF)
Economia – Edmond Alphandéry (UDF)
Interne – Charles Pasqua (RPR)
Probleme sociale, de sănătate şi urbane – Simone Veil (UDF)
Justiţie – Pierre Mehaignerie (UDF)
Buget – Nicolas Sarkozy (RPR)
Agricultură – Jean Peuch (RPR)
Lucrări publice, transport şi turism – Bernard Bosson (UDF)
Dezvoltare industrială şi întreprinzători – Alain Madelin (UDF)
Industrie, poştă şi comerţ exterior – Gerard Longuet (RPR)
Cultură – Jacques Toubon (RPR)
Muncă – Michel Giraud (UDF)
Probleme europene – Alain Lamassoure (UDF)

MALTA – din altă perspectivă

Ultima amînare

Chiar dacă cei trei raportori – F. Köning (Austria), G. Jansson (Finlanda) şi Theodors Pangalus (Grecia) – nu au prezentat în scris, în faţa Cosiliului Europei, concuziile lor în urma misiunii în România, provocînd, astfel, discutarea pe fond a cererii noastre abia în mai sau iunie, esenţial este că, iată, procedurile de aderare s-au declanşat, urmînd ca, după parcurgerea tuturor treptelor, contactelor, rapoartelor şi amînărilor să se ajungă la rezoluţia de acceptare. Dar, dincolo de mecanismul formal şi dificil, subzistă, totuşi, o doză considerabilă de prudenţă, nu neapărat faţă de România, ci faţă de oricare nou venit, prudenţă ce nu se explică decît prin performanţa că, datorită complexului sistem instituţional comunitar pus la punct, Europa occidentală postbelică s-a menţiunt, pentru cea mai îndelungată perioadă din istoria sa, în afara oricăror conflicte politice şi economice grave.

Lărgirea şi ulterior generalizarea la scară planetară a acestor politici nu trebuie, în viziunea promotorilor, să pericliteze coeziunea internă, eficacitatea deciziei sau consensul asupra principiilor recunoscute. Maastricht-ul a dovedit că riscul unei disfuncţii în mecanismele de integrare, chiar dacă provine dintr-o zonă considerată fără probleme (Danemarca), poate compromite demersul european în ansamblu. Din această perspectivă, reţinerea faţă de statele foste satelite este explicabilă chiar dacă acestea nu contenesc în a reaminti că statutul şi orbitele lor au fost hotărîte la Yalta, printr-un acord Est-Vest.

Cam acestea au fost preliminariile lucrărilor sesiunii de primăvară a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei desfăşurată în capitala Maltei – La Valetta – între 24 –26 martie.

G. Jansson – „cel mai exigent raportor", după cum îl apreciază dl V. Gabrielescu – a arătat că toţi ambasadorii la Bucureşti ai ţărilor membre ale Consiliului Europei, îndeosebi ambasadorul Marii Britanii, sînt de acord cu primirea neîntîrziată în comunitatea europeană, deoarece România a făcut progrese considerabile pe calea democraţiei „şi că, în general, nu a întîlnit nici un partid, organizaţie, minoritate sau persoană care să nu fie de acord cu această cerere". Totuşi, s-a sugerat reexaminarea unor aspecte privin Legea învăţămîntului, Legea minorităţilor, demilitarizarea poliţiei, statutul procuraturii, privind rolul securităţii în societatea românească de astăzi, răspunderea sa pentru crimele şi actele de violenţă din decembrie 1989.

Progresele în direcţia statului de drept sînt, însă, evidente şi nu se poate pretinde ca, în perioada care a trecut de la căderea totalitarismului, „să se atingă perfecţiunea", aşa că raportorii „vor expune un punct de vedere pozitiv în legătură cu cererea de aderare a României". Acesta va fi examinat de către Comisia Juridică a Consiliului Europei în reuniunea ce se va desfăşura la Bucureşti, între 26 – 29 aprilie a.c., urmînd ca aderarea deplină să fie recunoscută în iunie, odată cu Cehia şi Slovacia. În acest din urmă caz semnificativ şi pentru noi, raportoarea, doamna Halonen (Finlanda) a inclus în raport o hartă a Ungariei din 1914 pe care sînt trasate frontierele actuale ale Ungariei, ilustrîndu-se şi prezenţa populaţiei maghiare în Slovacia, Ungaria, Croaţia, Serbia şi, bineînţeles, România – o piesă apreciată şi de ceilalţi ca inoportună şi neadecvată faţă de tema raportului prezentat. În aceeaşi notă putem aminti că ruşii din Estonia s-au plîns că sînt discriminaţi de către estonieni, cu toate că ar reprezenta o treime din populaţie.

În concluzie, chiar dacă din vicii procedurale, admiterea cu drepturi depline în Consiliul Europei va mai fi întîrziată, vorba lui Nichita, „un timp, un anotimp, un fir de nisip", nimeni nu va mai nega în vreun fel opţiunea clară a României pentru structurile democrat'c şi instituţionale occidentale, edific te principiile respectării integrale a dr turilor fundamentale ale omului.

Dumitru PÂSLARU

BEIJING

Reforma sub control

După 17 zile de dezbateri, la Beijing s-a încheiat sesiunea plenară anuală a parlamentului Chinei, Adunarea Naţională Populară (ANP). Scopul principal al prezenţei celor 2898 de deputaţi în sala mare a Palatului Poporului a fost subscris transpunerii în politica statului a directivelor Partidului Comunist Chinez (PCC). Concret, a fost aleasă o nouă conducere a ţării, au fost adoptate mai multe documente importante pentru viitorul în domeniul economic, printre care bugetul pe 1993, şi, cel mai important fapt, Constituţia a fost amendată în sensul înscrierii în mod explicit a conceptului de „economie socialistă de piaţă".

Alegerea noii conduceri de stat chineze reflectă controlul total pe care PCC înţelege să-l exercite asupra tuturor organelor legislative, executive sau administrative. Într-o ţară cu aproximativ 1,2 miliarde de locuitori, cei 52 milioane de comunişti nu constituie, contrar aşteptărilor, un partid de masă, ci o veritabilă organizaţie a conducătorilor. Noile numiri ilustrează cu claritate categorica respingere a tezei susţinute de partizanii separării nete dintre partid şi instituţiile statului. Din surse care au dorit să rămînă anonime, rezultă că lista noii conduceri ar fi fost decisă anterior, în secret, de către Deng Xiaoping şi alţi lideri din generaţia sa. ANP nu a făcut decît să aprobe în mod oficial, prin vot secret, această listă. În ciuda revoluţiei – într-o ţară comunistă orice proces este revoluţionar, nu? – care are ca finalitate instaurarea economiei de piaţă, concept ce presupune descentralizarea şi încurajarea liberei iniţiative, reforma sistemului economic va fi dirijată strict de ierarhia de la Beijing.

Jiang Zemin, în vîrstă de 66 de ani, a fost ales în funcţia de preşedinte al R.P. Chineze, păstrîndu-şi, totodată, calitatea de conducător al partidului şi funcţia de preşedinte al Comisiei Militare Centrale, ceea ce înseamnă conducătorul suprem al armatei. Numai 60 de deputaţi au votat împotriva alegerii lui Jiang, un personaj fără anvergură, apropiat al lui Deng, ca şef al statului. La o asemenea reconcentrare a puterii s-a mai asistat doar cu prilejul numirii lui Hua Guofeng, în 1976, ca prim-ministru (postul de preşedinte al republicii fusese suprimat cu un an înainte). Desemnat drept succesorul său de către Mao Zedong, Hua deţinea toate funcţiile supreme din China.

Primul ministru în exerciţiu, Li Peng, în vîrstă de 64 de ani, a primit un nou mandat de cinci ani. S-au înregistrat 218 voturi contra şi 120 de abţineri, Li continuînd, astfel, să rămînă unul din cei mai nepopulari conducători chinezi. De altfel, în ultimul timp, se avansase chiar ideea înlocuirii lui, datorită opoziţiei pe care o manifestase faţă de ritmul prea alert al reformei economice, dar şi pentru persistenţa imaginii sale de organizator al represiunii sîngeroase din Piaţa Tien Anmen. În timpul lucrărilor, însă, premierul şi-a exprimat disponibilitatea de a susţine rapida modernizare a Chinei, cerînd el

Jiang Zemin, noul preşedinte al Chinei populare

însuşi accelerarea creşterii economice şi propunînd, în raportul prezentat, un plan al reformelor în stil capitalist.

Numeroşi conservatori octogenari, care continuă să deţină o mare influenţă politică, îl susţin pe Li Peng, întrucît acesta a demonstrat, în perioada în care s-a aflat la conducere, că este oricînd dispus să intervină atunci cînd ordinea socială se află în pericol. Gerontocraţia îl consideră pe Li drept un moştenitor politic de nădejde, care, după stingerea din viaţă a actualilor lideri octogenari, se va putea opune oricăror încercări de înlocuire a conducerii comuniste. Li a cunoscut o carieră politică strălucită în organele legislative, bucurîndu-se, în tinereţe, de simpatia fostului premier Ciu Enlai, de la care a beneficiat de tot sprijinul. Actualul prim-ministru este văzut ca unul din oamenii forte din conducerea de la Beijing, comentatorii politici considerînd că el are „un dosar roşu pur". Redesemnarea lui în această funcţie garantează mersul reformei, dar „cu paşi mărunţi".

Zhu Rongji, un tînăr devotat îndeplinirii obiectivelor reformei economice şi realizării unei economii de piaţă, în adevăratul sens al conceptului, în China, ocupă poziţia a doua în guvern, fiind responsabil chiar de acest sector. Tot în funcţia de vice-premier a fost confirmat Qian Qichen, care păstrează portofoliul afacerilor externe.

Totodată, a fost aprobat un plan de restructurare a Consiliului de Stat (guvernul), care prevede desfiinţarea a şapte departamente strict specializate şi crearea, în locul lor, a Comisiei de Stat pentru Economie şi Comerţ. O structură îmbunătăţită va avea şi noul Minister al Comerţului Exterior şi al Cooperării Economice, instituţie foarte importantă în realizarea schimburilor comerciale pe piaţa externă. În noua organizare, executivul chinez va avea 40 de membri şi, după cum remarcă observatorii, el este alcătuit din tehnocraţi şi personalităţi mai tinere

Li Peng, premierul reconfirmat, prezentîndu-şi raportul de guvernare în faţa parlamentului

decît cel precedent, din 1988. Aceasta ar putea fi o reflectare a voinţei de a respecta echilibrul tendinţelor din sînul PCC.

În fruntea parlamentului a fost ales un general în vîrstă de 69 de ani, Qiao Shi, fost şef al poliţiei secrete. Este considerat ca fiind un politician redutabil şi de neînlocuit, deoarece cunoaşte dosarele tuturor conducătorilor chinezi. Încă din primul său discurs, Qiao a declarat că intenţionează să sporească implicarea Adunării Populare în domeniul noii legislaţii economice. ANP are menirea de a „legaliza" deciziile partidului comunist, iar prin prezenţa în fruntea sa a unui membru al Comitetului Permanent al Biroului Politic al PCC (organ alcătuit din şapte personalităţi care constituie adevărata conducere a Chinei), rolul conducător al partidului este asigurat.

Deşi unul din motivele principale ale convocării sesiunii anuale a ANP a fost amendarea Constituţiei, prin introducerea conceptului de „economie socialistă de piaţă", analiştii politici observă menţinerea sistemului politic ca partid unic şi dominanţa „dictaturii democratice a poporului". Noul model economic este puţin diferit de economia de piaţă de tip capitalist. Teoreticienii marxist- leniniști explică această situaţie prin aceea că, la ora actuală, China s-ar afla în mod oficial abia în „stadiul iniţial al construcţiei socialismului".

Odată cu reforma sistemului economic, întreprinzătorii particulari cunosc o ascensiune spectaculoasă, iniţiativele lor îmbrăcînd forme diferite, copiate din practica ţărilor o cidentale. Date statistice recente arată că sectorul particular se dezvoltă mai rapid şi mai energic decît sectorul de stat. De la începutul reformei, în urmă cu 14 ani, valoarea capitalului financiar din sectorul particular a depăşit resursele de care dispun întreprinderile de stat din sectorul productiv civil. Aceste sume sînt orientate spre activităţile unde se rulează cel mai rapid capitalul. După cum se afirmă la Beijing, statul va încuraja investiţiile şi va miza pe resursele financiare particulare ca sursă suplimentară de acumulare, sperînd să menţină în economia naţională unul dintre cele mai înalte ritmuri de creştere din lume. Fără a fi vehiculată în mod explicit, ideea de planificare este destul de transparentă.

Este interesant de constatat că Rong Yiren, unul din simbolurile revoluţiei economice chineze, supranumit „capitalistul roşu", a fost numit vicepreşedinte al Chinei, deşi nu este membru de partid. În vîrstă de 77 de ani, Rong ar fi putut accede chiar şi la fotoliul de şef al statului, funcţie pur onorifică, dar s-a preferat încredinţarea acestei misiuni unui lider comunist. Comentatorii sînt de părere că acest fapt demonstrează incapacitatea regimului de a încerca o cît de mică deschidere politică.

Oricum, prezenţa aşa-zişilor milionari roşii la sesiunea parlamentului chinez demonstrează că schimbările, concepute doar ca economice, nu pot fi menţinute într-un cadru restrîns, fapt, de altfel, explicabil. Ei şi-au întins mîinile şi spre cîrma statului, în dorinţa de a-şi completa puterea economico-financiară cu influenţa politică. Ziarele chineze subliniază că este vorba de un „eveniment istoric", deoarece pătura bogată a oamenilor de afaceri,mai devreme sau mai tîrziu, trebuia să bată la uşa celor mai înalte organe reprezentative de stat, pentru a-şi găsi locul de unde să-şi poată apăra cel mai bine statutul nou dobîndit şi interesele. Sigur că această prezenţă nu este trăsătura dominantă a celui mai înalt organ reprezentativ din China, care continuă să fie dominat de ideologi comunişti şi tehnocraţi.

Cristian MOANȚĂ

De curînd, Editura Militară a lansat pe piața cărții lucrarea „În tranșeele Europei" a reputatului diplomat român, dl ambasador Valentin Lipatti.

Pe parcursul a 200 de pagini, autorul condensează „amintirile unui negociator" ce a luat parte nemijlocit la una din cele mai importante experiențe diplomatice postbelice – tratativele multilaterale de pregătire și desfășurare a Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa, încununate, în vara anului 1975, prin semnarea, la Helsinki, a Actului final de către șefii de stat sau de guvern ai celor 35 de state participante.

Necesară (dacă nu obligatorie) în biblioteca tuturor celor interesați de problematica politică – diplomați, politologi, ziariști – lucrarea dlui ambasador Lipatti se adresează, deopotrivă, cercurilor largi de cititori, ei înșiși martori la acest „fragment" de istorie contemporană.

Amintirile unui negociator aflat permanent la post în tranșeele Europei s-au adunat în această carte pentru a dezvălui publicului larg „cealaltă față" a diplomatului român: scriitorul de mare rafinament și omul de aleasă cultură Valentin Lipatti.

I.O.

Recent, la Editura „Minerva" a apărut un nou volum semnat Henri Zalis. Distinsul eseist, critic literar și reputat traducător, umanist prin vocația pe care nu și-a trădat-o niciodată, chiar în vremuri de cumpănă, aduce în prim plan figura celui care a fost profesor Tudor Vianu. Subintitulat „Apropieri, delimitări, convergențe", volumul se situează sub semnul „renașterii și simbolismului", iluminat solar de cea mai pură logică carteziană. Nu intenționăm aici o critică de „critică literară". Pentru că lucrarea este însuflețită în mod decisiv de stilul și frumusețea raționamentelor eseistului Zalis. Dacă tema unificatoare, în acceptul autorului, este „grija cu care Tudor Vianu a închinat lumii biblioteca, nu neapărat numai cu sensul definitiv în dicționare" și „parcă anticipîndu-l pe Umberto Eco apelîndu-se la alt tîlc, cel deloc protector al actului cultural, amplificat, înglobat în text", cititorul are prilejul unei lecturi paralele a ceea ce putem numi „mesajul mesajului". Împăcarea cu sine, cumpăna mereu menținută între spiritul volitiv și detașarea obiectivă, „un suflet frumos, lăsînd în urmă drame lăuntrice, rezistent la dureri, destoinic, temeinic, efervescent, disciplinat, demn, fidel", toate aceste lucruri caracteristice maestrului Vianu constituie un model demn de urmat, o tentație pedagogică și morală.

Este ceea ce mi s-a părut a răzbate din toate paginile cărții, veritabil exercițiu intelectual de înaltă ținută, și ceea ce situează respectivul volum dincolo de limitele timpului și timpurilor.

Mircea BĂRBULESCU

MOSCOVA

Un „teatru al absurdului" la Kremlin

La cea de-a noua sesiune a sa, Congresul Deputaţilor Poporului din Rusia şi-a demonstrat din nou – poate mai mult ca oricînd – caracterul imprevizibil, derutîndu-i pe aproape toţi observatorii de la faţa locului sau de la distanţă şi, în primul rînd, pe cei mai optimişti. E drept că, la „nivelul de vîrf", s-a ajuns, aşa cum era de aşteptat, la un compromis. Nici preşedintele Elţîn şi nici „speakerul" parlamentului, Hasbulatov, cu toată retorica lor vehementă, nu erau interesaţi să împingă lucrurile pînă la punctul de unde nu ar mai fi existat întoarcere. Beneficiind – caz rar – de încrederea ambelor tabere, premierul Viktor Cernomîrdin li s-a alăturat – într-o „troikă" amintind de cea din vremea lui Brejnev – pentru a elabora un document care, teoretic, ar fi trebuit să dea satisfacţie tuturor. Preşedintele renunţa la proiectatul său referendum, ca şi la decretele considerate anticonstituţionale, în schimbul esenţialului – desfiinţarea Congresului, înlocuit cu un parlament bicameral restrîns, şi alegeri anticipate în toamnă. Pentru a-i convinge pe deputaţi, li se propunea să-şi păstreze drepturile – inclusiv indemnizaţia – pe toată perioada mandatului lor iniţial, adică pînă în 1995.

Deputaţii s-au exprimat nu numai verbal, ci şi prin gesturi

„Răspunderea pentru criză a fost aruncată, fără deosebire, în toate direcţiile, atît la Congres, cît şi pe străzi. Diferiţi vorbitori au dat vina pe comunişti, reformişti, antireformişti, influenţa occidentală, reacţionari, puternicii din umbră, vidul de putere, şefii mafiei, sionişti, ziariştii pro Elţîn, Constituţia putredă, cei ce au încălcat Constituţia, legiuitorii iresponsabili, anturajul viclean al preşedintelui – şi chiar pe Diavol...

Hasbulatov a fost cel ce a spus că precedentele compromisuri erau lucrul dracului. El a crezut, evident, că poate avansa un alt compromis, în sesiunea de duminică, fără ajutorul diavolului, dar deputaţii n-au fost de acord..."

(Jeff Berliner, UPI, despre cea de-a treia zi a Congresului)

Revolta deputaţilor

Legiuitorii au fost, însă, de altă părere. Mai mult decît chestiunile de principiu, i-a indignat faptul că, din nou, „cei mari" se înţeleseseră între ei în secret. Într-un cor dominat de invectivele naţional-comuniştilor, vocile moderaţilor nici nu s-au mai auzit. Combătută de aproape toate fracţiunile parlamentare, propunerea a fost respinsă cu o mare majoritate, iar domnii Elţîn şi Hasbulatov s-au văzut puşi, împreună, pe banca acuzaţilor, organizîndu-se în grabă un vot asupra destituirii lor.

Sfidat de Congres, dl Elţîn şi-a regăsit auditoriul dintotdeauna mai prielnic – mulţimile pe care accentuarea tensiunii le scosese, în sfîrşit, din letargie, aducîndu-le în stradă, pentru prima dată după august 1991. Plănuită de mai multă vreme, marea manifestaţie a adepţilor săi – aproape 100.000, după unele estimări – i-a oferit o tribună pentru a-şi exprima satisfacţia după eşecul votului asupra destituirii sale. **„Lovitura de stat comunistă nu a avut loc"**, a declarat preşedintele. **„A triumfat poporul, a triumfat reforma, a triumfat democraţia..."** De fapt, nu fusese chiar un triumf: împotriva dlui Elţîn se pronunţase o majoritate consistentă, lipsind doar cîteva zeci de voturi pînă la cele două treimi necesare destituirii. Adversarii săi, care nu se aşteptau nici ei la un rezultat atît de bun, şi-au clamat, la rîndul lor, victoria. Votul dovedise, însă, în primul rînd – dacă mai era nevoie – cît de rupt era Congresul de realitate, sentimentul popular fiind – la Moscova, dar nu numai acolo – evident contrar opţiunii deputaţilor. Demonstraţia paralelă a naţional-comuniştilor nu reunise decît vreo 15.000 de persoane.

În ce-l priveşte pe Ruslan Hasbulatov, el a scăpat mult mai uşor, deşi o majoritate simplă l-ar fi putut răsturna. Deputaţii conservatori, după oarecare chibzuinţă, şi-au dat seama că îndepărtarea sa nu le-ar fi servit la nimic, iar reformiştii – că posibilii săi înlocuitori erau şi mai retrogrezi. Astfel că rezultatul votului i-a fost favorabil. După un scurt moment de ezitare, el şi-a regăsit virulenţa.

Referendumul amputat

A doua zi, cînd mitingul nu mai era decît o amintire, deputaţii şi- au luat revanşa, adoptînd o rezoluţie finală care anula orice compromis. Referendumul de la 25 aprilie a fost reintrodus pe agendă, susţinut, în mod paradoxal, tocmai de cei mai înverşunaţi adversari ai preşedintelui, convinşi că acesta va fi înfrînt. (Dl Elţîn începuse, poate, chiar el, să aibă unele bănuieli în acest sens şi, de aceea, era dispus să renunţe la referendum). Pentru a fi mai siguri, conservatorii au eliminat orice întrebare care ar fi pus în cauză instituţia Congresului; astfel, chiar dacă vor avea loc, în cele din urmă, alegeri anticipate, ele se vor desfăşura, teoretic, conform actualului sistem. Cetăţenii vor trebui, de asemenea, să se pronunţe asupra politicii social-economice duse de guvern în ultimii ani, mult mai impopulară decît preşedintele însuşi. În sfîrşit, potrivit regulilor adoptate de Congres, pentru ca un răspuns favorabil să fie validat, el va trebui să fie votat de cel puţin jumătate plus unu din numărul alegătorilor înscrişi (şi nu al celor ce s-au prezentat la urne). Ceea ce înseamnă cu două milioane de voturi mai mult decît a obţinut dl Elţîn la alegerile prezidenţiale din iunie 1991, cînd era în culmea popularităţii. Pe scurt, o misiune aproape imposibilă.

Preşedintele nu s-a descurajat şi – pe lîngă faptul că, prin purtătorul său de cuvînt, a emis o declaraţie deosebit de dură la adresa Congresului, definit ca **„o maşină infernală pusă să distrugă pacea civică şi stabilitatea politică"** – a trecut la contraatac, pentru început pe cale juridică, în faţa Curţii Constituţionale. Este puţin probabil, însă, ca instanţa prezidată de şovăielnicul Valeri Zorkin să poată rezolva ceva – sau să fie ascultată dacă ar încerca să o facă. Fapt este că, prin deciziile sale, Congresul nu numai că a menţinut situaţia politică în impasul în care se găsea, dar a îndepărtat şi mai mult perspectiva stabilizării, adîncind divergenţele dintre cele două tabere.

Din nou în impas

Desigur, Congresul nu mai exprimă raportul forţelor politice din ţară, iar ultima sesiune a arătat şi mai clar acest lucru. Formal, el rămîne, totuşi, deţinătorul puterii supreme în stat, iar toţi cei care, pretutindeni în Rusia, resping reformele se pot prevala de autoritatea sa. În definitiv, legitimitatea n-a fost niciodată prima grijă pentru deputaţii sovietelor comuniste, dintre care mulţi se regăsesc în fotoliile Congresului. Preşedintele Elţîn, în schimb, beneficiază de mandatul sufragiului universal, dar nu este deloc sigur că şi-l va putea confirma la referendum, mai ales în termenii decretaţi de Congres. Fiind, însă, cel care a iniţiat această consultare, el nu i se mai poate sustrage şi va face totul pentru a o cîştiga: vor urma deci cîteva săptămîni de febrilă campanie electorală, exact ceea ce ar fi trebuit evitat în aceste vremuri de criză economică. Şi, chiar dacă, pînă la urmă, preşedintele va învinge la urne – ceea ce pare, deocamdată, puţin probabil – aceasta nu va însemna decît perpetuarea actualului impas constituţional, deci o prelungire a confruntărilor sterile în dauna adevăratelor priorităţi. Doar aprobarea unei noi Constituţii – chestiune pe care dl Elţîn încearcă să o strecoare, totuşi, în cuprinsul referendumului – ar fi adus o schimbare politică radicală.

Nici preşedintele, nici Congresul nu se pot considera învingători după ultima sesiune, decît, cel mult, pe planul unor orgolii personale. Dacă se poate vorbi de o victorie, ea nu a revenit decît confuziei şi haosului care ameninţa să cuprindă întreaga Rusie pentru a o pustii. Comentînd lucrările Congresului, presa moscovită vorbea de „teatru al absurdului" sau de „suprarealism". Spectacolul unor politicieni derizorii care, agitîndu-se

FEŢELE CENZURII

Televiziunea şi celelalte mijloace de informare în masă constituie arme puternice în viitoarea campanie electorală, iar atît preşedintele Elţîn, cît şi deputaţii poporului şi-au dat de mult seama de acest lucru, încercînd să preia controlul asupra lor. În focul ultimei confruntări, ei au emis decrete în acest sens, evident contradictorii, astfel încît Curtea Constituţională va tranşa, în final, şi această problemă.

Rezoluţia Congresului, introdusă fără succes şi anul trecut, prevede instalarea unor „Consilii de supraveghere" în studiourile de radio şi TV, care ar urma să „garanteze obiectivitatea". Directorii respectivelor instituţii ar urma, de asemenea, să fie numiţi de aceste consilii şi nu de preşedintele statului, ca pînă acum. Redactorii principalelor studiouri TV au reacţionat imediat, ameninţînd chiar cu greva; ei au arătat că introducerea consiliilor înseamnă **„reînvierea cenzurii şi interferenţă în procesul creativ"**. În plus, **„obiectivitatea este, din punct de vedere legal, un nonsens"**, a declarat un purtător de cuvînt al „Telecompaniei Ostankino", adăugînd că în Rusia există „vreo 100 partide politice care au între 7 şi 20000 membri" şi nu li se poate acorda tuturor timp egal de antenă.

Mihail Poltoranin: „ochiul preşedintelui" în mass-media

Pe de altă parte, şi controlul exercitat de dl Elţîn şi împuternicitul său, fostul comentator al „Pravdei", Mihail Poltoranin, şef al **Centrului Federal de Informaţii** (pe care deputaţii îl doresc desfiinţat), este resimţit de unii ca apăsător. În urmă cu o lună, directorul adjunct de la Ostankino şi-a dat demisia, afirmînd că studioul era pus în serviciul unei singure formaţiuni politice – **Rusia Democratică**, sprijinitoarea dlui Elţîn. Iar la televiziunea din St. Petersburg, un popular şi controversat realizator, Aleksandr Nevzorov, a fost dat afară, poliţia interzicîndu-i accesul în clădire. La început lăudat pentru emisiunile sale îndrăzneţe, dl Nevzorov deviase treptat spre poziţii populiste, de dreapta, criticîndu-l făţiş pe preşedinte. **„Acest fapt discreditează complet decretele dumneavoastră asupra libertăţii presei"**, i-au scris dlui Elţîn redactorii din St. Petersburg . Sovietul suprem a promis, bineînţeles, că se va ocupa şi de acest caz.

în jurul unor fantasme juridice, se înverşunează să ignore realitatea ar fi doar ridicol, dacă nu s-ar întrevedea şi un posibil final tragic.

Economia ca o prăpastie fără fund

În timp ce la Kremlin se înteţeşte lupta pentru putere, conducătorii economiei ruseşti îşi continuă propriul lor război – cel împotriva inflaţiei. Un război foarte departe de a fi cîştigat, mai ales că unul din potenţialii aliaţi – Banca Centrală a Rusiei – nu prezintă nici o încredere. **„Banca nu a adoptat nici o singură decizie pe linia programului guvernamental"**, declara, recent, vicepremierul Boris Fiodorov, adăugînd: **„Sînt nevoit să ridic problema necesităţii de a schimba conducerea Băncii Centrale"**. Deşi una din ultimele remanieri constituţionale l-a inclus pe Viktor Gherascenko, preşedintele Băncii (moştenit de la Banca de Stat a URSS, unde avea aceeaşi funcţie), în guvern, el rămîne răspunzător doar în faţa „micului parlament" – sovietul suprem – ale cărui tendinţe conservatoare, în materie financiară, le împărtăşeşte.

Cel mai nou venit dintr-un şir de tineri economişti străluciţi, care s-au perindat prin guvernele de la Moscova fără a reuşi pînă acum să-şi ducă la bun sfîrşit planurile reformatoare, dl Fiodorov şi-a schiţat astfel programul de luptă împotriva inflaţiei şi de liberalizare financiară: **ridicarea ratelor dobînzii** la nivelul pieţei, pînă în iulie; **reducerea severă a creditelor** pentru industria ineficientă de stat; finanţarea deficitului bugetar prin **obligaţiuni guvernamentale** şi nu prin tipărirea de noi ruble fără acoperire; **liberalizarea pieţei valutare** şi deschiderea ei către străini. Măsuri propuse şi în trecut, dar obstrucţionate de dl Gherascenko şi aliaţii săi politici. Vicepremierul a criticat, de asemenea, celelalte foste republici din URSS care încă mai folosesc rubla fără a-şi coordona politica monetară cu Rusia. Şi aici ar fi de vină tot Banca Centrală, care ar fi acordat ţărilor respective „credite tehnice", fără dobîndă, cu prea mare largheţe. **„Am exportat mărfuri şi am importat inflaţie"**, a conchis dl Fiodorov, subliniind că se va pune capăt creditelor în cauză; ţările CSI vor trebui să-şi introducă propriile monede sau, dacă doresc, să rămînă în „zona rublei", să se supună indicaţiilor Moscovei...

Rigoarea financiară nu se împacă prea bine cu alte măsuri, de această dată din domeniul social, elaborate de guvern după apelul preşedintelui Elţîn de la 20 martie. Este vorba de ridicarea salariului minim pînă la 4500 ruble (adică... şapte dolari), compensarea micilor depunători ale căror economii au fost spulberate de inflaţie, ajutoare sociale etc. Toate aceste cheltuieli – strict necesare, avînd în vedere sărăcia care se extinde în ţară – sînt de natură să sporească şi mai mult deficitul bugetar, deja amplificat, prin amendamente, de deputaţii sovietului suprem. Pentru a reface cît de cît echilibrul, dl Fiodorov a propus vînzarea unei părţi din rezerva de metale şi pietre preţioase a statului. „Măicuţa Rusia" se vede, astfel, nevoită să-şi vîndă bijuteriile de familie pentru a avea ce mînca – o imagine cu care, probabil, legislatorii naţionalişti nu vor fi de acord...

Cam cum toate acestea nu ar fi fost de ajuns, reprezentantul FMI la Moscova a anunţat că, pînă la soluţionarea crizei constituţionale, nu vor putea avea loc negocieri pentru noi credite. Dl Jean Foglizzo a admis că „un anumit număr de greşeli" în acordarea ajutorului occidental aparţine şi donatorilor, dar a criticat sever, în primul rînd, guvernul rus, care nu a trecut hotărît la restructurarea industriei – nici o întreprindere nu a fost încă declarată în faliment – şi a cedat presiunilor inflaţioniste. El s-a întrebat unde au dispărut cele 600 milioane de dolari cheltuite anul trecut (fără rezultat) pentru stabilizarea rublei. Un posibil răspuns ar putea veni din partea lui Grigori Cebotarov, un înalt funcţionar însărcinat cu combaterea crimei organizate, potrivit căruia mafia rusească are, în băncile occidentale, depuneri de vreo 25 miliarde (!) de dolari. Aceasta, pe lîngă sumele folosite pentru a mitui unii oameni politici şi demnitari.

Grupaj realizat de
Alexandru ANTONESCU

SARAJEVO

Forţa dreptului sau dreptul forţei?

Amînată de trei ori în ultimul timp, Rezoluţia nr.816, care autorizează recurgerea la mijloace militare pentru impunerea respectării zonei de excludere aeriană din Bosnia şi Herţegovina, a fost votată de membrii Consiliului de Securitate, înregistrîndu-se doar o singură abţinere – China. La cererea Rusiei, documentul limitează eventualele operaţiuni la spaţiul aerian bosniac, fără a permite bombardarea unor obiective terestre, cum se preconiza într-o variantă anterioară. Practic, prevederile nou-adoptatei rezoluţii se traduc prin interceptarea şi, la nevoie, doborîrea oricărui aparat militar sau civil care survolează teritoriul prohibit fără a fi autorizat de forţa de protecţie a ONU. Operaţiunea de supraveghere a zborurilor, în care NATO va avea un rol preponderent, urmează să fie încredinţată generalului italian Giuseppe Del Inocenti, comandant al Forţei a Cincea Aeriene Tactice din cadrul Alianţei Nord-Atlantice şi care va acţiona de fapt sub controlul Consiliului de Securitate.

De la instituirea interdicţiei de zbor, la 9 octombrie 1992, ONU a înregistrat circa 500 de încălcări ale spaţiului bosniac, efectuate atît de sîrbi, cît şi de croaţi, însă singurele misiuni de luptă confirmate au aparţinut unor avioane sîrbeşti care au bombardat sate musulmane din estul Bosniei, la 13 martie a.c. Deşi aceste zboruri au avut un impact neglijabil pe plan militar, interzicerea lor reprezintă o nouă modalitate de presiune asupra părţii sîrbe, care refuză semnarea planului de pace Vance-Owen.

Rezoluţia, care, potrivit ambasadorului rus Iuri Voronţov, „trebuie să transmitem un mesaj clar tuturor părţilor în conflict în legătură cu hotărîrea de a acţiona ferm pentru încheierea cît mai rapidă a conflictului, prin punerea în aplicare a acordului de pace", prevede o perioadă

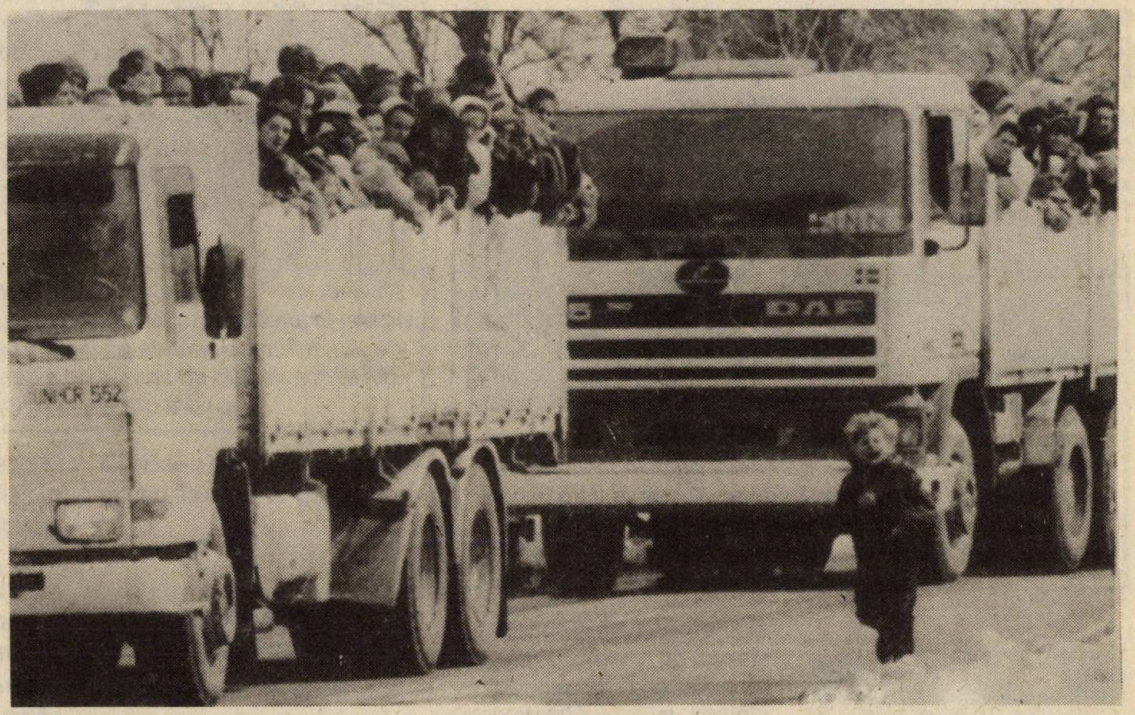

Disperarea se poate citi pe faţa micuţului care aleargă după camionul ONU din care a căzut din cauza supraaglomerării. Băieţelul a fost ajutat să ajungă din nou în vehicul şi să-şi regăsească mama

de graţie de şapte zile, înaintea aplicării ei. Pe de altă parte, în următoarele zile se aşteaptă adoptarea unor noi măsuri care vor consimţi planul de pace, odată cu întărirea sancţiunilor împotriva sîrbilor bosniaci şi a aliaţilor lor de la Belgrad, în cazul în care Radovan Karadjici nu va găsi de cuviinţă că este mai profitabil să accepte soluţia propusă de mediatorii internaţionali.

În speranţa de a-i convinge să semneze mult-discutatul document, trimisul preşedintelui Rusiei, Vitali Ciurkin, s-a întîlnit, la sfîrşitul săptămînii trecute, cu liderii sîrbilor bosniaci în orăşelul Pale, sediu al autorităţilor Republicii sîrbe din Bosnia, după ce anterior conferise la Belgrad cu preşedinţii Slobodan Miloşevici şi Dobriţa Ciosici. Luînd, însă, în considerare scrisoarea adresată de Radovan Karadjici premierului britanic John Major, prin care se solicită sprijinul acestuia faţă de cererile sîrbilor privind introducerea unor schimbări în planul de pace, este, însă, puţin probabil a se ajunge curînd la un compromis acceptabil.

Soluţia decupării geografice a Bosniei şi Herţegovina, prevăzută de către negociatorii Cyrus Vance şi David Owen, este inacceptabilă şi în viziunea preşedintelui iugoslav, care a subliniat că planul „favorizează interesele croate şi cedează şantajului musulmanilor". În cuvîntarea ţinută în faţa comitetului de politică externă al Parlamentului Europei, Dobriţa Ciosici a atras atenţia asupra faptului că „adevărul despre tragedia iugoslavă, despre factorii interni şi externi ai destrămării Iugoslaviei nu a devenit încă determinanta politică şi morală în abordarea de către CE şi ONU a actualelor evenimente de pe teritoriul fostei republici federative". „Din păcate, a adăugat el, acest adevăr nu există nici în conştiinţa unei bune părţi a opiniei publice mondiale, formată cu ajutorul mass-mediei comercializate şi ideologizate". Referindu-se la planul Vance-Owen, vorbitorul a afirmat că singura soluţie viabilă o reprezintă o confederaţie a trei comunităţi naţionale – musulmană, sîrbă şi croată – legate prin funcţiile centrale de bază şi care nu trebuie să fie „pure din punct de vedere etnic".

Ridicînd problema sancţiunilor decretate faţă de ţara sa, preşedintele Ciosici a subliniat efectele care se resimt în toate sferele vieţii economice, sociale şi spirituale care afectează, în bună măsură, întreaga regiune a Balcanilor. În finalul discursului său, Dobriţa Ciosici a pus în gardă „faţă de riscurile unor acte disperate de distrugere", afirmînd că actualul conflict din Iugoslavia este purtat de extremişti, care nu pot fi asimilaţi ansamblului poporului sîrb.

În timp ce demersurile diplomatice continuă la diverse nivele cu protagoniştii crizei iugoslave, în Bosnia orientală continuă operaţiunile de paraşutare a ajutoarelor, efectuate de avioane americane, germane şi franceze, paralel cu evacuarea civililor din regiunea Srebreniţa. Disperarea oamenilor aflaţi într-o situaţie dificilă de luni de zile a dus la incidente nefericite, şase persoane găsindu-şi sfîrşitul, în timp ce încercau cu disperare să-şi facă loc în camioanele ce urmau să-i scoată din infern. În timpul unui transport, din cauza supraîncărcării, oblonul unui autovehicul a cedat, înregistrîndu-se o victimă şi mai mulţi răniţi. Cu toate acestea, Înaltul Comisariat al ONU pentru Refugiaţi a hotărît continuarea operaţiunii în condiţiile unei siguranţe sporite pentru transportul refugiaţilor, în pofida faptului că unii au considerat că acţiunea este folosită în scopul „purificării etnice".

Conform unei ştiri de ultimă oră, mai rămîne de adăugat că mediatorul din partea Naţiunilor Unite, Cyrus Vance, în vîrstă de 76 ani, a decis să renunţe la rolul său în aplanarea conflictului din fosta Iugoslavie, locul său urmînd a fi luat, probabil, de ministrul de externe al Norvegiei, Thorvald Stolenberg.

Ioana BĂRBULESCU

1000 + 1

Xantia – modelul cu care constructorul francez de automobile Citroën speră să recucerească piaţa în 1993. Stilizat de faimosul carosier italian Bertone, Xantia va intra în competiţie cu „rivalii" săi Ford Sierra, Opel Vectra, Nissan Primera sau Toyota Carina

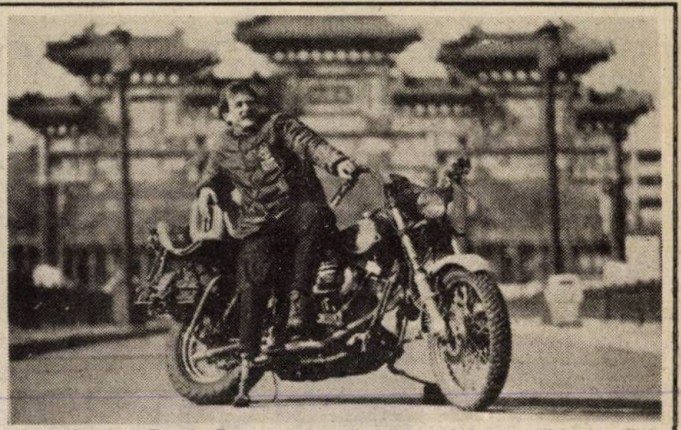

Americanul Davis Baw, plecat cu motocicleta sa Harley Davidson în jurul lumii, a ajuns la Beijing, după ce a traversat 38 de ţări. Infirm de ambele picioare, Davis şi-a început voiajul din Africa de Sud cu scopul de a sensibiliza opinia publică asupra dramei handicapaţilor

Sharon

Uitaţi de Julia Roberts, uitaţi de Geen Davis! Astăzi, Sharon Stone este actriţa cea mai la modă în studiourile de la Hollywood. Total necunoscută pînă la realizarea filmului „Basic Instinct", Sharon s-a trezit catapultată în constelaţia stelelor de cinema. Dacă pentru acest prim rol principal nu a primit decît 350000 de dolari, solicitările de acum îi permit să ceară un preţ care se măsoară în mai multe milioane. Tot de dolari, firește.

Ultima distracţie în Australia sînt luptele de sumo pentru femei, desfăşurate după toate regulile artei japoneze. Dar pentru că Donna şi Mellisa nu au reuşit să ajungă la gabaritul obişnuit al luptătorilor – Doamne, cum ar fi arătat? – ele şi-au croit aceste costume

Luciano

Binecunoscutul tenor italian Luciano Pavarotti a fost supus, de curînd, unei operaţii de înlocuire a meniscului de la genunchiul drept. Totul a decurs normal, iar recuperarea are loc rapid, sperîndu-se ca în 20-30 de zile apreciatul artist să revină pe scenă. Operaţia este obişnuită în rîndul atleţilor şi jucătorilor de fotbal, dar în cazul lui Pavarotti se pare că problemele au apărut datorită greutăţii sale excesive, care i-a solicitat genunchiul. Este ştiut faptul că Luciano Pavarotti este un mare gurmand. Deocamdată i s-a interzis apariţia în opera „Paiaţe" de Leoncavallo, spectacol programat la teatrul „La Scala" din Milano pe 1 aprilie. Şi nu este o păcăleală nici pentru artist, nici pentru public.

Palenque

Arheologii mexicani au descoperit în statul Chiapas din sudul ţării patru morminte datînd de peste 1200 de ani, conţinînd rămăşiţe umane şi obiecte din ceramică şi jad. Descoperirea a fost făcută în ruinele vechii cetăţi Palenque, aparţinînd culturii Maya, într-o zonă închisă publicului. Elementul spectaculos este acela că mormintele conduc spre o cameră mortuară, de unde există un acces pe scări săpate sub pămînt spre unul din principalele temple. Ruinele vestigiilor Maya de la Palenque, înconjurate de junglă şi descoperite abia la sfîrşitul secolului XVIII, sînt principala atracţie turistică a Mexicului.

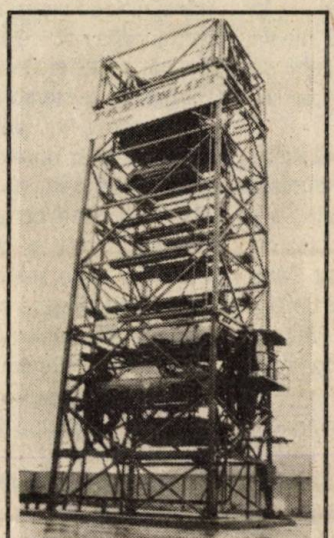

O firmă belgiană a montat experimental în capitala Bulgariei acest Parkinlift. Dacă se va dovedi util pentru descongestionarea arterelor Sofiei, uzina Balkancar, specializată în instalaţii de ridicat, va primi licenţa de producţie

Grace

La 11 ani după tragica sa dispariţie, prinţesa Grace de Monaco a fost onorată cu o emisiune comemorativă de mărci poştale, lansată concomitent în Statele Unite şi Principatul Monaco. Actriţa Grace Kelly, nominalizată de două ori de Academia de Arte şi Ştiinţe Cinematografice pentru trofeul suprem, a obţinut premiul Oscar în 1954 cu filmul „The Country Girl". La numai 26 de ani, ea a renunţat la carieră pentru a se căsători cu prinţul Rainier al III-lea de Monaco. Grace a murit în vîrstă de 52 de ani, într-un stupid accident de automobil.

Cu numai 40 de mărci, burlacii din Frankfurt au putut cumpăra aceste originale buiote cu care să se încălzească în timpul sezonului rece

George

George Scott, om de serviciu la sucursala din Aycliffe a puternicei bănci Lloyd, a devenit celebru peste noapte datorită unei sentinţe judecătoreşti mai puţin obişnuite. Lustruind mînerul uşii unui seif, George a constatat că aceasta nu este blocată şi a sustras, fără nici o dificultate, 24000 de lire sterline (peste 35000 de dolari). Curtea însă nu l-a pedepsit decît cu o amendă de 250 lire sterline, fără a-l obliga să restituie şi suma de bani furată. Judecătorul care a condus procesul a declarat că se aşteaptă ca de acum încolo funcţionarii băncii să fie „mult mai grijulii".

Owada

Este aproape cert că familia princiară moştenitoare a tronului Japoniei îşi va petrece luna de miere în statul american Massachusetts. Ziarul „Boston Herald" anunţa că se fac intense pregătiri pentru primirea prinţului Naruhito şi a viitoarei sale soţii, Masaku Owada. Se pare că Owada, care şi-a făcut liceul în suburbia Belmont a Bostonului, îndreptîndu-se apoi spre faimoasa Universitate Harvard, este foarte legată de aceste locuri. Ea doreşte să-i arate soţului său Alma Mater şi oraşul în care şi-a petrecut tinereţea, înainte de debutul într-un mariaj pe care japonezii îl aşteaptă cam de mult.

Sute de reporteri ai clubului londonez West Ham United au adus flori, eşarfe şi un ultim omagiu pentru cel care a fost Bobby Moore, căpitanul echipei de fotbal şi al naţionalei Angliei

1000 + 1

Adolf

La San Francisco s-au făcut afirmaţii senzaţionale despre cel mai urît dictator cunoscut de istorie, Adolf Hitler. Un cercetător a tras concluzia că acesta suferea de o maladie în care sistemul său imunitar reacţiona eronat, atacîndu-l din interior. După şapte ani de studiere a unui impresionant volum de date, profesorul emerit Fritz Redlich – un evreu forţat să părăsească Austria natală în 1939 pentru a scăpa de exterminare – a pus diagnosticul „arterita celulelor gigant" din zona capului, care provoacă halucinaţii, spasme şi declanşează un adevărat război împotriva organismului. Această boală, ale cărui cauze rămîn încă un mister, poate explica cea mai mare parte a tulburărilor psihice de care a suferit „Adolf cel Mare".

IBM Gallery

Galeria de Ştiinţă şi Artă de pe Madison Avenue din Manhattan va fi închisă, după zece ani de funcţionare. Concernul de computere IBM, care sponsorizează galeria, a înregistrat în anul 1992 un deficit de cinci miliarde de dolari. Măsura consiliului de administraţie, motivată de reducerea costurilor, va afecta cea mai faimoasă simeză a metropolei americane, considerată o mare atracţie pentru degustorii de artă şi cei 750000 de vizitatori care i-au călcat pragul anual.

Record

În 1992, în Statele Unite au fost reciclate aproape 63 miliarde de doze de aluminiu folosite pentru îmbutelierea berii şi a băuturilor răcoritoare, ceea ce reprezintă un procent de 68 la sută. Tot mai preocupaţi de problemele de mediu, americanii au stabilit astfel un record greu de egalat.

Rubrică realizată de Cristian MOANŢĂ

Doi elevi francezi, foarte generoşi cu o fetiţă ţigancă care cerşea lîngă gardul Grădinilor Tuileries din Paris. De unde o fi venit ea oare?

ROMA

„La piovra" își întinde tentaculele

Italia se află la răscruce. Criza politică declanşată de scandalul de corupţie – celebra afacere intitulată „mîinile curate" – se agravează pe zi ce trece. Deschiderea unei anchete judiciare pentru „activitate în folosul Mafiei" împotriva fostului preşedinte al Consiliului de Miniştri, democrat-creştinul Giulio Andreotti, 74 de ani, senator pe viaţă, nu a făcut decît să încurce şi mai mult situaţia. Şi, bineînţeles, să agite spiritele.

Deschiderea anchetei a însemnat un fapt fără precedent în istoria Italiei, atît prin gravitatea acuzaţiilor (dosarul cuprinde vreo 200 de pagini), cît şi datorită personalităţii puse sub acuzare: Giulio Andreotti, de şapte ori prim-ministru, deputat în toate legislaturile din 1947 încoace. El a participat la 33 din cele 51 de guverne postbelice şi la toate formulele de coaliţie, inclusiv la „compromisul istoric" cu comuniştii în 1978, cînd „Brigăzile Roşii" l-au răpit pe Aldo Moro.

Valul de anchete asupra corupţiei nu l-a atins pînă acum direct, dar prima anchetă judiciară cu privire la persoana lui decurge din asasinarea prietenului său Salvo Lima. Presa şi-a făcut şi ea datoria, enumerînd toate „afacerile" pe care Andreotti le-a traversat de-a lungul timpului: prietenia sa cu bancherul mafiot Michele Sindona, acuzat de bancrută frauduloasă, otrăvit în închisoare, sau cu bancherul Roberto Calvi, găsit spînzurat la Londra după falimentul băncii sale „Ambrosiano", misterul cu privire la rolul serviciilor secrete în atentatele din perioada terorismului, relaţiile cu fostul Maestru al Lojei clandestine P-2, Licio Gelli. Acesta, însă, a declarat că i se pare imposibil ca Andreotti să fie implicat în afaceri cu Mafia, considerînd întreaga poveste o provocare a unor şefi mafioţi.

Dar aceştia susţin cu totul altceva. Doi din cei opt mafioţi „pocăiţi", aflaţi în cercetări, l-au desemnat pe fostul premier ca fiind omul politic căruia Salvo Lima i s-a adresat pentru a aranja, între altele, problemele judiciare ale Mafiei. Ceilalţi şase s-au referit la vechile legături dintre Mafie şi „curentul andreottian" al organizaţiei democrat-creştine de la Palermo.

Giulio Andreotti nu a reuşit încă să-şi dovedească nevinovăţia, explicînd numai că este vorba de o răzbunare montată de Mafia spre a-l pedepsi pentru represiunea anti-mafia din timpul ultimului său guvern.

Moartea lui Lima fusese considerată un avertisment împotriva statului – ale cărui măsuri anti-mafiote au rupt un anumit „echilibru" în insulă – şi a magistraturii, care confirmase, cu cîteva luni înainte, condamnările pe viaţă în procesul de mare amploare de la Palermo. Un avertisment urmat de atentatele împotriva judecătorilor Giovanni Falcone (23 mai 1992) şi Paolo Borsellino (19 iulie 1992).

În aceste condiţii, cînd zeci de foşti miniştri, deputaţi şi senatori sînt supuşi unor anchete, cînd sute de persoane importante se află în cercetări, cînd demisiile din guvernul Amato curg una după alta ameninţîndu-i existenţa, preşedintele Oscar Luigi Scalfaro i-a convocat pe primul ministru, preşedintele Camerei Deputaţilor, Giorgio Napolitano, şi al Senatului, Giovanni Spandolini, pentru a încerca să asigure stabilitatea şi să contureze o soluţie politică. Într-un apel la calm adresat populaţiei, şeful statului a relevat că, în opinia sa, camerele nu şi-au pierdut legitimitatea din cauza scandalurilor care i-au împroşcat cu noroi pe mulţi dintre aleşi.

După întrevedere, preşedintele Italiei a părut să îndepărteze posibilitatea unei demisii imediate a guvernului, rezervîndu-şi, totuşi, dreptul de „a lua iniţiative oportune" spre a garanta acţiunea executivului, în prezent că şi inexistentă din pricina anchetelor. În ceea ce îl priveşte, Amato s-a declarat „gata să contribuie la soluţiile necesare îndeplinirii acestui obiectiv" şi şi-a exprimat dorinţa de a lărgi forţele care îi sprijină cabinetul. Nu este exclusă o nouă colaborare cu Partidul Democratic al Stîngii (fost comunist), al cărui lider, Achille Occhetto, a fost şi el convocat la Palatul Quirinale.

E foarte posibil să se găsească o soluţie politică pentru salvarea guvernului şi a principalelor instituţii ale statului. Nu s-a suflat, însă, un cuvînt despre eradicarea corupţiei sau măcar reducerea fenomenului în sine în rîndurile clasei politice. Or, la ora actuală, fără măsuri ferme în această direcţie, orice efort pentru asigurarea stabilităţii va fi egal cu zero. Mai ales că afacerea „mîinile curate" nu s-a încheiat.

Dinu B UCŞAN

Scandalurile de corupţie au aruncat Italia în pragul unei crize politice fără precedent. Va reuşi preşedintele Scalfaro să găsească o soluţie?

Miniştri demisionaţi din guvernul Amato:

Claudio Martelli (socialist) – ministrul justiţiei
Giovanni Goria (democrat-creştin) – ministru de finanţe
Francesco De Lorenzo (liberal) – ministrul sănătăţii
Gianni Fontana (democrat-creştin) – ministrul agriculturii
Vincenzo Scotti (socialist) – ministru de externe
Carlo Ripa Di Meana (socialist) – ministrul mediului
Franco Reviglio (socialist) – ministru de finanţe

Secretari generali de partide demisionaţi:

Arnaldo Forlani – Democraţia Creştină
Bettino Craxi – Partidul Socialist Italian
Renato Altissimo – Partidul Liberal
Giorgio La Malfa – Partidul Republican
Carlo Vizzini – Partidul Social-Democrat Italian

Cifra de afaceri anuală a activităţilor economice ilegale din Italia se ridică la 30 000 de miliarde lire, adică aproximativ 16 miliarde dolari. Circa 150.000 de persoane sînt implicate, într-un fel sau altul, în activităţi economice ilicite în cele mai diverse sectoare. Venitul mediu anual al unui traficant de droguri poate ajunge la 220 milioane lire (141 000 de dolari). Mafia italiană exportă cam cinci la sută din cantitatea de heroină consumată în SUA, faţă de 30 la sută la finele anilor '79.

(din declaraţia lui Guilo Rey, preşedintele Institutului Naţional de Statistică)

ORIENTUL MIJLOCIU

Jocul de-a pacea

La o lună după turneul lui Warren Christopher în Orientul Mijlociu, concluzia ce s-ar putea trage ar fi că promisiunile şi speranţele care s-au fluturat au rămas în acelaşi stadiu, adică de promisiuni şi speranţe. Vizita secretarului de stat american exprima nerăbdarea preşedintelui proaspăt instalat de a da o rezolvare stării conflictuale moştenite de la George Bush. Dar contextul oriental este o permanentă capcană pentru occidentalul obişnuit să-şi înfrunte făţiş duşmanul şi să-şi soluţioneze problemele urmărind cu ochiul nisipul din clepsidră.

Ultimele runde ale negocierilor ce au avut loc la Washington au părut a intra cuminţi pe făgaşul tratativelor cu toţi partenerii – aparent dornici să ajungă la starea de pace – avînd un rezultat previzibil bun. Finalul a fost însă cel ştiut, cauza de data aceasta fiind expulzarea celor 415 palestinieni.

După turneul lui Christopher Warren, surpriza a constituit-o Siria ce pînă acum fusese un partener dificil, care s-a lansat într-o intensă acţiune diplomatică în încercarea de a organiza într-un interval de timp record o reuniune a ţărilor arabe la Damasc, pentru a se formula o strategie comună în perspectiva continuării tratativelor bilaterale de pace cu Israelul. Iniţierea a fost anunţată la Bruxelles de Faruk al-Sharaa, şeful diplomaţiei siriene, a cărui declaraţie a fost apreciată astfel de omologul său american: „Siria acordă un puternic sprijin eforturilor americane vizînd reluarea tratativelor de pace".

Atît de multă bunăvoinţă din toate părţile a făcut posibilă şi o fixare în timp şi spaţiu a reluării negocierilor: Washington, 20 aprilie 1993. Invitaţia, adresată protagoniştilor tratativelor de pace de la Geneva, nu a fost lipsită de un element surpriză, ea purtînd nu numai semnătura lui W. Christopher, ci şi a ministrului rus de externe, Andrei Kozîrev. Din declaraţia comună spicuim: „Partea rusă a luat notă de efectul pozitiv al turneului în regiune al secretarului de stat american (...) Rusia şi Statele Unite au căzut de acord să-şi intensifice rolul lor de mediatori cinstiţi în negocieri pentru a face să avanseze procesul de pace".

Luna s-a scurs, plină de evenimente: vizita primului ministru israelian Y. Rabin în SUA considerată foarte fructuoasă; alegerea noului preşedinte al Israelului în persoana lui Ezer Weizman, candidat din partea Partidului Muncii, considerat arhitectul păcii încheiate de Israel cu Egiptul şi partizan al deschiderii de negocieri cu OEP; permanent şi terifiant, intensificarea violenţei din cauza căreia se înregistrează zi de zi victime de ambele părţi, fapt ce a dus şi la închiderea temporară a Malului de Vest şi a fişiei Gaza.

Ca urmarre a acţiunii întreprinse de Siria, ţările arabe partenere de negocieri cu Israelul s-au întrunit la 28 martie pentru a încerca să-i convingă pe palestinieni să participe la următoarea rundă de convorbiri. Au luat parte miniştrii de externe ai Siriei , Iordaniei şi Libanului, şefii delegaţiilor de negocieri ale acestor ţări, precum şi oficialităţi ale OEP. Egiptul, care are deja încheiat tratatul de pace cu Israelul, deci nu mai ia parte la tratative, a fost şi el reprezentat la Damasc, datorită lui Hosni Mubarak, care aleargă cu ramura de măslin de la o tabără la alta.

Reuniunea, care a durat două zile, a avut loc într-o perioadă de intensificare a violenţelor în teritoriile ocupate şi în sudul Libanului, ea urmînd unor încercări eşuate de a se exercita presiuni asupra Israelului în vederea repatrierii celor 396 de palestinieni rămaşi din 17 decembrie 1992 în Marj Az-Zohour.

Dacă şeful delegaţiei palestiniene la negocieri, Abdul Shafi, ca şi adjunctul său, Saeb Eremat, au părut dispuşi să-şi flexibilizeze poziţia, Farouk Kaddoumi, şeful Departamentului politic al OEP, a adoptat o poziţie mai dură, precizînd că Organizaţia pentru Eliberarea Palestinei, care exercită o influenţă considerabilă asupra echipei palestiniene, va insista asupra unei propuneri în mai multe puncte:

– Israelul trebuie să evite să efectueze şi alte deportări;

– Israelul să aibă în vedere repatrierea unui număr nespecificat de palestinieni, deportaţi de pe Malul de Vest şi Gaza, începînd cu 1967;

– Israelul trebuie să îmbunătăţească situaţia în domeniul drepturilor omului în teritoriile ocupate;

– Statele Unite să condamne explicit deportarea palestinienilor de către Israel;

– Statele Unite trebuie să-şi reitereze angajamentul faţă de rezoluţiile 242 şi 338 ale ONU, ca bază a procesului de pace. Acestea cer retragerea Israelului din teritoriile ocupate, pe baza principiului „pămînt contra păcii".

Delegaţii palestinieni au afirmat că pachetul de propuneri avansat se bazează pe cele şase puncte elaborate împreună cu W. Christopher în timpul turneului acestuia în Orientul Mijlociu.

Siria, Libanul şi Iordania sînt gata să înceapă negocierile, dar numai alături de palestinieni, sperînd că Hosni Mubarak îl va putea convinge pe Clinton să le acorde sprijinul. La încheierea lucrărilor, arabii participanţi au amînat adoptarea unei decizii în ceea ce priveşte reluarea negocierilor cu Israelul şi şi-au exprimat îngrijorarea în legătură cu Washingtonul care, după părerea lor, nu sprijină procesul negocierilor dar au specificat că „întîlnirea lor rămîne deschisă în aşteptarea rezultatelor negocierilor în curs între părţile arabe implicate, sub auspiciile SUA şi Rusiei, în vederea înlăturării obstacolelor ridicate de Israel în calea păcii".

Deci, în loc de concluzii ferme, din nou tergiversări, tatonări şi iarăşi promisiuni şi speranţe ...

Ana Maria TATOVICI

NEW DELHI

Teroare din import

India a solicitat ajutor internaţional pentru identificarea autorilor exploziilor violente care au zguduit oraşele Bombay şi Calcutta, provocînd moartea a cel puţin 360 de persoane şi rănirea altor aproximativ 1400. După ce primele rezultate ale anchetei au evidenţiat un eventual amestec din exterior, guvernul de la New Delhi a cerut Interpolului, Statelor Unite, Marii Britanii şi unor ţări asiatice să se implice în cercetări.

Poliţia indiană atribuie răspunderea pentru „vinerea neagră" de la Bombay unor bande de musulmani din lumea interlopă, în timp ce partidul aflat la putere, Congresul Indian, acuză Pakistanul vecin că ar fi implicat în atentatele teroriste. Parlamentarii reprezentînd partidul au cerut guvernului condus de Narasimha Rao să declare Pakistanul „stat terorist" şi să ia măsuri în consecinţă. Iniţial, partidul ultra-naţionalist hindus, de opoziţie, Bharatiya Janata (BJP) făcuse o cerere similară, dublată de depunerea unei moţiuni de cenzură împotriva cabinetului, acuzîndu-l de a nu fi ţinut cont de unele rapoarte ale serviciilor indiene de informaţii care ar fi sugerat iminenţa unui atac al musulmanilor asupra oraşului Bombay. Atît Congresul Indian, cît şi BJP încearcă să demonstreze participarea serviciilor secrete pakistaneze ISI la pregătirea şi declanşarea celei mai grave serii de atentate teroriste urbane din istoria Indiei.

Pakistanul a ripostat cu indignare, calificînd afirmaţiile ca iresponsabile. Cu multă precauţie, personalităţi din guvernul de la Islamabad au susţinut că popcrul şi conducătorii din această ţară „detestă violenţa şi terorismul", acuzînd doar BJP că „întreţine ura religioasă şi promovează vărsările de sînge".

Nu există pînă în prezent nici o revendicare credibilă a responsabilităţii pentru atentatele comise, dintre care multe au fost prov cate de automobile-capcană, metodă nefolosită anterior în India. Din această cauză s-au făcut speculaţii intense cu privire la o implicaţie străină, neexcluzîndu-se nici posibilitatea existenţei unei conspiraţii internaţionale. Chiar specialiştii poliţiei şi serviciilor de informaţii preferă această teorie, deoarece apreciază că operaţiunea ar depăşi posibilităţile organizatorice şi tehnice ale oricărei grupări rebele din India.

În numai două ore, 13 explozii au transformat oraşul Bombay într-un adevărat infern

Plasate în punctele vitale ale marilor oraşe – clădirea Bursei din Bombay, sediul companiei Air India, hoteluri de lux, cartierul comercial Bow Bazar din Calcutta – exploziile şi rezultatele lor sîngeroase au provocat o adevărată psihoză în India. Temîndu-se de noi atacuri, guvernul a pus întreaga ţară în stare de alertă, ordonînd întărirea măsurilor de securitate în locurile publice, aeroporturi, gări, hoteluri şi invitînd călătorii străini să evite deplasările. Anxietatea a atins punctul culminant în capitala New Delhi, unde cetăţenii se aşteptau să devină ţinta următoare a valului de terorism.

Oficial, nu a fost avansată încă nici o dovadă a responsabilităţii Pakistanului, dar acuzaţiile aduse la adresa musulmanilor fac să renască teama de o nouă escaladare a violenţelor inter-etnice şi inter-confesionale. Un înalt comisar al poliţiei din Bombay a fost de părere că lumea interlopă şi sindicatele crimei ar fi comis atentatele pentru a răzbuna masacrele cărora le-au căzut victimă musulmanii. Izbucnite în timpul răscoalelor din marele oraş în decembrie anul trecut şi soldate cu peste 2000 de victime, acestea au fost reactivate în ianuarie, cînd s-au înregistrat alţi 700-800 de morţi. Poliţia caută mai mulţi gangsteri musulmani bănuiţi de a avea legături cu Dawood Ibrahim, bandit notoriu, specializat în jafuri, prostituţie şi jocuri de noroc.

Experţii care investighează cazul au menţionat existenţa unor similitudini între exploziile de la Bombay şi Calcutta cu cea de la World Trade Center din New York. Natura explozibilului folosit nu este cunoscută, şi este aproape cert că el a fost adus din afara Indiei. Deşi numeroase alarme au fost semnalate în întreaga ţară, ele s-au dovedit false, iar revendicările unor grupări tamil sau sikh au fost excluse de această dată. Concediile a 55.000 de poliţişti au fost suspendate, autorităţile îndeamnă la vigilenţă privind orice obiect suspect abandonat, în timp ce televiziunea duce o campanie de prevenire a populaţiei. În ultimele zile au fost arestaţi mai mulţi suspecţi de origine musulmană. Deşi nu poate fi dovedită, legătura dintre cele 11 explozii de la Bombay din 12 martie şi cea de la Calcutta, cîteva zile mai tîrziu, nu este exclusă.

Grupuri din opoziţie, interesate ca mai multe informaţii să fie făcute publice, acuză guvernul de „muşamalizare". Ei doresc să afle nu speculaţiile din anturajul primului ministru, ci dovezile care ar da indicii asupra autorilor atacurilor, „creierul" străin şi executantul indian.

Deşi arestările continuă, nimic nu indică posibilitatea ca un guvern sau o agenţie străină să poarte responsabilitatea morală sau să fie implicate în aceste atentate teroriste. Guvernul central şi cel al statului Maharashtra acţionează hotărît pentru ca lucrurile să reintre în normal, iar instituţiile comerciale din Bombay să-şi poată relua, cel puţin parţial, activitatea. Premierul Narasimha Rao a descris exploziile drept un atac împotriva „nervului economic al Indiei" şi o încercare de a descuraja investiţiile străine, foarte necesare pentru a sprijini reformele economice radicale iniţiate de guvernul pe care îl conduce.

C.VALERIU

UN PARIU

Henri Zalis

Cel de-al 42-lea președinte al Statelor Unite, Bill Clinton, el însuși tînăr, reprezintă starea de spirit a generației sale. Sloganul cu care a cîștigat alegerile – „Să avem curajul schimbărilor" – devine, pe zi ce trece, **o filosofie în acțiune**. Să încercăm, pe scurt, a-i defini enunțurile și finalitățile.

Nu putem începe decît amintind că a învins un republican, pe George Bush, că a pus capăt domniei, vreme de 12 ani, a republicanilor la Casa Albă. Bush față cu spectrul recesiunii a ales o platformă greșită. El a dorit să conserve tot ce a fost bun în trecut, cu precădere starea de prosperitate a celor care se bucură de ea. Clinton l-a învins exact pe acest teren. Esența filosofiei democrat-populistului Bill Clinton se adresează claselor mijlocii, într-o societate care nu are lumpen-proletari decît în proporții neglijabile, dar are, conservă încă masiv, bucolicul avînt al existenței chibzuit-înlesnite. De aici, tema centrală a discursului clintonian: Nu apel la trecut, nici moralizarea prezentului, cît intrarea în ordine de bătaie spre a cuceri viitorul. Asta înseamnă trei lucruri: o nouă epopee justițiară ca America să redevină stăpînă pe resursele ei de imaginație, creație și productivitate. Secundo: să cîștige, cu un grăunte de idealism, reforma impozitelor pe venituri, a cheltuielilor pentru sănătate și pentru îmbunătățirea structurală a învățămîntului. Tertio: să economisească, să mobilizeze energii, în loc să le risipească la nesfîrșit.

Evident, avem în față o pagină albă. Nimeni nu știe încă precis cum vor evolua echipa și președintele față cu evenimente extrem de imprevizibile. Marile necunoscute: situația din CSI și cu precădere din Federația Rusă; raporturile cu Japonia și Comunitatea Europeană; conflictul din Bosnia și nivelul exploziv intern din unele state africane precum Angola, Zair, Togo. Pare de domeniul evidenței că președintele pune, de la bun început, accent pe dreptul minorităților la perfectă echitate de tratament, cum și dreptul națiunii americane la concurență loială în promovarea produsului muncii. De aici, un război în perspectivă, cu risc de a vedea instalîndu-se un protecționism virulent, generator de riscuri incontrolabile.

Prima (și unica) superputere mondială nu și-a precizat poziția față de fundamentalism (de unde și acel vag prelungit în relația cu Iranul și Libia) sau de terorism, deși acesta a lovit de curînd în chiar inima New York-ului. Este de crezut că încetineala cu care ia decizii denotă că la Washington se refuză principial orice formă de precipitare. Mi se pare un semn bun genul acesta de cumpănire a lucrurilor. Cu condiția să nu excludă forța de decizie în împrejurări grave.

La imensul deficit bugetar, Bill Clinton intenționează, printre altele, să reducă prezența trupelor americane în Europa cu peste o treime, să restrîngă masiv contribuția militară în Somalia și, poate, în Panama, eventual să treacă pe umerii NATO răspunderi suplimentare pe axa Oceanul Atlantic-Oceanul Indian, inclusiv Orientul Apropiat. Se întrezăresc (cel puțin pe hîrtie) reduceri de peste 500 miliarde de dolari, pînă la finele anului 1997, însă vor fi, oare, suficiente atari reduceri dacă, și subliniez **dacă** tenorii democrați și republicani din Senat și Camera Reprezentanților nu îi vor cere socoteală pentru posibile erori, dacă vor sprijini adevăratele priorități și negocieri sau iarăși **dacă** nu vor rezulta crize grave, presiuni de neocolit. Cine să emită previziuni privitoare la apariția unui alt Vietnam sau a unei implozii de tipul fostei Iugoslavii?

Destinul are și el un cuvînt de spus. Dacă baptistul Bill Clinton crede în ispășire, în eliberarea de păcat prin răscumpărare, pentru a controla șomajul, pentru a concilia fundamental (nu ca la Los Angeles) cele trei comunități – anglo-saxonă, hispanică și asiatică, pentru a dinamiza condiția de viață a săracilor planetei, va avea nevoie de multă inspirație. Și de tact diplomatic, poate pentru că o mare putere, pe lîngă nenumăratele dosare ce își așteaptă rezolvarea, mai trebuie să caute ceva: să își țină promisiunile, să inspire încredere. O operă istorică își datorează tot atîta fervoare cîtă deschidere de orizont emană din căutările ei concrete. Una dintre ele, și nu oarecare, este, în plan intern, cea impusă de asistența medicală. Planul propus de președinte ține seama de caracterul tentacular al problemei... Pentru edificarea cititorilor, să menționăm o cifră: în anul 2000, se preconizează un buget de o mie de miliarde. De unde și dimensiunea pe paliere a oricărei rezolvări: Bill Clinton a sesizat primul că, dacă în 1992, apărarea țării a absorbit 6 la sută din PNB, iar sănătatea 14 la sută, gradul de eficacitate al acesteia din urmă impune rezolvări pe măsură. Doamna Hillary Clinton consacră, în fruntea unei comisii, întregul ei timp, să pună în relația justă dosarul cheltuielilor cu al rezultatelor. E de pe acum sigur că, pînă la finele lunii mai, se vizează trei direcții operaționale: la nivelul tarifelor pentru internări și al onorariilor pentru consultații, al drepturilor celor 37 milioane de americani lipsiți încă de acces la asigurări de sănătate și, în fine, la cotizațiile pentru a beneficia de tratament în caz de boală și operații (cu excepția celor de chirurgie estetică impozabile, dat fiindcă au caracter voluntar).

Securitatea fizică și psihică ridică și în acest plan unele semne de întrebare: Cum să economisești acolo unde, o dată mai mult, presiunea inflației și a costurilor supune programul guvernamental unor dileme cu obligații astronomice? Vom vedea cît de bine se descurcă pe acest teren doamna Clinton.

„Spălarea" banilor murdari: sofisticarea metodei

Afacerile crimei prosperă. În întreaga lume. Ele nu sînt afectate de recesiune. Traficanţii de droguri îşi sporesc, în progresie geometrică, cîştigurile. Cei ce se ocupă de comerţul cu arme „de ocazie", cu negoţul de carne vie, cu estorcările de orice natură – la fel. Ei înalţă, constant, piramidele „banilor murdari". Care, pentru a li se conferi aspectul de onorabilitate şi a se putea, apoi, lucra cu ei la lumina zilei, trebuie „spălaţi".

Cît reprezintă aceste sume dobîndite în mod ilicit şi supuse „spălării"? Dificil de răspuns. Pentru că mafia crimei organizate nu dresează bilanţuri ale activităţii sale. Se apreciază, în orice caz, că numai în Europa sînt „spălaţi" şi reciclaţi, în fiecare an, între 60 şi 80 miliarde dolari proveniţi, exclusiv, din vînzarea stupefiantelor, în timp ce, pe celelalte continente, sumele supuse aceloraşi operaţiuni şi avînd aceeaşi origine se cifrează la 150 miliarde dolari. Este greu de imaginat la cît se ridică capitalurile puse în circulaţie de pe urma altor activităţi criminale.

Faţă de volumul sumelor ce trebuie „spălate", criminalii implicaţi şi-au sofisticat metodele. Ei ţin pasul cu progresele pe care le cunoaşte societatea. Pentru aceşti afacerişti veroşi, a „spăla", astăzi, banii murdari nu mai înseamnă a depune geamantane tixite cu bancnote în conturi bancare. Ei recurg la toate posibilităţile unui sistem financiar internaţional modern şi la derivatele sale – de la transferul electronic al fondurilor, la crearea de „societăţi paravan", trecînd prin achiziţionarea, în baza capitalurilor ce trebuie reciclate, de întreprinderi sau diverse proprietăţi. Nu mai este un secret că, la ora actuală, însemnate sume de bani „murdari" sînt spălate şi reciclate în statele europene ce au doborît regimurile comuniste, lipsa lor de experienţă în combaterea acestui gen de delincvenţă făcîndu-le deosebit de vulnerabile pe acest plan. Este motivul pentru care, în toamna lui 1992, din iniţiativa Consiliului Europei, la Strasbourg s-a desfăşurat prima conferinţă internaţională avînd ca temă „spălarea" capitalurilor. Au participat 43 de state de pe continentul nostru (precum şi din Asia şi America), numeroase organizaţii internaţionale, luînd fiinţă, astfel, primul forum de cooperare între ţările din Vest şi cele ale Europei centrale şi răsăritene în domeniul cunoaşterii metodelor moderne de „spălare" a banilor murdari şi de reprimare a acestei activităţi criminale. Miza conferinţei a fost relevată în cuvintele rostite, la deschidere, de dl Tom Sherman, preşedintele Grupului de Acţiune Financiară Internaţională, creat în 1989, la Paris, de către grupul celor şapte ţări considerate a fi cele mai industrializate (G-7): „Avem – a spus acesta – dovezi de recurgere la «spălători» de bani profesionişti, specializaţi în metodele de camuflare a originii capitalurilor; de asemenea, avem probe că alţi profesionişti, oameni ai legii, spre exemplu, sînt folosiţi, cîteodată fără ştirea lor, de către «spălătorii» de capitaluri. Toate acestea înseamnă că nici un tip de instituţie financiară nu este la adăpost în faţa «spălării» capitalurilor şi că sectoare ca negoţul cu materii prime, asigurările sau afacerile imobiliare sînt, în egală măsură, utilizate în acest scop".

În primul său raport anual, din 1990, Grupul de Acţiune Financiară Internaţională a evaluat la circa 85 miliarde dolari totalul capitalurilor în căutarea reciclării, bani proveniţi din comerţul cu stupefiante în Europa şi în Statele Unite. Amploarea fenomenului a fost confirmată prin concluziile a două relevante anchete. Astfel, căderea lui Rodriguez Gacha, membru al cartelului columbian Medellin, a permis demonstrarea faptului că el a „spălat" circa 130 milioane dolari prin intermediul a 82 societăţi din 16 ţări. De asemenea, demontarea unei filiere australiene a arătat că aceasta a „spălat" 77 milioane dolari australieni în mai multe state.

Indiferent de şiretenie, inteligenţa sau sofisticarea metodei folosite, «spălarea» capitalurilor murdare trece, obligatoriu, prin trei etape cunoscute tehnic – plasamentul, stratificarea şi integrarea, sublinia, la Strasbourg, dl Rinaldo Pecchioli, şeful Diviziei pentru Afaceri Financiare a OECD. Aceste faze au fost pe larg descrise şi comentate, într-un recent articol, de revista „Forum" a Consiliului Europei.

Astfel, prima fază, respectiv plasamentul – se arată în articolul menţionat – constă în schimbarea pachetelor de bancnote cu monedă scriptică, altfel spus – depunerea banilor pe un cont bancar. Fază delicată, deoarece vărsămintele importante în bani lichizi pot declanşa alerta.

A doua fază, stratificarea, înseamnă a proceda de o aşa manieră, încît să se evite aflarea originii banilor. Această fază este, de asemenea, pe cît de spectaculoasă în descriere, pe atît de discretă în execuţie, după cum explică René Wack, comisar de poliţie francez, şeful Oficiului central al represiunii marii delincvenţe financiare. „În 24 de ore, prin intermediul indirect al viramentelor electronice şi legăturilor prin satelit, aceste capitaluri pot efectua de mai multe ori înconjurul globului, trecînd, în cîteva secunde, dintr-un cont de pe insulele Cayman, paradis fiscal din Caraibe, pe un altul de pe atolul Sfînta Elena, din Atlanticul de Sud, înainte de a reveni în Panama, Luxemburg sau Elveţia, după un periplu pe pieţele financiare ale Asiei ori Pacificului". Totul poate fi repetat şi complicat după dorinţă, spre a se împiedica orice eventuală anchetă. La sfîrşitul acestui proces, banii pot apărea în orice punct al globului „spălaţi" de culorile sale murdare, pentru a fi investiţi „la lumina zilei" în activităţi licite. Aceasta fiind cea de-a treia fază, cea a integrării.

Conştientă de sporirea pericolelor în materie de droguri, comunitatea internaţională – scrie revista „Forum" – a înţeles că, izolat, un stat nu are decît foarte puţine şanse de luptă cu criminalii care îşi rîd de frontiere şi ştiu să dejoace măsurile de protecţie naţională. La sfîrşitul anilor '80, atît ONU, prin

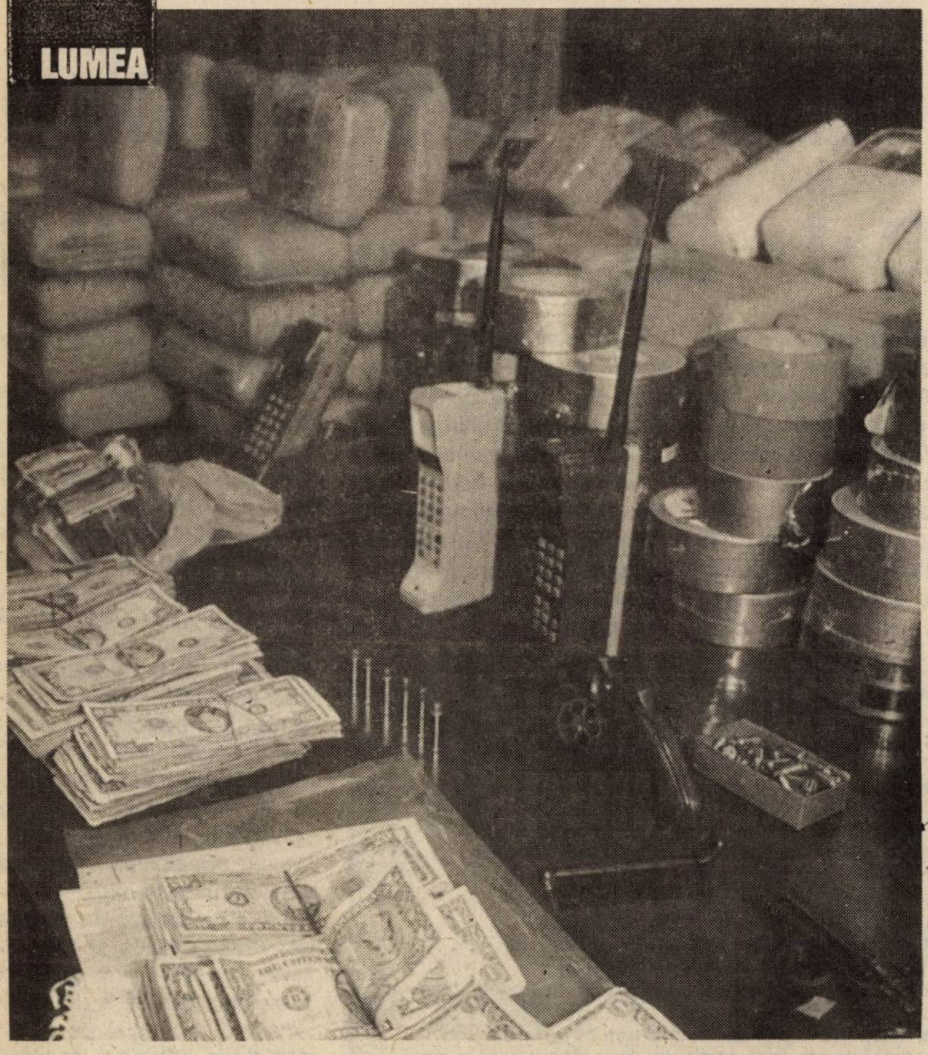

Unii traficanţi de droguri sau arme îşi încheie cariera la vreo frontieră, poliţia vamală împiedicînd prin captură, realizarea profitului. Dar, de obicei, plasa întinsă la graniţă prinde plevuşcă, marii caizi continuîndu-şi activitatea criminală.

convenţia adoptată la Viena, care încurajează cooperarea internaţională şi permite, mai ales, ridicarea secretului bancar în caz de trafic cu stupefiante, G-7, prin crearea Grupului de Acţiune Financiară internaţională, cît şi Consiliului Europei şi-au propus să adopte primele instrumente juridice internaţionale pentru a răspunde sfidării.

Convenţia Consiliului Europei, deschisă la 8 noiembrie 1990, semnării statelor, vizează, la modul global, „spălarea" banilor rezultaţi din orice fel de activitate criminală, aşa cum sînt traficul de arme, terorismul, fraudele de toate genurile, din care, în principal, reciclarea banilor proveniţi din comerţul cu narcotice. Scopul său: împiedicarea criminalilor de a profita de sumele cîştigate de pe urma activităţilor lor ilegale. Acest text prevede, în primul rînd, ca statele semnatare să se doteze cu legislaţii sau reglementări „antispălare". (Nu s-a întîmplat aceasta încă peste tot, nici chiar în ceea ce priveşte ţările membre ale Consiliului Europei). Pe de altă parte, este încurajată cooperarea între state. În fine, se subliniază că secretul bancar într-o ţară sau alta nu constituie un obstacol în calea reprimării activităţii de reciclare a banilor crimei.

Comunitatea Economică Europeană, care grupează 12 state, membre, în acelaşi timp, ale Consiliului Europei, a adoptat, în iunie 1991, o directivă (ce vizează mai ales instituţiile financiare) invitînd ţările candidate la intrarea în CEE să-şi pună în concordanţă legislaţia lor bancară cu cea comunitară.

Mai trebuie arătat că la Strasbourg, în septembrie 1992, privirile s-au îndreptat spre ţările Europei centrale şi răsăritene, acestea participînd pentru prima oară la o asemenea conferinţă. Nu pentru că aceste ţări – notează „Forum" – ar fi devenit, în prezent, centre de „spălare" a banilor crimei, ci pentru că ele au toate şansele să capteze atenţia celor implicaţi în asemenea gen de „afaceri". „Europa de Est este, îndeosebi, vulnerabilă la «spălarea» banilor în virtutea politicilor lor monetare aflate abia în curs de modelare, a lipsei mijloacelor de luptă şi a capacităţilor limitate de a supraveghea mişcarea capitalurilor", sublinia, într-un raport redactat în martie 1992, Biroul SUA pentru afaceri internaţionale în problema drogurilor.

Experţii estimează, în general, că, la ora actuală, regiunea Europei centrale şi răsăritene nu reprezintă una din zonele cele mai importante ale „spălării" capitalurilor, deşi totul lasă să se presupună că rezidenţi ai unora din aceste ţări sînt grav implicaţi în traficul de stupefiante, remarca Rinaldo Pecchioli. El adăuga, referindu-se la statele menţionate: „Incertitudinile legislative şi reglementările actuale, ca şi deschiderea celor mai largi posibilităţi pentru fluxurile financiare transfrontaliere oferă vaste posibilităţi pentru plasamentul şi stratificarea capitalurilor ilicite".

Chestiunea este, deci, nu de a şti dacă aceste ţări sînt deja centre de „spălare", ci, mai degrabă, ce se poate face, realmente, pentru a împiedica ca ele – ţările Europei centrale şi răsăritene – să devină, în viitor, un paradis al „spălării" capitalurilor.

Problematica este cu atît mai complicată, scria revista „Forum", cu cît ţările respective abia au ieşit, după mai multe decenii, de sub controlul autoritar al statului, aspirînd la democraţie şi respectarea libertăţilor individuale. Care înglobează dreptul la secretul vieţii private, inclusiv în dimensiunea ei economică. Cu riscurile inerente, legate nu numai de „spălarea" capitalurilor de către mafiile internaţionale, ci şi de către cele naţionale, care au luat avînt. Soluţia schiţată la Strasbourg pune accentul pe întărirea cooperării între state. Fiind, de asemenea, necesară o susţinută activitate de educare a populaţiei din ţările ex-comuniste, frustrate şi umilite timp de mai multe decenii. Pentru a învăţa – aşa cum se exprima, în termeni plastici, revista „Forum" – că acea culoare a banilor, adesea verde, cum o are şi dolarul, semnificînd speranţa, se acoperă, cîteodată, de tente incompatibile cu aspiraţia la prosperitate şi democraţie.

Vasile CRIŞU

Să-i dăm Oscarului ... ce-i al Oscarului

Tulburătoare, strălucitoare, fermecătoare, răsunătoare şi uimitoare această ultimă ceremonie (a 65-a) de decernare a premiilor Oscar!

Caracteristica principală a festivităţii recent încheiate se pare, însă, că a fost marea ei încărcătură politică. Peste un miliard de telespectatori din 97 de ţări au urmărit fastuosul spectacol. Conştiente de impactul pe care-l au asupra publicului, stelele ecranului au pus în prim-plan drepturile femeilor sau ale bolnavilor de SIDA şi au adus în discuţie cazurile Haiti şi Panama. Preluînd moştenirea lăsată în anul 1972 de Marlon Brando (care i-a sprijinit pe băştinaşii americani) şi de Vanessa Redgrave (care i-a susţinut pe palestinieni), vedetele hollywoodiene au folosit scena Pavilionului Dorothy Chandler din Los Angeles pentru a-şi manifesta liberalismul, stimulate – consideră Reuter – şi de prezenţa la Casa Albă a unui preşedinte liberal.

Dat fiind faptul că organizatorii s-au hotărît să omagieze femeile actriţe de film, **Barbra Streisand** a spus cu puţin înainte de încheierea manifestării: „Aştept cu nerăbdare vremurile cînd astfel de omagii nu vor mai fi necesare... deoarece femeile vor avea aceleaşi şanse ca şi bărbaţii în toate domeniile şi ele vor fi omagiate nu în calitate de reprezentante ale sexului lor, ci pur şi simplu pentru calitatea muncii lor". De altfel, reprezentantele unui grup feminist – „Comitetul de Acţiune al Femeilor" – au subliniat că bărbaţii au fost nominalizaţi pentru premii de patru ori mai mult decît femeile.

La rîndul lor, **Susan Sarandon** şi **Tim Robbins** au criticat Washingtonul pentru faptul că a trimis în detenţie 266 de haitieni infectaţi cu HIV la baza navală americană din Guantanamo Bay, în Cuba. Cunoscutul **Richard Gere**, unul din cei mai bine plătiţi actori americani, budist practicant, a transmis telespectatorilor un mesaj care îl viza direct pe liderul chinez Deng Xiaoping: „Ce bine ar fi dacă ceva miraculos, «ceva ca în film» s-ar putea întîmpla şi prin care am putea, cu toţii, să-i transmitem dragoste şi adevăr lui Deng Xiaoping direct la Beijing, pentru ca el să îşi ia trupele şi să-i retragă pe chinezi din Tibet!"

Barbara Trent, coproducător, alături de David Kasper, al peliculei „The Panama Deception" (avînd drept temă invazia americană în Panama), a dedicat filmul „tuturor oamenilor care au depus mari eforturi pentru dreptate, adevăr şi pace în întreaga lume", precum şi „sutelor şi, probabil, miilor de panamezi care au murit în timpul invaziei şi ale căror povestiri nu ar putea fi spuse altfel niciodată, din cauza practicilor şi tacticilor de inducere în eroare ale guvernului nostru, cu complicitatea principalelor mijloace de informare în masă". Totodată, ea a lansat un apel la schimbări politice pe plan intern, conştientizînd publicul prezent la festivitate de extraordinarul potenţial pe care-l are de a influenţa această lume.

Pe lîngă Oscarul obţinut de **Federico Fellini** pentru întreaga sa carieră, s-au mai acordat două premii speciale actriţelor **Elisabeth Taylor** (pentru angajament în lupta contra SIDA) şi **Audrey Hepburn**, recent decedată (pentru contribuţia la UNICEF). Premiul acesteia din urmă a fost înmînat fiului ei, Sean Ferrer, care, intuind dorinţa mamei, l-a dedicat tuturor copiilor din lume.

În rest, dincolo de aceste aspecte, mai mult sau mai puţin politice, să-i dăm... Oscarului ce-i al Oscarului. Adică surprize şi confirmări, fast, emoţii, incandescenţă, frumuseţe... Aşteptăm cu suspans garantat a 66-a ediţie.

Palmaresul premiilor Oscar

Cel mai bun film: „Unforgiven" (Clint Eastwood)
Cel mai bun actor: Al Pacino („The Scent of a Woman")
Cea mai bună actriţă: Emma Thompson („Howard's End")
Cel mai bun realizator: Clint Eastwood („Unforgiven")
Cel mai bun film străin: „Indochina" (Regis Wargnier)
Cel mai bun rol secundar masculin: Gene Hackman („Unforgiven")
Cel mai bun rol secundar feminin: Marisa Tomei („My Cousin Vinny")
Cel mai bun scenariu original: Neil Jordan („The Crying Game")
Cea mai bună adaptare de scenariu: Ruth Prawer Jhabvala („Howard's End")
Cea mai bună regie: Luciana Arrighi („Howard's End")
Cea mai bună muzică originală: Alan Menken („Aladdin")
Cel mai bun cîntec original: Alan Menken şi Tim Rice pentru „A Whole New World" („Aladdin")
Cea mai bună imagine: Philippe Rousselot („A River Runs Through It")
Cea mai bună bandă sonoră: Chris Jenkins, Dough Hemphill, Mark Smith şi Simon Kaye („The Last of The Mohicans")
Cele mai bune efecte speciale: Ken Ralston, Dough Chiang, Doud Smithe şi Tom Woodruff („Death becomes her")
Cele mai bune efecte sonore speciale: Tom McCarthy, David Stone („Bram Stoker's Dracula")
Cele mai bune costume: Eiko Ishioka („Bram Stoker's Dracula")
Cel mai bun document: Barbara Trant şi David Kasper („The Panama Deception")
Cel mai bun scurt metraj documentar: Thomas Goodwin şi Gerardin Wurzburg („Educating Peter")
Cea mai bună montare: Joel Cox („Unforgiven")
Cel mai bun machiaj: Greg Cannom, Michele Burke, Matthew Mungle („Bram Stoker's Dracula")
Cel mai bun scurt metraj: „Omnibus" (Sam Karmann)
Cel mai bun scurt metraj de animaţie: „Mona Lisa Descending a Staircase" (Joan Gratz)
Premii speciale:
Federico Fellini pentru ansamblul operei sale
Audrey Hepburn pentru contribuţia sa la UNICEF
Elizabeth Taylor pentru angajarea sa în favoarea cercetării SIDA

(După Agenţia France Presse)

CLINT EASTWOOD

S-a născut, cu 62 de ani în urmă, la San Francisco. In 1955, a fost angajat la casa "Universal", devenind cunoscut prin serialul de televiziune "Rawdie".

A debutat în regie, în anul 1971, cu "Un cîntec la cerere". Cunoscut interpret de filme de acţiune, devenit celebru datorită pistolarului cu sînge rece pe care l-a creat în westernurile "spaghetti" ale lui Sergio Leone ("Pentru un pumn de dolari" - 1964, "Pentru cîţiva dolari în plus" - 1965, "Bunul, răul şi urîtul" - 1966), dar şi în alte genuri de filme, Eastwood a regizat cu siguranţă şi profesionalism numeroase pelicule în care şi-a rezervat şi rolul principal: "Hoinarul preeriei" - 1973, "Provocarea" - 1977, "Firefox" - 1981, "Pasărea" - 1988 ş.a. "Necruţătorul" i-a adus, anul acesta, "Globul de Aur" pentru cel mai bun regizor şi premiul Asociaţiei realizatorilor de film din SUA. Este proprietarul casei de filme "Malpaso Productions", pe care a înfiinţat-o în 1970. În anii '80, a fost ales primar al oraşului Carmel (California).

AL PACINO

Aflat la a şasea nominalizare în ultimii 20 de ani, Al Pacino şi-a văzut, în sfîrşit, visul cu ochii. Născut, la 25 aprilie 1940, în Broax (New York) el a fost părăsit la vîrsta de trei ani de tatăl său, fiind crescut de mamă şi bunică. A prins de mic gustul teatrului, obţinînd o bursă de studii în arta dramatică, dar, la 17 ani, a abandonat colegiul, începînd să vagabondeze. În 1966, a fost primit la "Actor's studio", făcîndu-se remarcat cu fiecare rol.

"Existau în nervosul şi scundul Pacino o uluitoare energie, o intensitate şi o concentrare exemplare. Dar şi un simţ al nebuniei. Gesturi puţine, mobilitate a fizionomiei aparent redusă, un ton al glasului foarte scăzut, la limita şoaptei. Iar în privire o anume fatalitate". (P.Newhouse).

Film: "Panica în Needle Park" (1971), "Naşul I" şi "II" (1972, 1974), "După-amiază de cîine" (1975), "Bobby Deerfield" (1977), "Dreptate pentru toţi" (1979), "Scarface" (1983), "Revoluţia" (1985).

Pentru "Parfum de femeie", Al Pacino a primit, la 23 ianuarie a.c., "Globul de Aur", acordat de Asociaţia Presei Străine. În 1970, obţinuse şi premiul "Tony".

EMMA THOMPSON

Prin Oscarul cîştigat, „fata de aur" a scenei britanice a obţinut, la 33 de ani, consacrarea internaţională. Născută la Londra dintr-o mamă actriţă şi un tată regizor, Emma a călcat pe urmele părinţilor, urmînd cursuri de teatru la Universitatea din Cambridge. În 1989, s-a căsătorit cu actorul şi regizorul Kenneth Brannagh, cu care a făcut cîteva filme apreciate ca „Prietenii lui Peter" şi „Mult zgomot pentru nimic". Totodată, ea nu a renunţat la serialele de televiziune şi comediile de succes jucate pe scenele din West End. Celebritatea o datorează, însă, filmului „Howard's End" (regia: James Ivory), premiat anul trecut la Cannes, care i-a adus deja, la începutul anului, „Globul de Aur" pentru cea mai bună actriţă.

GENE HACKMAN

În vîrstă de 62 de ani, el fusese nominalizat, prima dată, pentru rol secundar în 1967 ("Bonnie and Clyde"), apoi, în 1970, pentru "N-am cîntat niciodată pentru tata".

"Un minunat actor de intuiţie, înzestrat cu o capacitate neobişnuită de a întruchipa în cele mai mici detalii emoţionale oameni obişnuiţi" (E.Katz). Este numai una din aprecierile făcute după ce, în 1971, Hackman a obţinut premiul "Oscar" pentru cel mai bun actor, pentru rolul din "Filiera" (r. William Friedkin). Distincţia de acum este, de fapt, o "recidivă", el obţinînd şi "Globul de Aur" pentru cel mai bun rol secundar. Hackman a

studiat arta teatrală în particular la New York, după care a jucat în roluri mici la TV şi pe scenă. Debutul cinematografic l-a făcut în 1964 cu "Lilith", alături de Warren Beatty. Film: "Nu am cîntat niciodată pentru tata" (1970), "Sperietoarea" (1972), "Conversaţia" (1974 - Marele premiu la Cannes), "Principiul dominoului" (1977), "Evrika" (1972), "De două ori într-o singură viaţă" (1986) etc.

AUDREY HEPBURN

Acordarea unui „Oscar" de onoare a reprezentat momentul dureros al serii. Aceasta, pentru că el a fost acordat actriţei Audrey Hepburn, decedată la începutul acestui an. Născută, la 4 mai 1929, la Bruxelles, fiica bancherului J.A.Hepburn-Ruston şi a baroanei olandeze Ella van Heemstra, a urmat cursuri de dans la „Ballet Rambert School" din Londra, jucînd, apoi, pe scenele londoneze şi americane. A debutat pe ecran în 1951, cu „Mergem la Monte Carlo". Doi ani mai tîrziu, „Vacantă la Roma" (r. Billy Wilder) i-a adus premiul „Oscar" pentru cea mai bună interpretare feminină. În îndelungata sa carieră, celebra actriţă a fost distinsă de două ori cu premiul teatral „Tony" pentru „Ondine" (1954) şi „Gigi" (1954). Candoarea plină de graţie, sensibilitatea tinerească şi talentul desăvîrşit au impus-o în filme ca „Sabrina", „Mutră nostimă" (1954), „Povestea unei călugăriţe" (1958), „Mic dejun la Tiffany" (1961), „My Fair Lady", „Şarada" (1964), „Cum să furi un milion" (1966) etc.

FEDERICO FELLINI

Ce poate fi mai onorant decît un „Oscar" pentru ansamblul operei? Acesta i-a fost acordat unuia din cei mai mari regizori ai tuturor timpurilor, cel care a imaginat pentru filmele sale un univers miraculos, populat cu propriile sale obsesii, ancorate în credinţa că fiecare trebuie să găsească el însuşi adevărul. Născut, la 20 ianuarie 1920, la Rimini, Fellini a început ca asistent al lui Rosellini. A debutat, în 1952, cu „Şeicul alb", după care a realizat capodoperă după capodoperă: „I Vitelloni" (1953) şi „La Strada" (1954), care i-au adus „Leul de argint" la Veneţia. Au urmat „Nopţile Cabiriei" (1957), „La dolce vita" (1959) – Marele premiu „Palme d'Or" la Cannes, în 1960, „8 1/2" (1963) – Marele premiu la Moscova şi premiul „Oscar" pentru cel mai bun film străin în 1964, „Giulietta şi spiritele" (1965), „Satyricon" (1969), „Grădinile familiei Finzi-Contini" (1970), „Roma" (1972), „Amarcord" (1973), „Casanova" (1976), „Interviu" (1984) – Marele Premiu la Moscova etc.

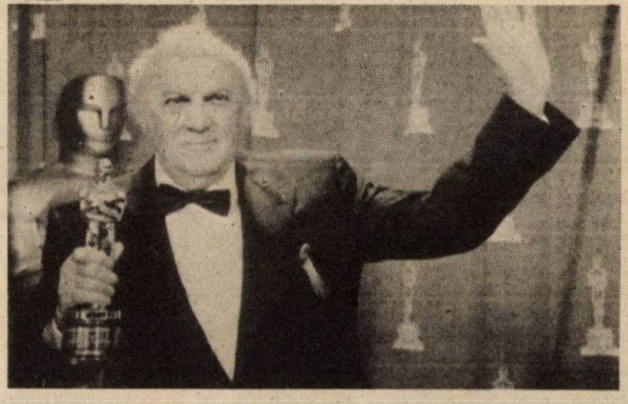

MARISA TOMEI

Tînăra şi exuberanta americancă a depăşit patru actriţe născute în străinătate, cîştigînd premiul pentru cel mai bun rol secundar prin interpretarea unei new-yorkeze greoaie din „Verişoara mea Vinny". Marisa Tomei este relativ nou-venită în lumea filmului, fiind mai bine cunoscută amatorilor de teatru din New York, unde a fost aplaudată într-o serie de spectacole de avangardă.

Ea face parte din compania de teatru Naked Angels (Îngerii goi). Anul trecut, a jucat alături de Sylvester Stallone în „Oscar", un film dezamăgitor, în care, însă, interpretarea ei a fost excelentă, iar titlul de atunci i-a fost, după cum se vede, de bun augur, primind deja oferte pentru alte trei filme.

Pagini realizate de Maria VASCHI şi Dinu BUCŞAN

Serial

LUMEA

James Francis Byrnes

„SĂ VORBIM DESCHIS"

– Un diplomat american despre procesul instaurării comunismului în România

Notă despre autor

Figură remarcabilă a diplomației americane de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial și din primii ani postbelici, James Francis Byrnes s-a născut la 2 mai 1879 , la Charleston. Studiind dreptul, a făcut carieră în avocatură, în Camera Reprezentanților, ca deputat, și în diplomație.

În iunie 1945, noul președinte, Harry Truman, l-a numit secretar de stat, calitate în care a participat la Conferința de la Potsdam (6 iulie – 7 august 1945), precum și la reuniunile Consiliului Miniștrilor Afacerilor Externe de la Londra (4 septembrie – 8 octombrie 1945), Moscova (12-29 decembrie 1945) și Paris (23 aprilie – 18 mai și 13 iunie – 14 iulie 1946). Și-a adus o contribuție substanțială la redactarea tratatelor de pace cu țările Axei și cu statele-satelit ale acestora. Cu îndemînare, tact și abilitate, la toate aceste reuniuni a contracarat constant pozițiile reprezentanților sovietici, încercînd să stopeze, în limita posibilităților, penetrația comunistă în Europa și în lume. În ianuarie 1947, James F. Byrnes s-a retras din postul de secretar de stat pe motive de sănătate. În iulie același an, își publica memoriile din această perioadă tumultuoasă, al cărei protagonist a fost, sub titlul „Să vorbim deschis".

Am extras din lucrarea sa, de o certă valoare documentară, fragmente referitoare la instaurarea forțată a comunismului în România, punînd la dispoziția cititorilor noștri noi mărturii autorizate despre această perioadă, care a marcat atît de dureros viața poporului român.

A.C.

Actul brutal. București, martie 1945

Înaintea morții președintelui Roosevelt, chiar a întoarcerii acestuia de la Yalta, au început deja să apară dificultăți între noi și URSS asupra măsurilor care urmau să fie luate în conformitate cu acordurile încheiate. Cele două puncte principale de fricțiune erau Polonia și România.

În Declarația asupra Europei eliberate, șefii celor trei guverne – american, britanic și sovietic – se angajaseră reciproc ca, în timpul perioadei de instabilitate, din Europa eliberată, să se pună de acord asupra politicii de ajutorare a popoarelor eliberate de sub dominația nazistă și a popoarelor din fostele state-satelit ale Axei, pentru a le permite acestora rezolvarea, prin mijloace democratice, a problemelor economice și politice de primă urgență.

În altă parte se stipula faptul că cele trei guverne vor ajuta împreună popoarele din aceste regiuni să constituie guverne provizorii, cu o largă reprezentare a tuturor elementelor democratice, luîndu-și angajamentul formal de a proceda, în cel mai scurt timp posibil, prin alegeri libere și neîngrădite, la crearea guvernelor care să exprime voința poporului. Concluzia declarației era că dacă, în conformitate cu părerea celor trei guverne, condițiile în oricare stat eliberat din Europa sau în oricare stat-satelit al Axei din Europa vor justifica o atare acțiune, cele trei guverne își vor îndeplini angajamentele din prezenta declarație.

Prin urmare, la 24 februarie (1945), la numai două săptămîni de la conferință, atunci cînd membrii britanici și americani ai Consiliului Aliat de Control pentru România au cerut reuniunea acestuia, cererea lor a fost refuzată de președintele sovietic. În aceeași zi, ambasadorul nostru la Moscova, dl. Harriman, primea instrucțiuni clare în vederea informării guvernului sovietic despre dorința noastră de a vedea că situația din România evoluează normal, sub supravegherea Consiliului Aliat de Control.

Trei zile mai tîrziu, am primit răspunsul sovieticilor. Dl. Andrei Vîșinski, adjunctul lui Molotov, s-a deplasat la București pentru a cere în mod oficial demisia guvernului Rădescu și formarea unui nou guvern. În același timp, dl. Molotov îl informase pe ambasadorul nostru că guvernul Rădescu se găsea în imposibilitatea de a menține ordinea și de a se

conforma clauzelor armistiţiului şi că, în consecinţă, Consiliul Aliat de Control va lua măsurile considerate necesare, ţinîndu-i, fireşte, la curent pe aliaţi.

Dl. Harriman a primit imediat instrucţiuni noi. El trebuia să informeze guvernul sovietic că Statele Unite nu puteau accepta în România un guvern provizoriu constituit în exclusivitate din reprezentanţii unui singur partid politic. Aceste instrucţiuni noi specificau că trebuie luate de urgenţă măsuri pentru a sprijini guvernul actual în asigurarea şi menţinerea ordinii în România, că libertatea presei trebuie să fie garantată în conformitate cu clauzele armistiţiului, că toate formaţiunile politice trebuiau dezarmate, că erau necesare consultări plenare în Consiliul Aliat de Control asupra tuturor problemelor politice importante.

Dl. Molotov i-a răspuns dlui Harriman că, de la sosirea lui Vîşinski la Bucureşti, avuseseră loc consultări tripartite.

În ziua de 5 martie, ambasadorul nostru la Moscova i-a înmînat lui Molotov o scrisoare, în care se sublinia că problema guvernului Rădescu era o chestiune rezolvabilă prin consultare directă şi acord între cele trei guverne. L-a informat pe Molotov că reprezentantul sovietic din Consiliul Aliat de Control pentru România nu-i ţinea la curent cu evoluţia evenimentelor pe colegii săi american şi britanic şi că autorităţile militare sovietice reduseseră posibilităţile de care dispunea dl. Rădescu pentru a menţine ordinea în ţară. A doua zi, ambasadorul nostru i-a înmînat lui Molotov o nouă notă. Conform conţinutului acesteia, contactele intermitente pe care dl. Vîşinski le avea la Bucureşti cu delegaţii britanic şi american nu puteau fi considerate conforme cu consultările tripartite anvizajate la Yalta.

Iată, însă, modul în care se derulau evenimentele în România, în timpul acestor schimburi de note diplomatice, de la Moscova, dintre ambasadorul nostru şi ministrul sovietic al afacerilor externe.

În ziua de 27 februarie, Vîşinski a sosit la Bucureşti şi, în aceeaşi zi, a solicitat o audienţă regelui Mihai. A fost imediat primit de rege şi de ministrul român al afacerilor externe, dl. Constantin Vişoianu. Vîşinski i-a declarat regelui că guvernul generalului Rădescu se dovedea incapabil de a menţine ordinea în ţară, că guvernul sovietic nu dorea o imixtiune în afacerile interne ale României, dar că avea responsabilitatea de a veghea la menţinerea ordinii în această ţară. El cerea, în consecinţă, ca guvernul Rădescu să fie imediat demis şi înlocuit cu un guvern întemeiat pe baza „adevăratelor forţe democratice din ţară". I s-a răspuns că cererea domniei sale va fi examinată cu atenţie.

Dl. Burton Y. Berry, reprezentantul nostru politic la Bucureşti, nu a reuşit să obţină o întrevedere cu dl Vîşinski. Prin urmare, l-a informat pe acesta în scris asupra punctului de vedere american, al cărui conţinut era cît se poate de limpede: nici o măsură decisivă nu putea fi luată fără o consultare tripartită.

Conform informaţiilor transmise de dl. Berry, dl. Vîşinski s-a prezentat din nou la rege, a doua zi, întrebîndu-l ce hotărîse, în baza sugestiilor prezentate de el în ajun. Regele i-a răspuns că i-a transmis personal generalului Rădescu informaţia despre discuţia purtată cu demnitarul sovietic şi că înc puse deja consultările cu şefii d fe-ritelor partide, în vederea desemnării noului prim-ministru. Dl. Vîşinski i-a declarat că acest răspuns nu era deloc satisfăcător. După care, privindu-şi ceasul, l-a informat pe rege că avea la dispoziţie două ore şi cinci minute pentru a aduce la cunoştinţă poporului român demiterea generalului Rădescu. În consecinţă, la ora 20.00, regele trebuia să-i comunice numele noului prim-ministru.

Ministrul român al afacerilor externe, dl. Constantin Vişoianu, i-a amintit dlui Vîşinski că regele era un monarh constituţional şi că, prin urmare, trebuia să se conformeze Constituţiei ţării, că trebuia să-i consulte pe şefii partidelor politice şi să ţină seama de ideile acestora în vederea desemnării noului prim-ministru. Vîşinski i-a răspuns că generalul Rădescu îi proteja pe fascişti şi, că, în ajun, scoţînd în rezervă, prin Decret Regal, zece ofiţeri, comisese un act inamical la adresa URSS. Acest decret – a adăugat el – trebuia imediat anulat. Regele a consimţit la această cerere şi, atunci, Vîşinski a plecat. La ieşire, însă, a trîntit uşa cu o

Conferinţa de la Postdam. De la stînga la dreapta: Stalin, Bohlen, Pavlov, Truman, Gromîko, secretarul de presă al preşedintelui, Charles Ross, secretarul de stat Byrnes şi Molotov

asemenea violenţă, încît tencuiala de deasupra şi de pe marginile ei a căzut. Reparaţii nu au fost făcute ulterior, pentru a lăsa posterităţii mărturie despre forţa sentimentelor şi, mai ales, a muşchilor dlui Vîşinski.

Regele a anunţat că solicitase prinţului Stirbey să constituie noul cabinet. Prinţul a încercat să se conformeze dorinţelor suveranului său, dar nu a reuşit să-i convingă pe comunişti să participe la constituirea noului guvern. La scurt timp după aceasta, Vîşinski l-a informat pe rege că omul ales de guvernul sovietic pentru a prezida noul guvern era liderul pro-comunist Petru Groza. Regele şi-a urmat neabătut consultările cu şefii partidelor politice. În seara zilei de 1 martie, Vîşinski a avut o nouă întrevedere cu el, în cursul căreia l-a informat că guvernul sovietic dorea desemnarea dlui Groza în funcţia de prim-ministru. Neavînd încotro, regele a hotărît să-i încredinţeze lui Groza sarcina constituirii noului guvern.

Compoziţia primului cabinet propus de dl. Groza nu era conformă, reprezentativă cu voinţa poporului român, aşa că regele a refuzat să o accepte. Dl. Vîşinski l-a informat, atunci, pe rege că anularea numirii lui Groza în fruntea unui guvern constituit de el însuşi ar putea fi considerată drept un act inamical la adresa URSS. După care, Vîşinski i-a spus regelui că, în cazul în care, a doua zi, nu acceptă cabinetul format de dl Groza, îşi va declina orice responsabilitate în menţinerea României ca stat independent.

În acelaşi moment, dl Groza l-a anunţat pe rege că sovieticii promiseseră o ameliorare substanţială a relaţiilor dintre România şi Uniunea Sovietică. A afirmat că România va redobîndi controlul asupra reţelei sale de comunicaţii, va primi Transilvania înapoi de la Ungaria şi va beneficia de o uşurare a clauzelor armistiţiului.

În consecinţă, luni seara, regele i-a convocat pe liderii partidelor istorice şi le-a cerut să facă abstracţie de orice considerent politic şi să fie alături de el în acţiunea de acceptare a guvernului Groza.

Liderii partidelor istorice au refuzat să admită o astfel de soluţie şi cîţiva au încercat chiar să-l determine pe rege să abdice. Acesta, însă, a hotărît că-şi va servi mai bine ţara şi poporul nedezertînd. În seara zilei de marţi 6 martie, membrii guvernului Groza au prestat jurămîntul şi, imediat după aceea, mareşalul Malinovski a sosit la Bucureşti, fiind primit împreună cu Vîşinski în audienţă de rege. L-au informat că trupele sovietice nu-şi puteau concentra eforturile pe front, atît timp cît existau agitaţii în spatele lui.

În ziua de 7 martie, dl Molotov l-a informat pe ambasadorul nostru la Moscova că problemele ridicate în nota din 5 martie erau acum fără obiect, dată fiind soluţionarea crizei politice din România prin constituirea unui nou guvern.

În cursul lunii septembrie, la Londra, dl Molotov a făcut eforturi vizibile pentru a ne determina să recunoaştem guvernul Groza. I-am spus că nu am recunoscut şi nici nu avem de gînd să recunoaştem acest guvern, în virtutea caracterului şi raţiunii sale de a fi. El a fost impus în urma unui ultimatum adresat de Vîşinski regelui. Dl Molotov a recunoscut că subalternul lui contribuise la formarea noului guvern, dar a precizat că guvernul sovietic acţionase astfel pentru că în România exista pericolul grav de dezordine şi război civil.

Toate aceste evenimente au fost, firesc, expuse preşedintelui Roosevelt. În consecinţă, i-au fost trimise instrucţiuni dlui Harriman, în virtutea cărora acesta îi putea propune dlui Molotov constituirea unei comisii comune la Bucureşti, însărcinată să supravegheze aplicarea principiilor conţinute în Declaraţia asupra Europei eliberate. Dl Molotov a respins categoric acest proiect. Într-o notă din 17 martie, a declarat că orice acţiune era inutilă, că propunerea noastră va reduce la neputinţă Consiliul Aliat de Control şi afirma că era inexact faptul că reprezentantul nostru la Consiliul de Control nu fusese consultat.

Toate aceste evenimente s-au derulat în momentul în care armatele aliate strîngeau cercul în jurul Berlinului şi cînd preşedintele Roosevelt voia ca, înainte de toate, să evite o încurajare a inamicului comun etalînd la vedere neînţelegerea noastră. De fapt, el îmi spusese că vedea viitorul apropiat în culori cît se poate de sumbre. Pentru moment, însă, a hotărît ca protestul nostru să fie prezentat de ambasadorul american la Moscova, neconsiderînd oportună o comunicare directă cu Stalin, decît în cazul-limită în care toate celelalte tentative ar eşua.

În toamna anului 1944, dl Churchill, însoţit de ministrul britanic al afacerilor externe, dl. Eden, au sosit la Moscova, unde, dacă nu au semnat nici un acord oficial, au încheiat o înţelegere cu liderii de la Kremlin. În termenii acesteia, dacă Marea Britanie considera necesară o acţiune militară în Grecia, pentru a pune stavilă dezordinii de acolo, Uniunea Sovietică nu s-ar fi opus. În schimb, britanicii le-au recunoscut sovieticilor dreptul de a supraveghea menţinerea ordinii în România.

Britanicii au dezaprobat sincer intervenţia brutală a sovieticilor în România, dar nu au dorit să ia iniţiativa protestelor oficiale pe lîngă Stalin. La rîndul său, preşedintele Roosevelt estima că situaţia din România este un punct „fierbinte" în relaţiile americano-sovietice. De altfel, Marea Britanie şi Statele Unite nu aveau trupe în România, această ţară fiind plasată sub controlul exclusiv al Armatei Roşii, fapt care a uşurat enorm actul din luna martie 1945.

(Va urma)

Selecţia textului, prezentarea şi traducerea Andrei CĂPUŞAN

Rozalia Chiriţă, Tg.Jiu. Argentina nu este singura ţară din America Latină dispusă să accepte imigranţi est-europeni. Chile, Bolivia, Venezuela, Paraguay şi Uruguay sînt, de asemenea, interesate de acest proces. Imigranţii trebuie să dispună, la sosirea în ţara-gazdă, de resurse financiare suficiente pentru a se putea întreţine pînă ce găsesc de lucru. Totodată, ei trebuie să fie în măsură să îndeplinească anumite cerinţe impuse de specificul local al pieţei muncii. Vă reamintim că Argentina a precizat că primeşte numai persoane cu capital, care beneficiază de sprijinul necesar asimilării lor productive, pentru a evita o competiţie nedorită pe piaţa locală a muncii.

„Cazul Sverdlovsk"

Virgil Eftimie, Tg.Jiu. În perioada războiului rece, problema la care vă referiţi, respectiv „cazul Sverdlovsk", a generat o adevărată dispută politică între SUA şi URSS. AFP a transmis, recent, date despre acest caz. Este vorba de o epidemie declanşată, în 1979, în oraşul rus Sverdlovsk (care, între timp, a primit numele de Ekaterinburg) şi denumită „maladia cărbunelui". În 1980, autorităţile americane au opinat că faptele petrecute la Sverdlovsk erau rezultatul unui accident militar. Autorităţile sovietice au negat acest lucru, susţinînd că îmbolnăvirea a fost cauzată de consumul de carne contaminată. Ziarul „New York Times" apreciază că numărul morţilor a fost de 68 pînă la 300. Majoritatea documentelor referitoare la aceste cazuri au fost distruse de KGB. În luna iunie a anului trecut, experţii americani au efectuat o serie de analize ale unor ţesuturi recoltate de la 42 de victime ale epidemiei. Rezultatele autopsiilor dovedesc că decesul a survenit ca urmare a inhalării unor baterii generatoare de congestie pulmonară. În studiul elaborat de Academia Americană de Ştiinţă se afirmă că declanşarea epidemiei a fost probabil, cauzată de un accident produs în cadrul programului de cercetări destinat războiului bacteriologic. De menţionat că, de la sfîrşitul primului război mondial, folosirea armelor bacteriologice şi chimice este interzisă prin convenţii internaţionale.

Licitaţie – Kadar

Mirela Rouă, Bucureşti. Într-adevăr, peste o mie de obiecte personale aparţinînd lui Janos Kadar au fost vîndute la licitaţie, în aula Muzeului de Arte şi Industrie din Budapesta. Printre obiectele puse la vînzare se aflau şi cadouri oferite de lideri străini.

Pentru un ceas placat cu aur, avînd efigia lui Leonid Brejnev, s-a obţinut suma de 1,1 milion forinţi (aproximativ 130.000 dolari). Un baston lăcuit a fost vîndut cu 10.000 forinţi, iar un disc cu cîntecele fostelor gărzi muncitoreşti, cu 3.000 forinţi. Muzeul din Siofok a achiziţionat o serie de tablouri ale maeştrilor unguri din secolele XIX şi XX, care fac parte din patrimoniul naţional, pentru suma de 750.000 forinţi. Văduva lui Kadar, Maria Tamaska, decedată în martie 1992, şi-a exprimat în testament dorinţa ca

Janos Kadar, fost secretar al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar în perioada 1956-1988, a decedat în 1989

întreaga moştenire să fie vîndută la licitaţie. O parte din beneficiile obţinute în acest fel (40 la sută) vor fi vărsate moştenitorilor lui Kadar şi ai văduvei sale, iar 60 la sută Fundaţiei Janos Kadar, care are ca scop finanţarea studiilor superioare ale orfanilor şi susţinerea financiară a părinţilor lor adoptivi.

Petre Vulcănescu, Brăila. Propunerea desfiinţării posturilor „Radio Europa Liberă", „Radio Libertatea", „TV Marti" şi „Radio Asia Liberă" (acesta din urmă aflat doar în fază de sugestie) aparţine Comisiei consultative asupra diplomaţiei publice şi a fost exprimată într-un raport prezentat preşedintelui Clinton. Comisia a propus şi abandonarea

Recesiunea economică afectează producţia de automobile

Anton Ciucă, Timişoara. Lucrurile nu sînt la fel de roz pentru toţi producătorii de autoturisme. Dacă firma japoneză „Toyota" a pus în funcţiune prima ei fabrică din Europa, la Burnaston în Marea Britanie (în acest an preconizîndu-se producerea a 36.000 de maşini, iar în 1994 a aproximativ 100.000), în schimb, cele mai cunoscute mărci de autoturisme se confruntă cu dificultăţi, datorită recesiunii economice. Ca urmare, firma americană „Ford" intenţionează să concedieze aproape 10.000 de angajaţi. Cea mai mare dintre firmele germane „Daimler-Benz" a anunţat o scădere a producţiei de mercedesuri. „Volkswagen" se aşteaptă, în 1993, la reducerea pieţei de autoturisme cu 20 la sută:

forţa de muncă a fost redusă deja cu 5.000 persoane, urmînd ca, pînă în 1994, încă 12.500 de lucrători să fie disponibilizaţi. Producţia de autoturisme din Marea Britanie (Fiesta, Escort, Orion) va scădea, în acest an, cu aproximativ 150.000 bucăţi faţă de anul trecut. Preşedintele PSA – Peugeot-Citröen a declarat că se aşteaptă la greutăţi, prevăzînd o scădere de cel puţin patru la sută a vînzărilor. Firma „Ford" va suferi o scădere de aproape 1 milion autoturisme, comparativ cu anul trecut. Aceste date le-am cules pentru dv din publicaţia poloneză „Rzeczpospolita".

unui releu de transmisii pe unde scurte, care urma să fie pus în aplicare în Israel şi iniţierea unei alte asemenea investiţii în Kuweit. Raportul are caracter consultativ şi, parţial, este rezultatul necesităţii realizării de economii. Bugetul total al Comitetului Emisiunilor pentru Străinătate a fost, în 1992, de 211 milioane dolari. A fost susţinută ideea existenţei în continuare a postului „Radio Marti", care transmite în Cuba, în timp ce, postul „TV Marti" este considerat că reprezintă doar irosirea a 23 de milioane dolari pe an. Întrucît cetăţenii chinezi recepţionează deja sute de ore de emisiuni pentru străinătate, inclusiv programe difuzate de „Vocea Americii", nu se consideră oportun un post „Radio Asia Liberă".

Raportul a fost vehement criticat. Malcom Forbes, directorul Comitetului pentru Emisiuni Internaţionale, a opinat că propunerea desfiinţării emisiunilor în 20 de limbi străine în favoarea „Vocii Americii" este periculoasă.

Marin Nedelcu, Bucureşti. Comentariul dv este foarte interesant şi recunoaştem că aveţi dreptate. Întrebările pe care le puneţi îşi au răspunsul în schimbarea profilului demografic al Europei Occidentale în ultimii ani. Pînă nu demult, cetăţenii din ţările (pe atunci) comuniste nu aveau posibilitatea de a se mişca liber. Acum, după căderea „lagărului socialist", Occidentul închide porţile în faţa est-europenilor. În cadrul unei conferinţe europene asupra populaţiei, desfăşurată în luna martie la Geneva, doamna Catherine Lalumière, secretar general al Consiliului Europei, a precizat: „Da, este o contradicţie şi, într-o bună măsură, o încălcare a drepturilor omului. Dar trebuie să facem o precizare – este vorba de libera circulaţie a oamenilor, nu de migraţie. Şi, în acest domeniu, mai avem multe de făcut, împreună, Est şi Vest. Se caută soluţii, dar nu sînt uşor de găsit". Deci, pe de o parte, spre Occident migrează nu numai locuitori proveniţi din „lumea a treia", ca pînă acum, ci şi din fostele ţări comuniste. Pe de altă parte, această zonă a lumii cunoaşte o îmbătrînire a populaţiei. În ultimii 30 de ani, numărul persoanelor în vîrstă de peste 60 de ani a crescut cu 50 la sută. Se anticipează că, în anul 2000, Europa Occidentală va avea 100 milioane locuitori de peste 60 de ani (dintre care 17-20 milioane vor fi de peste 80 de ani). Persoanele în vîrstă vor constitui o povară economică. Îmbătrînirea populaţiei pune Occidentul în faţa unei „opţiuni dureroase" – să se acorde „toate îngrijirile posibile", care sînt foarte costisitoare, celor în vîrstă. Altfel spus, înseamnă a întreţine persoanele care nu produc, dar, „din punctul de vedere al concepţiei occidentale a drepturilor individului, acest lucru trebuie făcut" – a declarat doamna Lalumière. În anul 2025, numărul persoanelor de peste 60 de ani îl va depăşi pe cel al tinerilor de pînă la 15 ani, situaţie nemaiîntîlnită în trecut în nici o ţară. Statele subdezvoltate au cel mai mare spor demografic: 143 la-sută în perioada 1950-1990, faţă de numai 45 la sută pentru ţările bogate. Acum doi ani, 3,5 la sută din populaţia Europei Occidentale avea peste 80 de ani.

Doamna Catherine Lalumière, secretar general al Consiliului Europei

Rubrică realizată de Maria VASCHI

ERATĂ

• Dintr-o regretabilă greşeală de tipar, în articolul „Jocul de-a războiul nuclear", apărut în nr. 6-7 al revistei „Lumea", s-a strecurat o informaţie eronată. Explicaţia fotografiei de la pagina 19, din partea dreaptă, se va citi corect „Tancuri sud-coreene fac exerciţii de-a lungul fluviului Han, în apropiere de Seul, în cadrul manevrelor comune Team Spirit '93".

• În cadrul sumarului ilustrat de la pagina 5, cele două fotografii trebuie inversate, pentru a corespunde textelor alăturate.

LUMEA

Revistă editată de
IANUS INF s.r.l.
Director: Marian Oprea
şi
EDITURA LUMEA s.a.
Director: Ion Cârje

Redactor şef:
Mircea Bărbulescu

Secretar general de redacţie:
Ilie Olteanu

Redactori:
Alexandru Antonescu, Mihaela Brumă, Constantin Bucşan, Vasile Crişu, Mirela Iamandi, Ileana Iordache, Ion Madoşa, Cristian Moanţă, Maria Vaschi

Secretariat de redacţie:
Dan Constantinescu, Aurel Tîrziu, Speranţa Neagu

Documentare:
Ioana Mariela Bărbulescu, Ana Maria Tatovici

Corectură:
Eliza Iliescu

Secretariat tehnic:
Rodica Suzan Crişu, Tudorina Mavlea, Simina Tomoilă

Administrator publicaţii:
Brîndușa Liliana Anghel

Redacţia şi administraţia:
Bucureşti, Piaţa Presei Libere nr.1, sector 1, cod poştal 71341, C.P. 29-33.
Telefon: 618.53.55, 618.50.81, 615.45.71
Fax: 312.48.93

Cititorii din străinătate se pot abona prin societatea IANUS / LUMEA, costul unui abonament anual fiind de 115 dolari SUA sau echivalentul în valută liber convertibilă.

Sumele se depun în contul 47.21.0.1.6.0234.0. BCR Sector 1 Bucureşti.

ianus S.R.L.

TIPOGRAFIA ROMÂNIA AZI S.A.

MICHAEL JACKSON'S FAMILY by

SIBCO S.A.

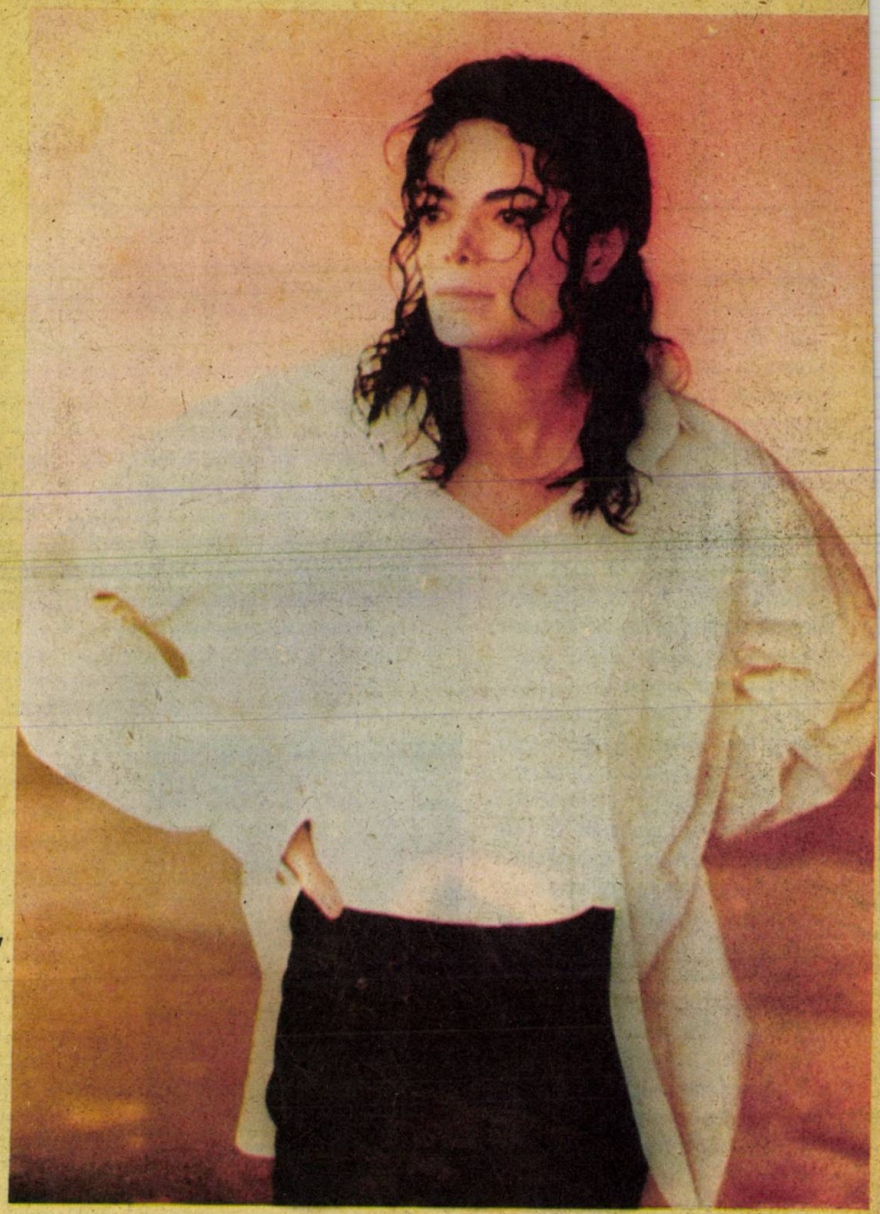

Firma SIBCO S.A. deține în exclusivitate dreptul de comercializare în România a produselor purtând marca "JACKSON'S FAMILY" din domeniile:

îmbrăcăminte, încălțăminte, marochinărie, ochelari de soare, ceasuri, papetărie etc.

Firmele interesate în comercializarea acestor produse sunt așteptate la sediul SIBCO din București

Str. Aurel Vlaicu nr.147,bl.20, sc. A, et. VI, ap.27, tel. 611.20.88

Lei 50

LUMEA

MUZEUL PRESEI SEVER BUCU
JIMBOLIA
NR. D.555

Nr.9 ☆ 15-21 APRILIE 1993

Schwarzkopf
"Jurnal
secret"

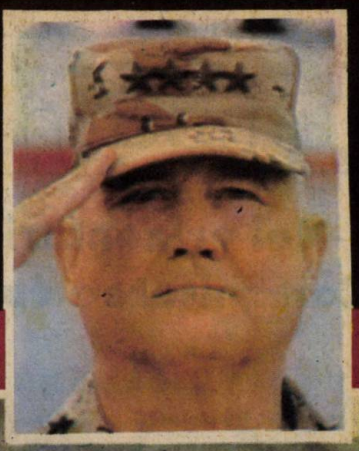

POVARA RECONSTRUCȚIEI

POL POT

Povestea unui tiran

Noi orizonturi pentru Comunitatea Europeană

Miniştrii de externe ai CE au aprobat începerea negocierilor cu Norvegia, care vor permite acestei ţări să-şi ajungă din urmă vecinele nordice - Suedia şi Finlanda - pornite, împreună cu Austria, pe "calea rapidă" de acces spre Comunitate. Dacă totul merge bine, tratativele se vor încheia spre sfîrşitul anului iar cele patru ţări vor deveni membre în 1995. Ele au fost avertizate, însă, că aderarea va implica acceptarea intregrală a Tratatului de la Maastricht, neputînd fi vorba de vreo caluză de exceptare, de felul celor acordate Marii Britanii şi Danemarcei. Norvegia are şi ea anumite probleme de care va trebui să se ţină seama, fără a pune în cauză principiile viitoarei Uniuni Europene. Este vorba în primul rînd de regimul importantei industrii petroliere norvegiene, a cărui compatibilitate cu regulile europene va fi strict examinată. Guvernul de la Oslo va solicita de asemenea accesul rapid al produselor sale din peşte pe pieţele europene (ceea ce provoacă deja protestele pescarilor din Germania, cum se vede în imagine) şi acceptarea subvenţiilor speciale pe care le acordă agriculturii din zonele nordice, puţin prielnice acestei activităţi. În sfîrşit, norvegienii doresc ca limba lor să capete statut oficial în Comunitate; dar cum Finlanda şi Suedia vor acelaşi lucru, aceasta ar transforma forul european într-un nou turn Babel.

Rusia, în schimb, rămîne mult mai departe de viitoarea Europă. Chiar dacă miniştrii de externe ai celor 12 au căzut de acord să-i ofere perspectiva unui acord de comerţ liber, este vorba mai mult de un gest de bunăvoinţă, pe linia Vancouverului, care nu va avea consecinţe imediate. Va mai trece o vreme pînă cînd se va putea încheia cu Rusia un acord de cooperare asemenea celor convenite cu statele post-comuniste (printre care România) deoarece, spun experţii, "republicile CSI nu sînt încă pregătite pentru comerţul liber".

Washington: În căutarea păcii

"Preşedintele Hosni Mubarak pare să fie unicul negociator pentru pace în Orientul Mijlociu", scria cotidianul libanez **An- Nahar**, în preajma întîlnirii liderului egiptean cu preşedintele Clinton. Într-adevăr, dl Mubarak, beneficiind de încrederea tuturor actorilor principali ai conflictului arabo- israelian, precum şi a americanilor, este cel mai potrivit pentru a defrişa terenul în vederea noii runde a convorbirilor de pace, programate să înceapă la Washington în 20 aprilie. Obstacolele imediate în calea păcii rămîn considerabile: sprijinul declarat acordat Israelului de SUA, care îşi pierd, astfel, din credibilitate ca mediator, dar mai ales situaţia palestinienilor expulzaţi de statul evreu în decembrie şi rămaşi, de atunci, în "ţara nimănui". În această ultimă problemă, ambele părţi au făcut cîţiva paşi mărunţi spre compromis, dar mai departe nu vor să meargă. Iar dacă o soluţie nu va fi găsită, tratativele din 20 aprilie vor începe fără palestinieni.

Succesul misiunii sale de bune oficii ar putea consolida şi prestigiul dlui Mubarak în lumea arabă, într-un moment în care regimul său este confruntat cu sfidările fundamentaliştilor islamici. Atît liderii sirieni, conducerea palestiniană întrunită la Tunis cît şi premierul israelian Rabin - cu care urma, de asemenea, să se întîlnească - au aşteptat cu nerăbdare rezultatele convorbirilor sale din capitala americană. Au reuşit oare preşedinţii Mubarak şi Clinton să deschidă drumul spre un nou Camp David?

Sarajevo. Un an tragic

Azerbaidjan: Războiul care nu se lasă uitat

La împlinirea unui an de asediu al capitalei bosniace, cetăţenii oraşului mutilat de bombardamente continuă să trăiască în condiţii sub limita civilizaţiei, permanent ameninţaţi de noi violenţe. Pacea nu pare să fie prea aproape. După ce sîrbii bosniaci au refuzat să subscrie planului Vance-Owen şi faimoasei hărţi semănînd cu blana unui leopard, se înregistrează tensiuni şi între celelalte două comunităţti - croaţii şi musulmanii - care se tem să nu piardă poziţiile deja cîştigate prin amintita hartă. În alte regiuni ale Bosniei, confruntările continuă; noi victime cad răpuse atît de gloanţe cît şi de foametea generată de asediile şi blocadele locale, pe care operaţiunile umanitare o pot doar atenua. Pentru a-i convinge pe sîrbii bosniaci să revină asupra opţiunii lor, forurile internaţionale se orientează spre o înăsprire a sancţiunilor împotriva conaţionalilor lor din noua Iugoslavie. Incriminarea acesteia de către Curtea de la Haga, pentru genocid, are şi ea valoarea unui apel la reconsiderarea poziţiei. Dar tocmai asemenea presiuni indirecte sînt de natură să-i îndîrjească şi mai mult pe sîrbii din Bosnia, dacă e să-i dăm crezare liderului lor Radovan Karadjici.

În alte regiuni ale fostei Iugoslavii, speranţele par mai justificate. Croaţia a încheiat un acord - mai mult un armistiţiu - minoritatea sîrbă din Krajna, iar după lungi controverse, Macedonia va fi, în sfîrşit, primită în ONU, sub numele ciudat şi provizoriu de FYROM (iniţialele engleze pentru Fosta Republică Iugoslavă Macedonia). Grecia contestase multă vreme denumirea şi drapelul noului stat, din motive, poate, întemeiate, dar o întîrziere a recunoaşterii sale ameninţa să aprindă un nou focar de război, ceea ce se speră că măcar aici va putea fi evitat.

Ofensivele şi contraofensivele din jurul enclavei Nagorno- Karabah au intrat deja într-o întristătoare banalitate. Şi totuşi, pentru locuitorii din regiune, şi aşa nu prea înstăriţi - oricare ar fi naţionalitatea lor - fiecare nouă operaţiune militară este dureros resimţită. De această dată, atacul a fost dat de armeni, care par să deţină de cîtva timp superioritatea. Dupa cîteva zile de lupte, ei au reuşit să deschidă un nou coridor de acces între Karabah şi Armenia, ocupînd orăşelul Kelbadjar şi o întinsă porţiune de teritoriu azer. Acest succes pe cîmpul de luptă şi-ar putea avea reversul pe plan politic: Turcia, înrudită etnic şi religios cu Azerbaidjanul - şi inamic istoric al armenilor - a reacţionat imediat şi vehement, atît prin premierul Demirel ("răbdarea noastră a ajuns la capăt"), cît şi prin preşedintele Özal ("trebuie să le arătăm colţii!"). Cel din urmă tocmai efectua un turneu prin republicile musulmane post-sovietice, încheiat chiar în Azerbaidjan, aşa încît avea toate motivele să se indigneze.

Turcia se va limita, probabil, la retorică; dar aceeaşi poziţie au adoptat-o influenta Conferinţă Islamică, precum şi Departamentul de Stat al SUA. A fost sesizat Consiliul de Securitate al ONU iar Armenia risca să se vadă pusă la stîlpul infamiei. Guvernul de la Erevan s-a apărat afirmînd că nu are nici un amestec în ultimele ostilităţi, în care ar fi implicate doar "forţele de autoapărare ale republicii Nagorno-Karabah", dar cine-l poate crede? Negocierile de pace ale CSCE par lipsite de sens. Armata rusă îşi găseşte şi ea motiv de a-şi prelungi şederea în zonă. Vulcanul caucazian este departe de a se domoli, mai ales că şi în Abhazia vecină continuă, sporadic, luptele

Sibiu. Tot răul spre bine

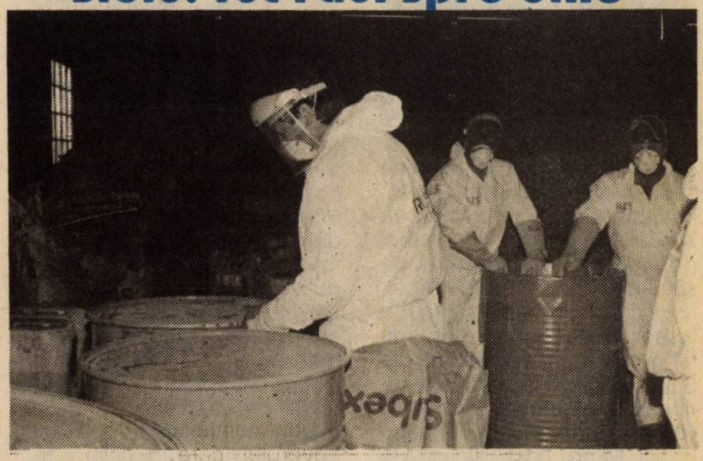

Afacerea deşeurilor care a provocat atîtea emoţii, ruinînd chiar şi cariera politică a unui ministru ecologist (în timp ce vinovaţii principali, cîţiva afacerişti inconştienţi, au scăpat, după toate aparenţele, cu bine) pare să se îndrepte spre un deznodămînt fericit. Îmbuteliate cu grijă, periculoasele substanţe sînt deja în drum spre Germania sau vor pleca în curînd. Mai mult, întregul scandal a stimulat negocierea rapidă a unui acord româno-german de cooperare în domeniul protecţiei mediului înconjurător, semnat săptămîna trecută de ministrul german pentru protecţia mediului, ocrotirea naturii şi securitate nucleară, prof. dr. Klaus Töpfer, şi de omologul său român, dl Aurel Constantin Ilie. Fără îndoială, de pe urma acestui document va avea de cîştigat în primul rînd România, care stă, în acest domeniu, mult mai rău decît partenera sa, deşi nici acolo nu este totul cum ar trebui.

Mai ales fosta RDG este plină de deşeuri chimice dintre cele mai diverse, de care actualele autorităţi doresc să scape; iar "criminali" (cum s-a exprimat dl Töpfer) care să le transporte în cine ştie ce colţ al planetei, unde nocivitatea lor nu este percepută, se găsesc destui. Neşansa lor, în acest caz, a fost că au ales o

regiune - Mărginimea Sibiului - dragă nu numai românilor, dar şi multor germani cu rădăcini transilvane. De unde şi scuzele insistent repetate ale ministrului german. Acordul recent reprezintă printre altele o armă, nu infailibilă, dar totuşi puternică, pentru a contracara eventuale noi tentative similare. De evenimentele care au dus la încheierea lui, însă, ne-am fi lipsit bucuroşi, ca şi autorităţile germane, de altfel.

Tokio: Schimbare într-un post delicat

Noul şef al diplomaţiei Japoniei, desemnat în această săptămînă, este Kabun Muto, în vîrstă de 66 de ani. El l-a înlocuit pe Michio Watanabe, demisionat din motive de sănătate. Operat, anul trecut, la vezica biliară, dl Watanabe fusese din nou internat în spital în februarie, după o vizită în SUA, acuzînd o "răceală serioasă şi extenuare". Zvonurile vorbesc însă despre cancer.

Dl Muto, fost ministru al comerţului şi agriculturii, a declarat, la preluarea funcţiei, că sarcinile sale cele mai importante vor fi coordonarea ajutorului extern pentru Rusia şi reducerea excedentului comercial al Japoniei, cu scopul de a stimula economia mondială. Primul obiectiv menţionat este mai urgent, dat fiind că dl Muto este, la 14-15 aprie, gazda colegilor săi şi a mistrilor de finanţe din "grupul elor şapte" care pun la punct n program de asistenţă pentru Rusia, în valoare de 30 miarde de dolari. El s-a angajat să reamintească, şi la această euniune, disputa teritorială uso-niponă asupra insulelor Kurile de sud, desigur, într-o formă care să nu afecteze ajutorul strict necesar dlui Eltîn. Fără îndoială, o misiune foarte delicată.

Schimbarea de la ministerul de externe va avea repercusiuni şi în viaţa politică internă. Dl Watanabe, şeful unei puternice fracţiuni a Partidului Liberal-Democrat, de la putere, era considerat unul din cei mai probabili urmaşi ai premierului Miyazawa, al cărui mandat expiră în septembrie. Acum, însă, este probabil că dl Miyazawa îşi va succeda lui însuşi. De remarcat că, iniţial, conducerea diplomaţiei îi fusese oferită ministrului de finanţe Tsutomu Hata, dar acesta refuzase, spunînd că doreşte să se concentreze asupra reformei politice interne, o necesitate stringentă în urma recentelor scandaluri.

Germania: Şocul cifrelor

Peste 7 000 de metalurgişti din fosta Germanie răsăriteană s-au aflat în grevă de avertisment, iar sindicatele vor pune la vot încetarea totală a lucrului după sărbătorile Paştelui catolic. Concentrate în cîteva citadele muncitoreşti ale epocii comuniste, grevele s-au declanşat după ce patronatul a refuzat, din nou, să-şi respecte angajamentele de mărire a salariilor, asumate printr-un acord din 1991. Retribuţiile din industriile metalurgică, electrică şi siderurgică ale fostei RDG ar fi urmat să crească, la 1 aprilie, cu 20-26 la sută, ajungînd la 80 la sută din nivelul celor plătite în partea occidentală; peste încă un an, salariile urmau să fie unificate în întreaga ţară.

Patronatul şi-a refăcut, însă, calculele şi a constatat că productivitatea uzinelor est-germane nu a crescut nici pe departe în acelaşi ritm, rămînînd la o treime faţă de cea din Vest. Cifrele sînt edificatoare: produsul brut anual pe muncitor este de 36 000 DM în Est şi de 94 000 DM în Vest. În ciuda salariilor mai reduse, costurile forţei de muncă sînt cu 60 la sută mai ridicate în partea răsăriteană. Concluzia: oricît ar fi de justificată din punct de vedere moral, egalizarea salariilor trebuie amînată pe termen nedefinit. Premierul landului Saxonia, Kurt Biedenkopf, a propus anul 1995, dar patronatul a respins şi acest compromis.

Sindicatele au acceptat cu greu logica severă a cifrelor. Compromisul era singura cale de a preveni acţiuni greviste majore", declara un lider al sindicatului I.G. Metall. "Sindicatul nu ar mai avea, poate, cu cine discuta după o grevă, deoarece nu ar mai exista întreprinderile", replica liderul unei asociaţii patronale, sugerînd că grevele pot da lovitura de graţie industriei răsăritene, şi aşa mult rămasă în urmă.

Tomsk: Avertismentul "obiectului 15"

Explozia produsă la aşanumitul "Obiect 15", o uzină secretă din oraşul militar-industrial Tomsk-7 - inexistent pe hărţi - spulberînd în atmosferă o anumită cantitate de substanţe radioactive, a provocat din nou alertă în întreaga lume, care şi-a amintit de Cernobîl. Autorităţile ruse au adus de îndată precizări voit liniştitoare: accidentul era "serios", dar nu mai mult; explozia fusese de natură chimică, şi nu nucleară; reactoarele din Tomsk-7 erau, într-adevăr, de tip Cernobîl, dar, din trei, numai unul singur mai era în funcţiune, pentru a furniza energie electrică localităţii; nivelele de radioactivitate erau destul de scăzute şi oricum "norul" format se îndrepta spre regiuni siberiene nelocuite... Un singur detaliu îngrijorător: într-o pădure din vecinătate fusese îndepărtată toată zăpada, constatîndu-se că era radioactivă.

Însemnătatea acestui accident nuclear nu constă, însă, în primul rînd, în pericolul direct - ale cărui proporţii par, într-adevăr, limitate - ci în valoarea sa de avertisment asupra existenţei unui mare număr de instalaţii nucleare vechi, uzate şi oricum nu prea sigure chiar din construcţie, dar încă în funcţiune pe teritoriul fostei URSS. Un alt accident, oricînd posibil, poate însemna un dezastru. Nu toate se află în regiuni pustii, ca Tomsk-7 (totuşi la 40 km de oraşul Tomsk, cu 489 000 locuitori) şi, de fapt, multora nici nu li se cunoaşte amplasamentul exact, din motive de secret militar, astăzi depăşite. La Tomsk-7 se reciclau deşeuri nucleare, separîndu-se plutoniu în scopuri militare.

Grupaj realizat de

Alexandru ANTONESCU

MICHAEL JACKSON'S FAMILY by

SIBCO S.A.

Firma SIBCO S.A. deține în exclusivitate dreptul de comercializare în România a produselor purtând marca "JACKSON'S FAMILY" din domeniile:

îmbrăcăminte, încălțăminte, marochinărie, ochelari de soare, ceasuri, papetărie etc.

Firmele interesate în comercializarea acestor produse sunt așteptate la sediul SIBCO din București

Str. Aurel Vlaicu nr.147,bl.20, sc. A, et. VI, ap.27, tel. 611.20.88

LUMEA Nr. 9 (1528) - 15-21 aprilie 1993
I.S.S.N. 1220-4366

Sumar

LUMEA ÎN TOP
2

INTERVIUL NOSTRU
7 Florenza Brătucă-Graynald: "Sînt optimistă". **Ioana Bărbulescu**
7 Fără prejudecăţi. **Marian Oprea**

LUMEA ÎN EVENIMENTE
8 Paris. Frămîntări post-electorale. **Dinu Bucşan**
9 Paris. Edouard Balladur. Dicţionarul reformei. **Dinu Bucşan**
12 Tiraspol. Generalul Lebed - disident?
13 Consemnări. Însemnări din Istanbul. **I. Madoşa**
14 Vancouver. Ecouri în presă. **Mirela Iamandi**
16 Moscova. Masa rotundă de campanie
17 Rusia. Încotro? **Marian Oprea**
18 Albastru - culoarea ţintelor vii? **Ana-Maria Tatovici**
22 Trupe NATO "în exteriorul zonei". **Vasile Crişu**

SPECIAL
20 Philippe Morillon. Generalul curaj. **Odette Hanganu**

OPINII
23 Coregrafie onusiană. **Henri Zalis**

1000+1
24

DOSAR
27 Povara reconstrucţiei. **Vasile Crişu**
30 Între suspiciuni şi pericole reale. Cursa înarmărilor s-a mutat în Asia. **Cristian Moanţă**

SPECIAL
32 Pol Pot. Povestea unui tiran. **Alexandru Antonescu**

DOCUMENTE
36 Schwarzkopf. Jurnalul secret al războiului din Golf. **Traducere şi adaptare Ana-Maria Tatovici**

SERIAL
42 James Francis Byrnes: "Să vorbim deschis". **Andrei Căpuşan**

LUMEA ÎN DIALOG
45

Coperta I. **Victor Ciobanu**

FLORENZA BRĂTUCĂ-GRAYNALD

preşedinta Comitetului "Clauza pentru România acum"

"SÎNT OPTIMISTĂ"

• Dnă Graynald, cunoaştem eforturile pe care dv şi comitetul pe care îl conduceţi le-aţi întreprins pentru acordarea clauzei naţiunii celei mai favorizate României. Ce ne puteţi declara cu privire la şansele demersurilor dv?

◦ În ce priveşte clauza, demersuri s-au făcut. Cu privire la documentul prezentat de noi, eu cred că acesta a fost adresat în mod foarte înţelept, bine întocmit, s-a făcut apel la inteligenţa şi bunele sentimente ale poporului american pentru că, în fond, acesta este un popor binevoitor, umanitar şi, ca atare, mă aştept ca cei ce reprezintă statul american - deputaţii şi senatorii - să pună în relief această natură umanitară. În ce priveşte şansele, eu sînt optimistă nu numai cu privire la ceea ce am făcut noi, dar şi pentru că există o dreptate care impune ca această clauză să fie acordată. Refuzarea clauzei am resimţit-o ca o umilire pe care niciodată n-am să mi-o pot explica, ceva inspirat de anumite persoane sau personalităţi. A fost o injustiţie şi eu trebuie să cred în dreptate ca să pot trăi pe această planetă. În acest spirit, al dreptăţii, eu cred că, clauza va fi acordată. După refuzul american a intervenit problema Rusiei, respectiv a dlui Elţîn, şi am profitat de acest moment psihologic ca să atrag atenţia Statelor Unite, începînd cu domnul preşedinte Clinton, vicepreşedintele Gore, secretarul de stat Warren Christopher şi multe alte personalităţi, cum ar fi dr. Kissinger, foştii preşedinţi Bush, Nixon şi Reagan. Am făcut apeluri peste tot. Am trimis în total peste 700 de apeluri în care am atras atenţia că euforia americană, în sensul că Rusia a devenit o nouă Americă, democratică şi sigură, a fost foarte exagerată şi ar trebui să se gîndească foarte bine la importanţa strategică a României şi să creeze o prezenţă americană bazată pe prietenie, respect mutual şi ajutorul necesar pentru ca acest popor să treacă de actualele momente foarte dificile. Aş considera că aceasta este a doua acţiune întreprinsă de noi. A treia este o încercare a mea de a crea un schimb cultural între România şi Statele Unite ale Americii. Cînd vorbim de România, vorbim de 200 de ani de cultură, şi aceasta începînd de la Traian (dar a existat cultură şi înaintea romanilor) pînă în zilele noastre. Această cultură a creat enorm de multe talente care trebuie să fie cunoscute, pentru că arta reprezintă spiritul unei naţiuni, iar spiritul acestei naţiuni este unul nobil ilustrat printr-o artă aleasă. Sînt în plină căutare de artişti, am avut întîlniri la Uniunea Artiştilor Plastici, adică fac ceea ce este practic. Dacă porneşti în viaţă cu idealuri şi apoi laşi partea de organizare la o parte realizările nu pot fi realiste. Sper să fac posibile aceste schimburi culturale. Sînt acum aici la Ministerul de externe ca să-l informez pe dl ministru şi să văd în ce măsură sînt dispuşi sau au la dispoziţie condiţii care să faciliteze aceste legături. Voi rămîne în România pînă pe 26 aprilie, timp în care sper să contactez cît mai multe persoane.

• Vă mulţumesc foarte mult şi vă doresc succes.

Interviu realizat de Ioana BĂRBULESCU

Fără prejudecăţi

Orice activitate umană, constituită în jurul unei sarcini, are nevoie de un conducător. Sînt necesari oameni care hotărăsc, care îşi asumă o funcţie, care imaginează, care prevad şi care răspund pentru această activitate.

Patronii cît şi liderii politici şi de sindicat, să le spunem lideri sociali, sînt personajele cele mai marcante, "eroii" acestui sfîrşit de secol din ţara noastră. Aceştia sînt fie prin vocaţie, fie printr-un concurs de împrejurări responsabili de bunul mers al economiei noastre de piaţă.

Nu există şcoli de patroni sau lideri sociali. Poate pentru că în ele nu s-ar înscrie decît pretenţioşii. Şcolile de marketing şi management, cît şi cele de practică sindicală formează cultura generală a afacerilor şi a "principiilor" ce guvernează viaţa noastră, urmăresc intelectualizarea viitoarelor funcţii ale acestor "meserii". Ele nu pot să treacă dincolo de aceasta deoarece patronii şi liderii sociali nu se afirmă şi nu se instruiesc decît în contact cu realitatea. Prin modul în care aceştia abordează şi tratează realitatea, viaţa noastră de zi cu zi, ei se vor diferenţia şi vor diferenţia, la rîndul lor, activităţile pe care le conduc. Vor crea, de asemenea, sistemul obiectiv de validare a valorilor societăţii noastre, afirmarea "personalităţilor" economice, sociale şi politice de care avem atîta nevoie.

Ceea ce va deosebi două activităţi vizînd aceleaşi coordonate nu este obligatoriu nivelul studiilor conducătorilor, ci mai curînd imaginaţia, dinamismul, energia acestora, calităţi care nu se învaţă în şcoli dar care depind de temperamentul fiecăruia.

În orice caz, să fii patron sau lider social nu este uşor. Aceste "meserii" nu figurează în codul meseriilor. Pentru a construi strategiile cele mai îndrăzneţe, cele mai originale, trebuie să fii capabil să discerni ce este posibil şi probabil de ceea ce nu este. Poţi să ai şi noroc. Dar, pe termen lung, cheia succesului acestor "meserii" rezidă, înainte de toate, în calitatea raportului lor cu realitatea. Această calitate nu este suficientă, bineînţeles, dar ea este indispensabilă. Ea permite celorlalte faţete ale temperamentului patronilor şi liderilor sociali să se împlinească cu cele mai puţine riscuri. Intuiţia, calitatea de anticipare, este, de asemenea, o "calitate" care permite celor dotaţi să aprecieze cu mult timp înainte care va fi evoluţia fenomenelor. Şi apoi, nu în ultimul rînd, sînt importante calităţile naturale ale oamenilor ce au aceste "meserii", în raporturile lor cu ceilalţi, care permit unui om să fie un adevărat lider. Pe cei ce practică aceste "meserii" trebuie să îi caracterizeze ceea ce, popular, se defineşte "bun simţ" şi ceea ce psihologii definesc "inteligenţă", altfel spus, realismul.

Fără îndoială, cei ce practică aceste "meserii" sînt eroi sau vor deveni eroi.

Eroismul presupune sacrificii. Dar aceştia nu trebuie să uite că eroismul lor se bazează pe sacrificiul altora.

Marian OPREA

PARIS

Frămîntări post-electorale

Nimeni nu se aştepta ca rezultatul alegerilor şi instalarea noului guvern să liniştească apele atît de agitatei vieţi politice din Franţa. De aceea nici evenimentele care au urmat nu au avut darul să surprindă.

Primul atins de "morbul" post-electoral a fost, bineînţeles, Partidul Socialist Francez. O şedinţă a comitetului director, destinată analizării rezultatelor dezastruoase obţinute în alegerile legislative, a dus la amplificarea crizei pe care o traversează fostul partid de guvernămînt. Reuniunea, dominată de confruntări violente şi acuzaţii reciproce între principalii conducători, s-a soldat cu un bilanţ catastrofal, care ipotechează pentru mulţi ani speranţa ca partidul să renască din propria cenuşă.

Momentul-cheie l-a reprezentat înlăturarea primului secretar Laurent Fabius şi preluarea conducerii de către Michel Rocard, potenţial candidat la prezidenţialele din 1995. Acesta, impus sau, mai degrabă, auto-impus şef al partidului în timpul campaniei electorale, cînd a îndemnat la o reformă a stîngii împreună cu ecologiştii, cu comuniştii contestatari şi cu centriştii sociali, a declarat că "va acorda prioritate reconstrucţiei stîngii şi nu aventurilor personale" - aluzie la ceilalţi lideri socialişti - şi a promis eventualilor viitori parteneri electorali că noua conducere va refuza comportamentele "hegemonice şi arogante" (probabil, ale preşedintelui Mitterrand). Iniţiativa lui s-a lovit, însă, de refuzul principalelor curente din partid de a se alinia la noua orientare a formaţiunii. În afara adepţilor lui Fabius, şi susţinătorii fostului premier Pierre Mauroy au respins participarea la o conducere socotită drept "nelegitimă" din punct de vedere moral, iar cei ai fostului ministru al apărării, Jean-Pierre Chévénement, urmează, se pare, să îşi anunţe şi ei sciziunea. În sfîrşit, generaţia liderilor în ascensiune, care militează deschis pentru candidatura la funcţia supremă a lui Jacques Delors, preşedintele Comisiei Europene, a respins o "conducere deja contestată".

Dacă Michel Rocard a sperat să obţină o unitate a stîngii în jurul noului lider, este clar că, cel puţin pînă acum, el nu a reuşit. Mai mult, lipsa de sprijin a celorlalţi lideri socialişti s-ar putea să-i pună sub semnul întrebării şi candidatura la alegerile prezidenţiale de peste doi ani. "Militanţii partidului sînt cei care vor desemna candidatul prin buletine secrete şi nimeni altcineva. Nu te poţi autoproclama candidat", s-a grăbit să declare categoric Laurent Fabius, care, de altfel, s-a pronunţat evaziv şi în privinţa lui Delors: "candidatul trebuie să fie o persoană care să conducă partidul. Acum noi sîntem divizaţi".

Şi înainte socialiştii erau împărţiţi în mai multe grupări, dar îi uneau interesele comune, în primul rînd cel al menţinerii la putere. Pierderea puterii a spulberat această unitate, aşa efemeră cum era ea, iar interesele personale sau de grup au ieşit la lumină, erodînd partidul din interior.

Nici despre victorioasa dreaptă politică nu s-ar putea spune că este unită, chiar dacă, în vederea alegerilor legislative, ea a strîns rîndurile. Dar, abia guvernul format şi poate şi din lipsa unei opoziţii serioase în parlament, liderul Uniunii pentru Democraţie Franceză (UDF), Valéry Giscard d'Estaing, şi-a asumat rolul de critic, intenţionînd să-i reamintească premierului Balladur promisiunile făcute în timpul campaniei electorale.

"Destul de preocupat" de soarta Uniunii Europei, fostul preşedinte a anunţat că partidul său va prezenta o listă proprie la alegerile pentru Parlamentul european din 1994. În acelaşi timp, el a formulat şi cîteva rezerve asupra modului în care a fost alcătuit guvernul, dar s-a arătat totuşi, satisfăcut de echilibrul politic al acestuia. "Rolul meu va fi de a susţine acţiunea guvernului, dar şi de a-l ajuta să-şi ţină toate promisiunile", a subliniat d'Estaing.

Strategia liderului UDF se poate explica prin necesitatea de a marca foarte precis diferenţele dintre formaţiunea sa şi Adunarea pentru Republică (RPR) a lui Jacques Chirac, de fapt marea învingătoare a alegerilor, dacă doreşte să-şi păstreze o şansă pentru alegerile prezidenţiale. În contextul în care, practic, nu există o opoziţie, partidul socialist fiind, la ora actuală, ca şi inexistent, nu este exclus ca, în 1995, stînga să nu aibă un candidat în al doilea tur al prezidenţialelor. În acest caz, lupta se va da, fără doar şi poate, între cei doi vechi rivali, Jacques Chirac şi d'Estaing. Iată de ce o listă independentă a UDF la alegerile europene ar permite o evaluare destul de precisă a raportului de forţe în cazul dreptei. Iată de ce această preocupare pentru continuarea construcţiei Europei, domeniu în care RPR este în întîrziere. Şi, în sfîrşit, iată de ce regretul afişat pentru amînarea întîlnirii Kohl-Balladur (membru RPR), adică amînarea relansării înţelegerii franco-germane.

Valéry Giscard d'Estaing la sfîrşit şi început de campanie electorală

Laurent Fabius: apusul unei cariere?

În ceea ce îl priveşte, Jacques Chirac, după ce a reuşit să-şi promoveze un apropiat în funcţia de premier, a fost împiedicat de la orice activitate politică de o dramă de familie. Philippe Habert, ginerele şi unul din consilierii săi, care a avut un rol foarte important în timpul campaniei electorale, a fost găsit mort în apartamentul lui din Paris. Dar, fără îndoială că, odată acest trist moment depăşit, liderul RPR va trece la acţiune. Pentru că, dacă alegerile s- au terminat, vin alegerile.

Dinu BUCŞAN

PARIS

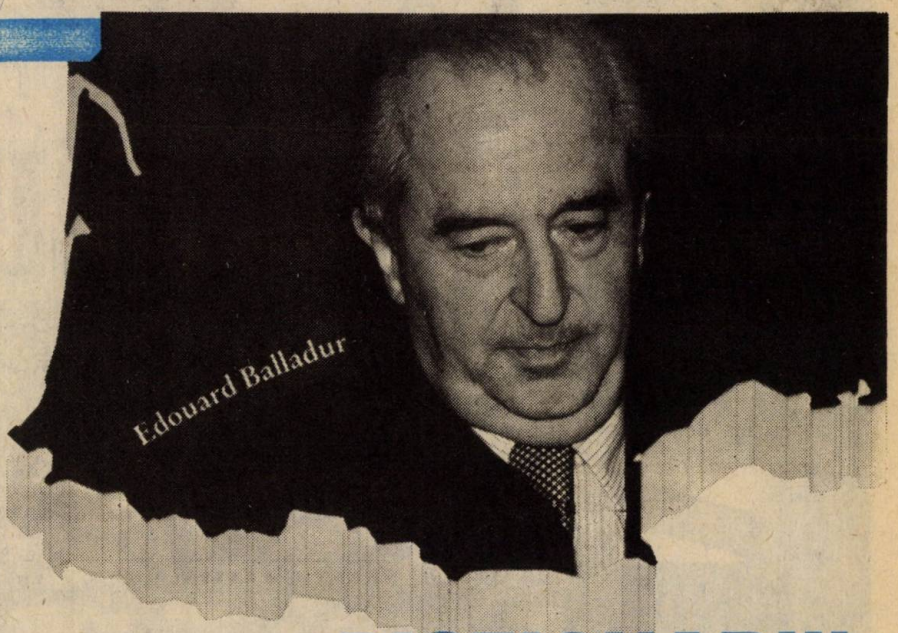

EDOUARD BALLADUR

Portretul unei speranțe

Mod de lucru

Balladur are economia în sînge. Modul de lucru rațional îi permite să-și părăsească biroul la ora 19[00], să citească apoi și să se îngrijească, în timpul rămas, de familie, de soție și cei patru fii. În stare de a face compromisuri. Crede, că multe dintre problemele sociale provin din cele de partid și politice.

Caracter

Fostul ministru de externe, Jobert, îl descrie ca pe un om rapid, subtil, discret, distins. Fiica lui Chirac, Claude, îl caracterizează ca făcînd parte din acel soi rar de oameni care posedă într-adevăr calități umane.

Prezență socială

Sociabil, solid. Poartă costume englezești, scumpe. Îi place contactul cu alegătorii, vizitele și strîngerea de mînă.

Intelect

Autor al mai multor cărți. În "L'arbre de mai"(1979) prezintă propriile-i experiențe legate de revolta studenților din mai 1968.

Politică

Abia din 1986, membru al partidului gaullist RPR, însă s-a simțit întotdeauna legat de doctrina gaullistă. **Consideră credința în principii ca fiind mai importantă decît doctrina de partid**. A introdus, ca ministru al economiei, un program masiv de privatizare. Se afirmă pentru o consolidare a Comunității Europene. Deputat RPR în arondismentul 15 parizian, reales la 21 martie cu 58% din sufragii.

Viitor

Numit la 29 martie prim-ministru, de către președintele Mitterrand.

38% dintre francezi cred în Balladur ca specialist în economie și în capacitatea sa de a scoate Franța la liman.

Odette HANGANU

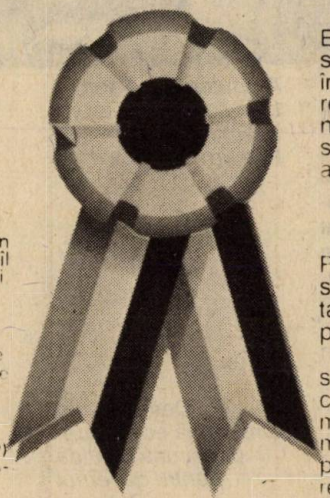

DICȚIONARUL REFORMEI

Este titlul lucrării noului prim-ministru francez, Edouard Balladur, apărută anul trecut și din care săptămînalul "Paris Match" a publicat largi extrase în numărul său din 22 octombrie 1992. "Dicționarul" reprezintă, de fapt, un adevărat program de guvernare pe care premierul l-ar dori pus în practică. În selecția pe care v-o prezentăm am păstrat ordinea alfabetică a termenilor în limba franceză.

Adeziunea

Reforma exprimă voința de a schimba lucrurile. Puțină artă este necesară. Nu schimbi împotriva sentimentului comun, cu atît mai mult cu cît societatea noastră tinde să se fragmenteze în minorități politice fluctuante și diverse (...)

Trebuie, deci, început prin a convinge. E inutil să ne referim la despotismele luminate sau oarbe care pretind să reformeze prin constrîngere: falimentul sistemelor autoritare și căderea comunismului au arătat limitele metodei. Nu există viitor pentru reformă dacă ea nu se bazează pe înțelegerea și adeziunea celor cărora ea pretinde că le va îmbunătăți viața (...)

Adeziunea poporului nu este suficientă; este necesară și cea a forțelor politice (...)

Coabitarea

(...) E adevărat că ar fi bine să avem în fața noastră mai mulți ani de stabilitate politică, pe durata cărora să fie asigurată coeziunea diferitelor puteri; de asemenea, este adevărat că, în 1993, o nouă majoritate ar putea dori să evite, pe cît posibil, dificultățile, să menajeze părerea, ar prefera să nu fie întreprins nimic esențial care să provoace nemulțumiri. Fără îndoială, va trebui să se țină cont de acest sentiment, să se acționeze cu măsură, progresiv, să se acorde timpul necesar pentru explicații și discuții (...)

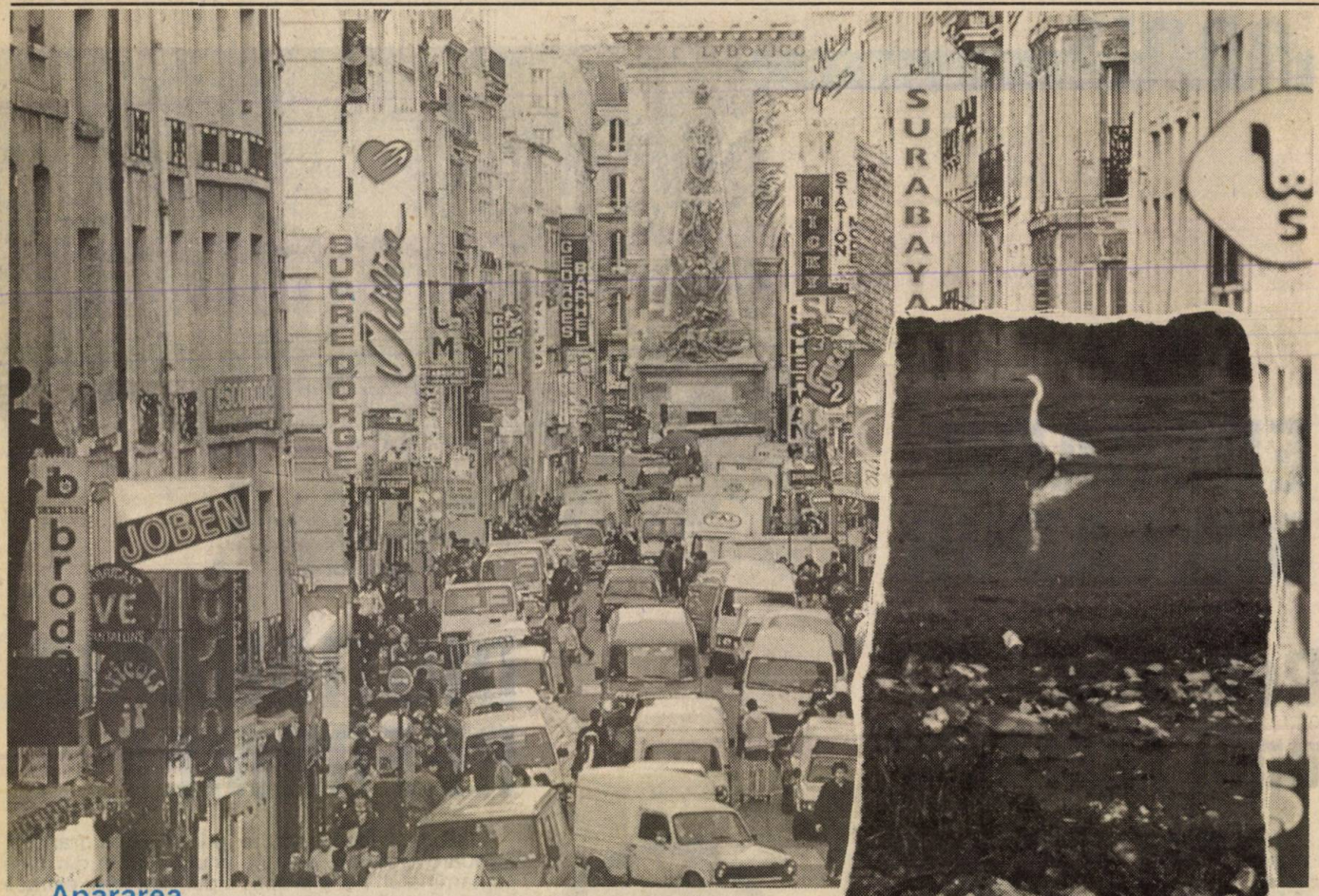

Ambuteiaj pe Saint Denis. Ceea ce nu s-a intimplat şi in faţa urnelor de vot

Apărarea

(...) Primul efort al noii politici de apărare va consta în organizarea în faţa Parlamentului de dezbateri care să permită să se răspundă la unele întrebări: Ce vrem, menţinerea unui serviciu obligatoriu sau evoluţia spre o armată profesionistă? Care trebuie să fie organizarea şi mijloacele forţei de intervenţie rapidă de care avem nevoie atît în Europa, cît şi în afara ei? Care trebuie să fie soarta finală a forţelor nucleare tactice? (...)

Este indispensabil ca apărarea să revină în prim-planul preocupărilor naţionale.

Duşmanii

Sînt necesari. Nu acţionezi decît dacă eşti stimulat (...)

Consensul este o iluzie, care vizează dispariţia dezbaterilor şi a adversarilor: el conduce la platitudine, plictiseală şi imobilism (...)

Statele Unite ale Americii

Franţa înţelege să-şi exercite plenar libertatea de decizie şi de acţiune în cadrul NATO, ca şi în toate afacerile mondiale, pe cînd SUA doresc să-şi menţină rolul dominant pentru ca nici o decizie să nu fie luată fără acordul lor (...)

Dar ceea ce apropie cele două ţări este mult mai important decît ceea ce le desparte. Prezenţa SUA pe pămînt european reprezintă pentru Franţa un factor de echilibru; o Franţă independentă şi puternică din punct de vedere militar este şi pentru SUA o garanţie a echilibrului pe continent.

Deşeurile - o problemă ecologică, dar şi una politică pentru guvernul Balladur

Fiscalitatea

(...) Reforma fiscală a devenit un obiectiv politic prioritar. Principiile ei sînt uşor de definit:

- simplificarea ansamblului sistemului prin reducerea numărului de impozitări;
- construirea unui sistem mai bun din punct de vedere social şi mai eficace din punct de vedere economic;
- luarea în considerare a deschiderii marii pieţe europene şi a faptului ca sistemul nostru să nu contravină altor sisteme în vigoare în Europa (...);

- în ceea ce priveşte fiscalitatea locală, contribuabilii nu sînt totdeauna informaţi de originea creşterii impozitelor. Se impune o clarificare: fiecare colectivitate va fi dotată cu un tip de resurse care îi va aparţine şi asupra căruia va decide (...)

Imigrarea

Suspendarea ei este indispensabilă, deoarece, în perioada de şomaj, ea nu corespunde nevoilor economice. În viitor, ea va trebui subordonată cotelor variabile, în funcţie de profesiuni şi naţionalităţi (...)

Justiţia

(...) Recrutarea şi promovarea magistraţilor trebuie pusă la adăpost de afinităţile partizane. Aceasta înseamnă modificarea compoziţiei şi rolul Consiliului Superior al Magistraturii, pentru reducerea influenţei puterii politice în folosul personalităţilor independente. În plus, conducerea sa trebuie retrasă preşedintelui republicii (...)

Maastricht

(...) Constituie o etapă şi nu un obiectiv final, deci, el trebuie completat (...) Pentru a se merge înainte fără a suscita alte reacţii contrare, vor trebui respectate cîteva principii: crearea sistemului european pe ascierea dintre state şi pe controlul exercitat de popoare prin intermediul parlamentelor naţionale şi a Parlamentului european; continuarea edificării spaţiului economic european, de care depinde prosperitatea noastră; întărirea legăturilor dintre monedele europene (...), continuarea efortului de a face din Uniunea Europei Occidentale o veritabilă alianţă europeană, capabilă să permită "celor 12" să-şi asigure singuri securitatea; pregătirea fără întîrziere a deschiderii Europei spre ţările din Est (...)

Primul ministru

(...) Dacă, în esenţă, nu trebuie modificate instituţiile şi nici locul pe care ele îl recunosc primului ministru, ele trebuie, totuşi, echilibrate, adică trebuie întărit rolul Parlamentului, redus cel mai adesea la o figuraţie neputincioasă. O astfel de întărire i-ar aduce primului ministru o influenţă şi o putere crescute, deoarece el este cel care dialoghează cu Parlamentul (...)

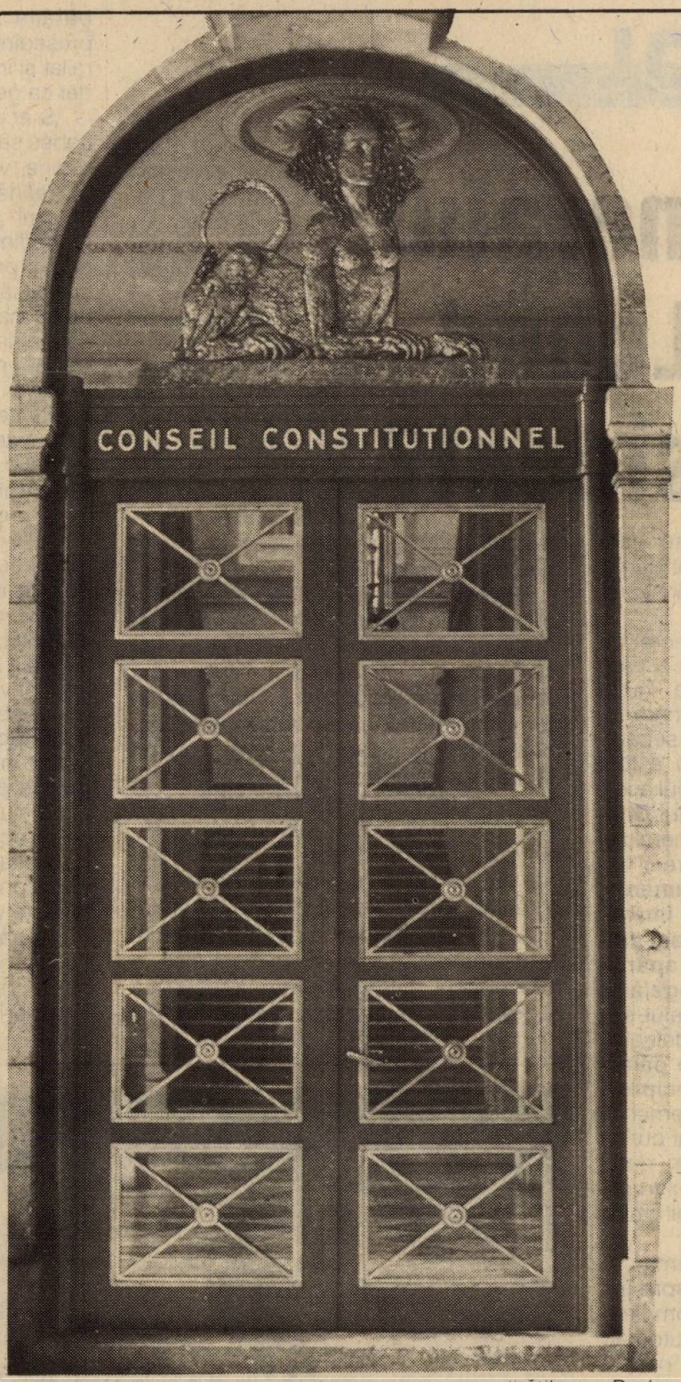

Consiliul Constituţional - o instituţie cu veche tradiţie

Preşedintele republicii

(...) Organizarea întregii politici în jurul preşedintelui şi a alegerii sale prezintă inconveniente din ce în ce mai vizibile (...) De aceea trebuie căutat un mod de selectare a candidaţilor care să permită ca înfruntarea dintre aceştia să nu se repercuteze negativ asupra vieţii publice. Proiectele nu lipsesc.

S-ar putea institui ceea ce am putea numi "primare", adică fie aleşii locali sau naţionali, fie poporul asociat cu aceştia, să desemneze un candidat unic pentru dreapta. Acelaşi procedeu pentru stînga. Dar nu este deloc sigur că un astfel de procedeu ar putea fi pus în practică. Altă soluţie: alegerile prezidenţiale să se desfăşoare într-un singur tur, nu în două; ar rezulta o regrupare de forţe şi o coeziune şi într- o parte şi în cealaltă (...)

În ceea ce priveşte puterile prezidenţiale, limitarea lor poate fi obţinută printr-un control popular mai frecvent şi mai facil şi printr-o mai bună împărţire a responsabilităţilor cu Parlamentul. S-ar mai adăuga reducerea mandatului la cinci ani şi referendumul de iniţiativă parlamentară, care ar putea permite aleşilor să cheme ei înşişi poporul să se pronunţe direct (...)

Privatizarea

Trebuie reluat transferul capitalului antreprizelor publice mari către sectorul privat, prin legi specifice economiei de piaţă, dar prin apărarea intereselor statului (...) Trebuie favorizată difuzarea de capital către salariaţi (...)

Traducere şi adaptare
Dinu BUCŞAN

TIRASPOL

Generalul Lebed - disident?

În timp ce la Tiraspol se fac ultimele pregătiri pentru procesul, de mult aşteptat, al militanţilor locali ai Frontului Popular, arestaţi în urmă cu zece luni pentru învinuiri imaginare, atenţia mijloacelor de informare este reţinută şi de un conflict care pare să ia amploare, între generalul Aleksandr Lebed, comandantul Armatei a 14-a, şi autorităţile pretinsei republici nistrene.

Nu era nici pînă acum un secret că severul general, un adept evident al ordinii cazone, nu privea cu prea multă îngăduinţă anarhia vag revoluţionară instalată pe teritoriul controlat de separatişti. Dar parcă limbajul său nu a fost niciodată atît de direct ca în interviul acordat, la sfîrşitul lunii trecute, ziarului **Dnestrovskaia Pravda.** Potrivit generalului Lebed, republica fantomă şi-a creat **"un aparat funcţionăresc atît de numeros, de parcă ar fi vorba de un stat imens"** ai cărui lucrători **"încasează bani frumoşi, beneficiază de privilegii, apartamente, dar contribuţia lor este egală cu zero"**. Toţi aceştia, a opinat generalul, sînt legaţi între ei prin secretul fărădelegilor făptuite în comun: **"stau ca nişte păianjeni într-un borcan, se urăsc reciproc, dar sînt nevoiţi să coexiste"**. Asemenea aprecieri ar fi fost de aşteptat mai curînd din partea redutabililor pamfletari de la Chişinău, decît de la comandantul trupelor pe care, totuşi, se sprijină piramida guvernamentală de la Tiraspol.

Remarcile generalului n-au rămas, firește, fără replică. S-a vorbit despre traducerea sa în justiţie pentru calomnie şi discreditarea aşa-ziselor autorităţi acestea, prudente, au renunţat, însă, la proces, deoarece generalul ameninţase cu revelaţii concrete, şi mai senzaţionale în faţa tribunalului. Un alt zvon menţiona pregătirea unei tentative de asasinat împotriva sa; greu de crezut, totuşi, deoarece se presupune că un comandant de armată este în stare să-şi asigure protecţia, mai ales cînd activează într-o regiune fierbinte ca Transnistria. Însuşi dl Lebed a dezminţit asemenea speculaţii recunoscînd, totuşi, cu regret, că propaganda smirnovistă îl trecuse printre **"duşmanii Transnistriei care o surpă din interior"**, lucru normal, de altfel, în urma declaraţiilor sale.

Ultima metamorfoză a generalului Lebed l-a înfăţişat în chip de pacifist şi adept al diplomaţiei populare primind o delegaţie a Asociaţiei Femeilor din Moldova; el s-a plîns că armata sa nu este agreată de nimeni şi le-a asigurat că întîrzierea retragerii ei din republică se explică doar prin greutăţi de ordin material, cum ar fi lipsa locuinţelor pentru ofiţeri.

Relativa schimbare la faţă a generalului Lebed, cunoscut pînă acum prin declaraţiile sale belicoase, ar putea avea mai multe cauze. În primul rînd poate fi vorba despre deja menţionata sa iritare faţă de comportamentul haotic al separatiştilor. Încăierările gardiştilor beţi, tentativele de jefuire a arsenalelor militare sînt urmate acum de tendinţa crescîndă a demnitarilor tiraspoleni de a-şi subordona unităţi din componenţa Armatei a 14-a. Ademeniţi cu "privilegii şi apartamente", unii ofiţeri au acceptat deja. Generalul Lebed, însă, nu are nici un motiv să accepte destrămarea armatei sale - mai ales în folosul unui stat de operetă ca republica nistreană - tocmai acum, cînd ar putea fi nevoie de ea chiar în Rusia. Fie că în bătălia pentru Kremlin va învinge preşedintele Elţîn (căruia dl Lebed i s-a raliat şi în august 1991) sau un vechi soldat ca generalul Ruţkoi.

S-ar putea şi ca atitudinea generalului Lebed să fie urmarea unor sfaturi, dacă nu ordine, venite de sus. În definitiv, cauza nistreană a fost susţinută mai ales de adversarii politici ai dlui Elţîn, în timp ce preşedintele însuşi a agitat-o mai mult din raţiuni propagandistice. Învingător, cum speră să fie, în viitoarele alegeri, dl Elţîn nu va mai avea de ce face concesii naţional-patrioţilor. La Vancouver, el l-a asigurat pe preşedintele Clinton că-şi va retrage trupele din statele baltice de îndată ce drepturile ruşilor de acolo vor fi garantate. Principiul este, în mod normal, valabil şi pentru Republica Moldova. Iar în Basarabia propriu-zisă, ruşii se bucură de toate drepturile universal recunoscute şi chiar de mai multe (reminiscenţă a vremurilor trecute, limba rusă adesea îşi menţine poziţiile în învăţămînt şi administraţie). Cît despre regiunea din stînga Nistrului, parlamentul de la Chişinău îi va acorda, în cele din urmă, un statut deosebit în anumite privinţe, care nu va satisface, desigur, ambiţiile liderilor tiraspoleni, dar s-ar putea dovedi mulţumitor pentru dl Elţîn; acesta nu are motive speciale pentru a-i proteja pe Smirnov şi ai săi. Declaraţiile generalului Lebed ar putea pregăti, încă de pe acum, o politică de dezangajare.

Aceasta este, desigur, ipoteza cea mai optimistă, varianta pesimistă fiind că este vorba doar de un vast scenariu propagandistic, menit a abate atenţia de la procesul abuziv intentat militanţilor democraţi. Dar, dacă într-adevăr se va fi urmărit aşa ceva, atunci stratagema nu a reuşit. **(A.A.)**

Un vultur hoitar aşteaptă ora mesei .Scena se repetă de sute de mii de ori în sudul Sudanului

CONSEMNĂRI

Însemnări din Istanbul

Într-adevăr, societatea turcă are unele caracteristici care o diferenţiază de societăţile occidentale. La un prim nivel, se poate aminti trăsătura ei specifică privind relaţia instituţiilor suprastructurale, cu variabilele infrastructurale. Formarea instituţiilor suprastructurale, cum ar fi cele ale educaţiei, dispoziţiilor juridice şi politice etc., nu se datorează unui proces similar celui din Occident. Dimpotrivă, aceste instituţii au fost, dacă se poate spune aşa, injectate în societatea turcă, imitînd Occidentul, într-o epocă în care societatea noastră nu dispunea de corespondentele acestor instituţii în infrastructură".

Mi-am notat rîndurile de mai sus la Istanbul, prin toamna anului 1981, la un simpozion consacrat centenarului naşterii celui ce a fost părintele Turciei moderne, personalitate proeminentă a istoriei naţionale. Mustafa Kemal Atatürk. Desigur, pentru un cunoscător al curentelor de idei din cultura noastră, al disputei mereu actuale dintre "autohtonişti" şi "europenişti", inaugurată încă de la jumătatea secolului trecut, nu e nevoie să spun de ce am procedat aşa. Interesant, însă, că ele - aparţinînd sociologului Ertügrul Ozkök, de la Universitatea Hacettepe din Ankara, şi integrate unei comunicări intitulate **Structura socială a Turciei moderne** - indică acceptarea clară, pentru cazul concret al acestei ţări, a principiului unei evoluţii inverse, de la "formă" la "fond", de la suprastructură la infrastructură, exact ca în preliminariile teoretice ale lui Maiorescu, de la 1867, în sociologia lui Gherea, prelungită de Ibrăileanu, sau în sincronismul lui E. Lovinescu din **Istoria civilizaţiei române moderne** (3 vol. 1924-1925).

Mediile culturale şi ştiinţifice turceşti cunosc şi teoretizează această "anomalie" a dezvoltării lor interne, inaugurată odată cu prăbuşirea Imperiului Otoman, cu proclamarea republicii, de către generalul Mustafa Kemal, devenit Atatürk, şi cu reformele iniţiate atunci - abolirea sultanatului şi califatului, separarea religiei de stat, modernizarea accelerată a instituţiilor vieţii publice. După cum, e bine să ştim, o cunoştea şi sociologul român Ştefan Zeletin, care o menţiona şi îi stabilea un diagnostic succint în "**Burghezia română**", din 1925. "Capitalismul - spunea el - a dizolvat vechile forme de viaţă naţională a acestui popor, fără ca el să fie în măsură a-şi asimila formele vieţii burgheze apusene". Nu-mi dau seama de ce, sacriind în acelaşi an cu Zeletin şi polemizînd cu el, E. Lovinescu o ignora cu totul în **Istoria civilizaţiei**, deşi, dacă ne gîndim bine, ea ar fi constituit cel mai bun argument pentru actualitatea sincronismului său, adică a unei teorii care miza integral pe evoluţia inversă, de la formă la fond, sau pe "revoluţia imitativă".

Diagnosticul lui Zeletin era contemporan cu prima fază a reformelor lui Atatürk şi, ca atare, poate părea oarecum prematur. La urma urmei, nici nu ştim ce fapte reale intrau în vederile sale. Dar, cu toate acestea, el sesiza, pentru cazul în speţă, o anumită discrepanţă sau inadecvare a fondului autohton (preponderent islamic) faţă de instituţiile şi formele de viaţă adoptate de aiurea. Or, comunicarea din care am citat iniţial arată că această discrepanţă mai este resimţită şi acum şi că, departe de a fi fost uitată, ea constituie principalul factor explicativ pentru evoluţia destul de sinuoasă a vieţii politice din Turcia, pentru repetatele şi profundele crize interne, soldate, numai în ultimele trei decenii, cu două lovituri de stat militare şi cu perioade mai mari sau mai mici de suspendare a democraţiei.

Mulţi consideră că, după ultima criză majoră, din anii '70- '80, reflex al discrepanţelor ei structurale, Turcia s-a redresat şi că politica aplicată de actualul preşedinte Türgut Ozal, ca premier şi economist reputat, apropiat de cercurile Băncii Mondiale, au dat rezultate excepţionale. Nu ştiu. E posibil să fie aşa. Dar, dacă acest lucru pare adevărat, la fel de adevărat este că, pe plan extern, Turcia nu a înregistrat succesele la care, să zicem, ar fi îndreptăţit-o noua fază de redresare şi de stabilitate internă. Mult timp după ultima intervenţie a militarilor, din 12 septembrie 1981, ea a avut de suportat din partea Occidentului - ca şi alte ţări, de altfel, în diferite faze ale evoluţiei lor - acuzaţii de absenţă a democraţiei, de încălcare repetată a drepturilor omului (inclusiv de partea de nord a Ciprului, ocupată în iulie-august 1974) şi de tratament inadecvat aplicat unor minorităţi. Cînd, apoi, la 14 aprilie 1987, pradă unei euforii momentane, a crezut că poate urma exemplul Greciei, eternul ei rival, cerînd să devină membru cu drepturi depline în Piaţa Comună, Turcia a fost respinsă fără ezitare (deşi un acord de asociere între cele două părţi funcţionează, de bine - de rău, încă din 1963). Şi aceasta - nota bene! - cu toate că Turcia a fost, încă de la înfiinţarea acestei organizaţii, în 1949, şi rămîne pilonul flancului sudic al NATO, cu toate că argumentele ei pro- integrare (o populaţie de peste 60 de milioane, cu perspectiva de a se dubla în cîteva decenii, deci o rezervă de forţă de muncă importantă şi un factor de legătură cu lumea islamică), sînt semne demne de tot interesul. Au prelevat, însă, în rezervele comunitare, aceleaşi discrepanţe acuzate, societatea turcă actuală, care dau acestei ţări de la confluenţa Europei cu Asia, în pofida succeselor incontestabile din ultimii ani, un aspect parţial de ţară în curs de dezvoltare, de ţară încă incapabilă să suporte, pe deplin, şocul integrării economice cu Occidentul.

Noile fenomene şi noul ciclu de evoluţie inaugurat în Balcani, prin busculările din ultimii ani, au părut şi par a predestina Turcia - democrată, dar cu probleme, occidentală, dar islamică aproape sută la sută - unui rol sporit, catalizator şi stabilizator, pornind de la mai vechile şi neîntreruptele ei legături cu NATO, cu lumea occidentală. Nu e surprinzător, de aceea, să vedem că ea se manifestă dinamic şi pluriform în regiune, că este autoarea unor idei şi iniţiative care, la o adică, pot stimula relaţiile de conlucrare şi bună vecinătate în zonă. Dar e surprinzător, totuşi, să vedem, uneori, cum acest dinamism - explicabil, repet - este orientat unilateral, cum, de pildă, în cazul crizei din fosta lugoslavie, Ankara trece peste orice alte considerente, în afara celor religioase, fiind unul dintre partizanii cei mai fervenţi ai unei implicări musulmane în Bosnia-Herţegovina şi ai unei intervenţii militare internaţionale ce ar provoca, neîndoios, multe complicaţii suplimentare în această parte a lumii. Aş spune, de aceea, că sensul vieţii şi operei fondatorului Kemal Atatürk este mai actual ca oricînd. Şi că deviza lui celebră - "Pace în ţară, pace în lume" - ar trebui redescoperită integral. Ea conferă, dacă îmi aduc bine aminte, o dublă măreţie - materială şi spirituală - mausoleului înălţat în memoria marelui om de stat turc pe colina Hacettepa din nord-vestul Ankarei...

I. MADOŞA

Vancouver

ECOURI ÎN PRESĂ

Reuter

Prăbuşirea comunismului în Rusia şi problemele cu care se confruntă preşedintele rus au schimbat considerabil cadrul întîlnirii întrevederilor dintre reprezentanţii celor două principale puteri nucleare. Încercarea de forţe dintre Elţîn şi adversarii lui din Parlament a făcut ca întîlnirea de la Vancouver să capete un caracter de urgenţă, ceea ce nu fusese cazul cu celelalte întrevederi în care Moscova şi Washingtonul încercau să stăvilească procesul de înarmare.

Vancouverul îi găseşte pe cei doi preşedinţi în efortul lor de a stăvili forţele conservatoare de la Moscova care încearcă să torpileze reformele economice ale lui Elţîn şi să-l pună sub acuzare.

O dramatică ilustrare a schimbării timpurilor o oferă chiar declaraţia făcută de Elţîn la sosirea sa la Vancouver, cînd i-a denunţat pe comunişti în termeni pe care nici un preşedinte american nu ar fi îndrăznit să o facă, acuzîndu-i că încearcă să întoarcă înapoi acele ceasului istoriei. "Comuniştii doresc să se răzbune, vor să ne aducă înapoi, la trecut" - a spus Boris Elţîn, el însuşi un comunist pînă cînd a ieşit din partid, în urmă cu trei ani.

France Presse

În prima rundă de convorbiri a preşedintelui Clinton şi Elţîn au existat şi unele puncte de fricţiune, după cum s-a exprimat chiar şeful statului rus. "Preşedintele Elţîn a abordat destul de devreme în conversaţie ceea ce el consideră a fi puncte de fricţiune în relaţiile dintre cele două ţări" - a precizat, purtătorul de cuvînt al Casei Albe, George Stephanopoulos.

Este vorba de ciocnirea de luna trecută dintre un submarin american şi unul rus, de restricţiile pe care ţările occidentale le aplică exporturilor de tehnologie de vîrf spre Rusia în cadrul COCOM, precum şi amendamentul Jackson-Vannick, prin care se condiţionează acordarea clauzei naţiuniii celei mai favorizate de înlăturarea restricţiilor la emigrarea evreilor din Rusia.

Clinton l-a întrebat direct pe interlocutor despre retragerea trupelor ruse din ţările baltice, foste sovietice, acţiune întreruptă de Moscova.

Preşedintele Bill Clinton i-a spus lui Boris Elţîn că Japonia şi-ar fi ascuns deseori adevăratele intenţii faţă de Washington şi l-a sfătuit pe preşedintele rus să nu aibă încredere în ea.

Presa Rusă

Nezavisimaia Gazeta acordă un spaţiu limitat mulţumindu-se a cita afirmaţiile unui diplomat rus, potrivit căruia niciodată în istorie o astfel de întrevedere dintre cele două state nu a avut un caracter atît de economic".

"Pravda", de orientare conservatoare, estimează că reuniunea de la Vancouver nu va ajuta cu nimic "carierei politice a lui Boris Elţîn".

"Rossiiskie Vesti", ziar guvernamental, a marşat mult pe "sprijinul politic" pe care Elţîn a încercat să-l obţină la Vancouver. În contextul actual ajutorul pe care SUA intenţionează să-l ofere Rusiei constituie la Moscova un subiect delicat.

Emisiunile de radio au deschis buletine informative cu ştiri de la Vancouver, ştiri strict relatative, fără comentarii sau interviuri.

Associated Press

Întîlnirea de la Vancouver îi dă lui Elţîn noi asigurări că Occidentul îl consideră ca fiind cel mai potrivit om pentru democraţie şi reformă economică din Rusia.

Dar întîlnirea la nivel înalt poate oferi şi "muniţie" pentru adversarii săi din Congres unde mulţi consideră că Elţîn este mult prea supus Vestului şi că a slăbit ţara prin ameliorarea legăturilor cu foştii duşmani ai Rusiei din NATO. Elţîn va fi criticat şi din cauza ajutorului occidental, fiind acuzat, încă de la plecarea din Moscova, că se duce la Vancouver cu căciula în mînă".

Grupaj realizat de Mirela IAMANDI

"BANI DE BUZUNAR" PENTRU SPERANȚA DEMOCRAȚIEI DIN RUSIA

Principalele componente ale "pachetului" american de ajutor pentru Rusia, în valoare de 1,6 miliarde dolari, dat publicității de Casa Albă (Reuter):

- 194 milioane dolari sub formă de ajutor alimentar, 30 milioane dolari pentru ajutoare medicale;
- 700 milioane dolari sub formă de vînzări de alimente în condiții de concesionare în scopul reluării de către Rusia a achizițiilor de grîu american;
- sprijinirea sectorului particular, inclusiv 50 milioane dolari din partea "Russian-American Enterprise Fund", 95 milioane dolari pentru privatizare, 4 milioane din partea "Eurasia Foundation";
- 48 milioane dolari pentru programe privind restabilirea democrației și pentru înființarea unui Corp al democrației;
- 6 milioane dolari pentru reinstalarea ofițerilor ruși;
- 38 milioane dolari pentru creșterea eficienței producției de energie și reducerea poluării sistemelor de conducte;
- vicepreședintele Al Gore va fi, alături de primul ministru rus, Viktor Cernomîrdin, copreședinte al unei comisii de cooperare tehnologică;
- ministrul american al comerțului, Ron Brown, va coprezida, împreună cu adjunctul ministrului de externe, Aleksandr Sokin, un comitet de dezvoltare a economiei private;
- numirea unui mediator permanent pentru investiții;
- sprijinirea intrării Rusiei ca membră în GATT și a accesului său la Sistemul Preferențial Generalizat;
- un credit de export-import în valoare de 82 milioane dolari pentru utilaje de la "Caterpillar Inc." pentru a fi folosite în cadrul unui proiect de construire a unei conducte de gaze;
- o garanție de 150 milioane dolari din partea "Overseas Private Investment Co." pentru un proiect în domeniul petrolier al firmei "DuPont Co's Conoco Inc.";
- se vor depune eforturi pentru încheierea pînă la 14 aprilie a unui acord de export-import de petrol și gaze în valoare de 2 miliarde dolari;
- o finanțare de 215 milioane dolari pentru denuclearizare, din care 130 milioane pentru demontarea rachetelor nucleare instalate la bordul submarinelor, a bombardierelor sau a celor cu baza la sol, 75 milioane pentru instalațiile de depozitare a focoaselor și 10 milioane pentru controlul materialelor nucleare.

MOSCOVA

Masa rotundă de campanie

Referendumul de la 25 aprilie nu suscită printre alegători un entuziasm deosebit. Un sondaj realizat de trei mari oraşe ale Rusiei - Sankt-Petersburg, Kemerovo şi Samara - ajunge la concluzia că doar circa două treimi din cei 106 milioane de cetăţeni se vor prezenta la urne. Dacă previziunile se vor confirma, va fi, prin urmare, extrem de deficil pentru preşedintele Elţîn să obţină majoritatea calificată - jumătate plus unu din numărul alegătorilor înscrişi - pe care a impus-o Congresul Deputaţilor. Dar nici adversarii săi nu pot spera că vor înregistra respectiva majoritate pentru răspunsul negativ măcar la una din cele patru întrebări. Astfel încît cel mai probabil deznodămînt al referendumului va fi un rezultat neconcludent, pe care fiecare tabără îl va putea interpreta cum va dori, rămînînd pe poziţia ei iniţială.

Această eventualitate nu pare să-i tulbure pe principalii oameni politici, care îşi continuă campania electorală începută de fapt, chiar la tribuna ultimului Congres. Pentru preşedintele Elţîn, întîlnirea de la Vancouver a fost şi o ocazie de a mai aduna capital electoral. **"Nu există alternativă la Elţîn"**, a exclamat el la conferinţa comună de presă, adresîndu-se, evident nu ziariştilor, nici preşedintelui Clinton (deja convins de adevărul afirmaţiei respective) ci alegătorilor de acasă. Pachetul de ajutoare americane în valoare de 1,6 miliarde dolari constituie, de asemenea, un argument cu greutate, mai ales că include alimente, medicamente, locuinţe pentru militari şi credite ieftine pentru micii întreprinzători - lucruri mai apropiate de nevoile omului de rînd, chiar dacă, firească, prea puţine vor ajunge la destinaţie pînă la 25 aprilie. Oricum, este clar pentru toată lumea că dacă dl. Elţîn va fi doborît, Occidentul nu va mai fi nici pe departe atît de generos. Pe drumul de întoarcere, preşedintele a profitat de o escală la Bratsk, în Siberia, pentru a le explica susţinătorilor săi, veniţi să-l întîmpine, beneficiile pe care "pachetul Clinton" le va aduce acestei regiuni. **"Vă ofer o formulă simplă de vot - DA la toate cele patru întrebări"**, a declarat el. Campania sa va continua, probabil, în acelaşi ritm.

Opoziţia n-a stat nici ea liniştită; dimpotrivă, în absenţa preşedintelui, a părut să ocupe mai mult în spaţiu în mass-media. Cel mai interesant de urmărit este vicepreşedintele Aleksandr Ruţkoi, nu numai pentru că el ar urma să-l înlocuiască pe dl Elţîn dacă acesta şi-ar da demisia (ceea ce a promis că va face în caz că referendumul îi va fi nefavorabil). Dl Ruţkoi este totodată, în momentul de faţă, exponentul cel mai proeminent al coaliţiei de "centru", **Uniunea Civică**, de la care se aştepta să joace un rol moderator în Congresul Deputaţilor. În realitate, s-a constatat că majoritatea deputaţilor centrişti au votat alături de colegii lor naţionalişti, comunişti şi conservatori, fenomen pe care deputatul social-democrat Oleg Rumianţev îl definea ca **"prăbuşirea centrismului"**. **"Uniunea civică a demonstrat că nu este viabilă"**, adăuga el. Totuşi, este greu de crezut că, asemenea extremiştilor, reprezentanţii aparatului industrial şi administrativ - care formează grosul centriştilor - s-au lăsat mînaţi de patimi în exprimarea votului. Nemulţumiţi de conducerea prea personală a lui Boris Eltîn - care nu ţine seama în suficientă măsură de sugestiile lor, ba chiar a încercat uneori să-i tragă pe sfoară - ei au putut urmări să-i dea nu atît un vot de neîncredere, cît un avertisment, precipitînd în acelaşi timp chemarea la urne a electoratului. Centriştii se pot aştepta să-şi conserve ponderea şi după alegeri - în anumite circumscripţii, influenţa directorului de uzină sau a demnitarului local este insurmontabilă - urmînd să-şi ofere sprijinul fie dlui Elţîn, în schimbul unor garanţii solide de cooperare, fie rivalilor săi. Iar în acest ultim caz generalul Ruţkoi, popular, cu audienţă şi în rîndul naţionaliştilor, ar fi candidatul cel mai potrivit.

El şi-a făcut cunoscute opiniile în cadrul unei "mese rotunde" organizate în comun de guvern şi parlament, cu scopul de a găsi soluţii crizei. Aceste mese rotunde au devenit tot mai mult, pe măsura intensificării disputelor politice, instanţe critice la adresa preşedintelui. Nici dl Ruţkoi n-a făcut excepţie, denunţînd **"chemările... de a scrie o Constituţie potrivită pentru un monarh şi de a face guvernarea inaccesibilă"**. Vicepreşedintele ar dori o guvernare mai accesibilă prietenilor săi politici; el a acuzat actualul cabinet (reprezentat la masa rotundă de vicepremierul Gheorghi Hija, un alt "centrist", provenit din marea industrie) că **"respinge programele de redresare a economiei pe baza înţelegerii naţionale, avansate de Uniunea Civică"**, şi de alte forţe de aceeaşi orientare.

Înţelegerea naţională preconizată de dl Ruţkoi i-ar cuprinde probabil şi pe noii comunişti, ca Iuri Voronin, recent promovat prim-vicepreşedinte al parlamentului, sau pe vechii aliaţi ai dlui Gorbaciov, ca academicianul Leonid Abalkin, adept al întăririi rolului statului în reformă, idee împărtăşită şi de Uniunea Civică (dnii Voronin şi Abalkin au fost şi ei prezenţi la aceeaşi masă rotundă). Nu este sigur, însă, că ar include şi personalităţi ca miniştrii Anatoli Ciubais, artizanul privatizării în masă, sau Boris Fiodorov, răspunzător de politica economică, ale cărui intenţii de rigoare bugetară sînt primite cu ostilitate de opoziţie pe motiv că, prin închiderea întreprinderilor nerentabile, ar crea grave probleme sociale. Lucru foarte adevărat, de altfel, dar inevitabil.

Se dovedeşte din nou că disputa politică din Rusia nu priveşte doar sistemul constituţional ci opune concepţii economice clar deosebite. Referendumul şi eventual alegerile urmează să decidă în măsura în care electoratul va fi în cunoştinţă de cauză şi nu va socoti inutil să se pronunţe. **(A.A.)**

După eşecul votului de neîncredere în preşedintele Elţîn, partizanii săi au dansat pe străzi. Vor mai avea de ce să o facă şi în urma referendumului?

SOVIETUL SUPREM	GUVERN	INSTITUŢIA PREZIDENŢIALĂ

247 locuri Parlamentul de lucru al Congresului Poporului (1033 locuri)

definitivează legi

Cabinet

liniile directoare

- Consiliul de Securitate
- Cancelaria prezidenţială (2.000 persoane)
  -Şeful Republicii
  -Şeful Administraţiei
- Consiliul experţilor

Aprobă politica financiară, a impozitelor şi vamală.

Impun 512 deputaţi în Congresul Poporului Împărţirea mijloacelor financiare, emiterea de legi (30 % nu se realizează)

ECONOMIE

Regulamente economice.

Instrucţiuni prin decret (50 % din prevederi nu se realizează)

Sovietele regionale şi locale

Hotărîri, legi, şi decrete

Administraţia locală

Nu au competenţa să ordone

Locţiitorii preşedintelui

Ruslan Hasbulatov
Preşedintele Parlamentului

Viktor Cernomîrdin
Şeful Guvernului

Boris Elţîn
Preşedintele Statului

Încotro ?

1 Karelia
2 Komi
3 Mordvinia
4 Ciuvaşă
5 Mari
6 Tătară
7 Udmurtia
8 Baschiră
9 Adigia
10 Cercheză
11 Balcară
12 Nord-Osetină
13 Kalmukă
14 Cecenă
15 Inguşă
16 Dagestan
17 Berg-Altai
18 Ciaksă
19 Tuva
20 Buriată
21 Iakuţia

Pagină realizată de Marian Oprea

ALBASTRU CULOAREA ţintelor vii

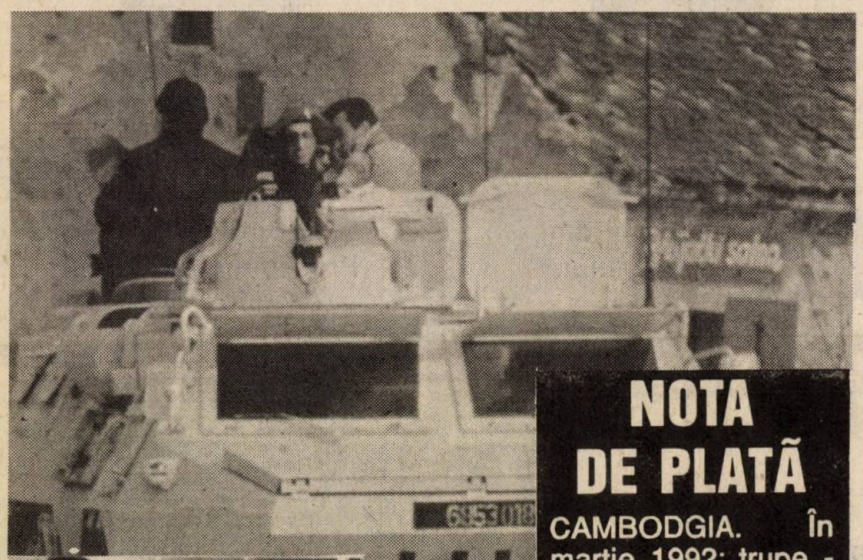

NOTA DE PLATĂ

CAMBODGIA. În martie 1992: trupe - 19.253; morţi - 27; costuri anuale - 2.300 mil. DM.

INDIA şi PAKISTAN. În ianuarie 1949: trupe - 38; morţi - 6; costuri anule - 12 mil. DM.

IRAK şi KUWEIT. În aprilie 1991: trupe - 343 (prevăzuţi 3.645); morţi - 1; costuri anuale - 66 mil. D.M.

LIBAN. În martie 1978: trupe - 5.251; morţi - 190; costuri anuale - 242 mil. DM.

Cei trei militari bulgari din forţele ONU, ucişi vineri în Cambodgia, au fost executaţi cu sînge rece de khmerii roşii după o masă luată în comun. Batalionul bulgar al forţei militare a autorităţii provizorii a Naţiunilor Unite în Cambodgia - PRONUC - este desfăşurat în provincia Kompong Speu, unde a avut loc atacul, la mai puţin de 100 km de Pnom Penh. Purtătorul de cuvînt al PRONUC a declarat că relaţiile dintre bulgari şi khmerii roşii erau bune, dar, după o masă <<fără alcool>> luată împreună vineri seara, aceştia din urmă au avut un comportament ostil. Khmerii roşii <<au folosit arme automate şi grenade pentru a ataca efectivele bulgare>>. Este pentru a doua oară cînd soldaţi ai PRONUC sînt ucişi de khmerii roşii".

Acesta este textul unei ştiri recente privind asasinarea ţintelor umane trimise să supravegheze pacea în tot mai înmulţite puncte ale globului; am numit astfel soldaţii din 27 de ţări înrolaţi în forţele de pace ale ONU, avînd ca unică posibilitate de apărare, împotriva celor apăraţi de ei, căştile albastre.

O definiţie, poetică aş zice, ar fi că aceşti militari sînt versiunea nereuşită a visului, la fel de vîrstnic ca lumea modernă, a unei forţe armate sub control internaţional, capabilă să menţină şi în acelaşi timp să impună pacea. Proiectul, care a fost formulat de părinţii Societăţii Naţiunilor acum trei sferturi de secol, mai are şi acum puterea să vibreze în sufletele idealiştilor. În acest timp pragmaticii, eufemistic denumindu-i, precum Edward Luttwak, de la Centrul de studii strategice din Washington, sugerează crearea unei legiuni onusiene care să recruteze voluntari "fără distincţie de naţionalitate şi **a căror soartă să le fie indiferentă politicienilor**".

La ce servesc căştile albastre? "Forţele de interpunere ale Naţiunilor Unite sînt utile pe perioada găsirii unei soluţii politice. Dar, dacă negocierile sînt mînuite cu bruscheţe, Căştile albastre devin contraproductive. Ele se transformă în ostatici sau chiar în ţinte. În Bosnia, aproape că am ajuns în această situaţie. În august

1982, Beirutul ne-a întîmpinat ca pe eliberatori. În aprilie 1983, relaţiile s-au degradat. În octombrie, a fost atentatul de la "Drakkar", notează un fost ofiţer al FINUL. Bilanţ: 58 morţi.

Astăzi guvernele europene îşi fac probleme în legătură cu trupele lor aflate în Balcani. Paradoxal, prezenţa lor face ca orice acţiune de forţă împotriva sîrbilor să devină nesigură. Căştile albastre, după părerea militarilor şi politicienilor, ar fi primele victime ale propriilor represalii. Poate că acesta este motivul pentru care interdicţia de survolare a teritoriului Bosniei a rămas literă moartă mai mult de două luni. O tentativă de retragere a forţei internaţionale, însă, ar fi, fără îndoială, urmată de un atac imediat al trupelor sîrbeşti aflate în retragere în prezenţa soldaţilor păcii. Bosnia ilustrează cumplita confuzie a obiectivelor ONU. Este favorizată pacea cu orice preţ, în detrimentul justiţiei ce ar trebui să fie de partea agresanţilor.

Căştile albastre nu reuşesc să împiedice războiul. În cel mai bun caz, reuşesc să încremenească fronturile de luptă. Dar n-au putut să împiedice asasinatul lui Hakija Turajilic la Saraievo; au fost luaţi ostatici sau omorîţi de khmerii roşii; au privit armata americană readucînd speranţa în Somalia şi Kuweit; au privit şi la irakienii care-şi repatriau rachetele teleghidate şi la construcţiile prefabricate pierdute în dezastru.

Din păcate, nu albastrul căştilor lor l-a oprit pe stăpînul Bagdadului, ci raidul aerian condus de Washington cu aprobarea Consiliului de Securitate. Dacă forţele de pace ale ONU ar exista numai pentru figuraţie, situaţia tot n-ar fi dintre cele mai bune, pentru că e vorba de cheltuieli imense ce se ridică la 2 miliarde de dolari anual. Din nefericire, în această acţiune sînt antrenaţi 15 738 de militari, fiecare dintre ei fiind mai mult decît o matricolă, fiind, de fapt, o viaţă omenească aflată în permanentă nesiguranţă atîta timp cît ONU doreşte ca doar simpla prezenţă a Căştilor albastre să fie arma care să schimbe atitudinea combatanţilor. În Krajna, blindatele uşoare ale Căştilor albastre franceze sînt prevăzute cu tunuri de 20 mm sau cu mitraliere de 12,7 mm, deci cu arme de calibru mic. Dar cînd Marek Goulding, secretar general adjunct şi şef al operaţiunilor de menţinere a păcii, le-a făcut o vizită pe front, toate maşinile au fost dezarmate. Pentru că aşa dădea frumos. Şi asta deoarece moralei oficiale a ONU îi repugnă faptul că violenţei i se poate răspunde cu violenţă. Oficialii Naţiunilor Unite gîndesc că şi un echipament ce reprezintă un minimum vital este prea agresiv, prea războinic.

SIRIA. În iunie 1974: trupe - 1.119; morţi - 31; costuri anuale - 60 mil. DM.

ISRAEL. În iunie 1948: trupe - 248; morţi - 28; costuri anuale - 51 mil. DM.

CIPRU. În martie 1964: trupe - 1.539; morţi - 159; costuri anuale - 32 mil. DM.

Fosta IUGOSLAVIE. În martie 1992: trupe - 22.639; morţi - 29; costuri anuale - 999 mil. DM.

Vestul SAHAREI. În septembrie 1991: trupe - 329 (prevăzuţi 1.603); morţi - 1; costuri anuale - 48 mil. DM.

ANGOLA. În iunie 1991: trupe - 224; morţi - 1; costuri anuale - 65 mil. DM.

SOMALIA. În aprilie 1992: trupe - 696; morţi - nici unul; costuri anuale - 183 mil. DM.

MOZAMBIC. În decembrie 1992: trupe - 23 (prevăzuţi 8.000); morţi - nici unul; costuri anuale - 242 mil. DM.

EL SALVADOR. În iulie 1991: trupe - 425; morţi - 1; costuri anuale - 65 mil. DM.

Această doctrină poate deveni paradoxală supusă probei de teren. Convoaiele ce aprovizionează unităţile desfăşurate în Bosnia trebuie să treacă prin defileuri cu un înalt grad de risc. Fără o protecţie specială, camioanele sînt ţinte extrem de tentante. Bineînţeles, ONU nu respinge conceptul de legitimă apărare, dar subscrie la el din vîrful buzelor şi îl interpretează la minimum posibil. În orele fierbinţi de la Beirut, FINUL s-a trezit în situaţia de a i se interzice să- şi folosească aruncătoarele de mine de 120 mm pentru a-şi apăra cartierul general, supus unui bombardament susţinut şi violent.

"Astăzi încă, notează un ofiţer, sîntem obligaţi să răspundem atacurilor doar prin foc în sus. Este total ineficace. Răspunsul corect constă în a trage orizontal, alături de agresor, pentru a-i da de înţeles că proiectilul următor poate fi corijat. Dar instrucţiunile nu prevăd un astfel de comportament".

Structura greoaie şi birocratică a secretariatului general privilegiază accesul la administrativ, procedural şi financiar în detrimentul necesităţilor operaţionale. Orice schimbare trebuie aprobată de Consiliul de Securitate - de a cărui unanimitate nu poţi fi sigur din capul locului -, ceea ce duce la blocarea iniţiativei, condamnînd trupele la o încetineală incompatibilă cu misiunea lor. Unităţile aflate în situaţii dificile încearcă să ocolească obstacolele birocratice riscînd să încalce litera mandatului şi să cadă sub acuzaţia că fac exces de zel: "ONU ne reproşează atitudinea noastră faţă de sîrbi, declară un ofiţer. Aceştia s-au plîns de agresivitatea noastră". Soldatul ce poartă casca albastră nu este răspunzător de actele sale numai în faţa comandanţilor săi, ci şi înaintea fiecăruia dintre adversari.

Cine poartă responsabilitatea că în portharturi soldaţii păcii au ca arme manualul militar şi normele drepturilor umanitare? Şi cine-şi asumă responsabilitatea că albastrul nu mai este culoarea speranţei şi a cerului limpede, ci a ţintelor nevinovate omeneşti?

Ana-Maria TATOVICI

PHILIPPE MORILLON
Generalul curaj

Singurele arme îngăduite: curajul și emoția opiniei internaționale

Nu este nici o îndoială: Franţa are un nou erou: generalul Philippe Morillon, comandantul superior al trupelor de securitate ONU în Bosnia-Herţegovina.

Prezenţa sa în oraşul est-bosniac Srebreniţa are drept scop asigurarea securităţii populaţiei din enclava musulmană, atacată de mai multe luni de soldaţii sîrbi.

Marţi 16 martie, francezii au avut ocazia să trăiască drama din Srebeniţa, "in live", graţie televiziunii franceze, care a transmis pe două canale mai multe luări de cuvînt ale generalului, prezentînd situaţia existentă de 11 luni în această zonă: "Eu mă ţin de cuvînt, căci nu am decît unul singur", i-a asigurat pe telespectatori Morillon, soldatul în vîrstă de 57 de ani. "Mi-a devenit foarte clar, a declarat generalul, faptul că Srebreniţa, este dominată de o tragedie. M-am dus acolo de bună voie şi m-am hotărît să rămîn acolo".

Cuvintele sale nu surprind deloc. Căci Srebreniţa pare a fi, în acest moment, "iadul pe pămînt". Alimentele aruncate de americani nu sînt suficiente, provocînd bătăi între locuitori. "Numai cei mai puternici reuşesc să intre în posesia lor. Este lupta nedemnă pentru supravieţuire", declară Georges Dallemagne, membru al organizaţiei "Medecins sans Frontières". Populaţia este cu bună-ştiinţă lăsată victimă foamei, terorii şi frigului, încheie Dallemagne.

Totuşi, generalul Morillon nu a rămas de bună voie în Srebreniţa. Căci atunci cînd a vrut să pără-

sească localitatea, sute de femei şi copii dezamăgiţi s-au opus plecării sale. S-au risipit doar cînd, vorbindu-le prin megafon, Morillon i-a asigurat că nu va pleca.

Conform opiniei Ministerului de Externe din Paris, Morillon a luat această hotărîre, într-un mod neobişnuit pentru un "Général de corps d'armée".

Un membru al expediţiei care-l însoţea pe Morillon declară: "Generalul a reacţionat în această situaţie surprinzător de bine. Dintr-un cvasiostatic el a devenit eroul oraşului". "Prin presiunile internaţionale, probabil că Morillon are acum o şansă. Căci, altfel, oraşul va cădea în cîteva zile" - este părerea reprezentantului Înaltului Comisariat pentru refugiaţi al ONU.

Hotărîrea de a rămîne în Srebreniţa a reprezentat şi un angajament provenind din dezamăgire. Veridicitatea acţiunilor sale a fost grav lezată, căci, conform explicaţiei sale după vizita făcută în enclava musulmană Cerska, cucerită cu puţin timp înainte de sîrbi, "nu am luat în serios mirosul morţii".

Astfel se explică din nou vechea bănuială cum că generalul ar fi prea tolerant faţă de sîrbi. Iar, conform unei afirmaţii a cotidianului "Le Figaro", "generalul Morillon pare a veni mereu cu întîrziere". Nu tot el a fost acela care a declarat referitor la moartea vicepremierului bosniac: "Probabil că înşişi bosniacii sînt cei care l-au ucis?"

Privit astfel, Morillon apare mai degrabă ca figură de tragedie, decît ca erou - simbol al politicii Franţei faţă de sîrbi, politică care a eşuat pînă în acest moment.

Morillon reprezintă, pe de altă parte, şi un simbol al limitelor acţiunii "îngerilor albaştri" în faţa lugoslaviei. Trupele generalului francez nu au nici arme, nici dreptul de a- şi îndeplini misiunea, constînd în alimentarea populaţiei civile cu cele necesare şi protejarea ei faţă de atacurile sîrbe.

"Le general courage", cum îl numeşte presa franceză pe Morillon, a realizat, în tot cazul, un succes: sîrbii au fost convinşi, pînă la urmă, să accepte trecerea cîtorva maşini ONU cu ajutoare umanitare, iniţial opunîndu-se total trecerii convoaielor, cu condiţia ca soldaţii ONU să părăsească oraşul.

Un diplomat al Ministerului de Externe francez exprimă poziţia oficială faţă de acţiunile generalului, menite a atrage atenţia asupra insuficientei înzestrări a soldaţilor ONU în fosta lugoslavie.

(Prelucrare după articolul "Generalul ca ostatic" semnat de LUDWING SIEGELE)

Odette HANGANU

Pentru copii, doar în braţele soldaţilor ONU nu mai este război

Morillon în Srebreniţa

Trupe ONU NATO

"în exteriorul zonei"

Alianţa Nord-Atlantică a decis ca avioanele sale de luptă să patruleze în spaţiul aerian al Bosniei, cu permisiunea de a doborî orice aparat ce ar viola zona sau ar refuza s-o părăsească. Această operaţiune, autorizată recent de Consiliul de Securitate al ONU, va fi îndeplinită de aparate aparţinînd forţelor militare americane, britanice, franceze şi olandeze, ele fiind susţinute de nave aeriene-radar AWACS, cu echipaje mixte. Coordonarea va reveni celei de-a cincea Forţe Aeriene Tactice Aliate cu baza la Vicenza, în nordul Italiei.

După mai bine de patru decenii de la înfiinţare, NATO îşi depăşeşte, astfel, atribuţiile ferm ancorate în Tratatul semnat la Washington, în 1949, care vizează apărarea zonei geografice a alianţei de o eventuală agresiune din afară, montînd două "premiere". Pe de-o parte, va fi pentru prima dată cînd va acţiona "în exteriorul zonei", respectiv în afara teritoriilor statelor grupate în Alianţă. Pe de altă parte, îşi va trimite, tot pentru prima dată, sub propria egidă, efectivele într-o zonă de război. Secretarul general al NATO, Manfred Wörner, declara, privitor la aceste "premiere", că ele "pun în evidenţă cu claritate un nou rol şi o nouă misiune" pentru Alianţă.

Agenţiile internaţionale de presă au comentat pe larg decizia NATO de intervenţie în Bosnia, implicaţiile ei în plan regional şi pe o arie mai largă, subliniind riscul, nu neapărat doar în plan militar, al asumării "noului rol" înaintea limpezirii doctrinei, asupra căreia se duc încă dezbateri pentru adaptarea la noile condiţii survenite în Europa după căderea regimurilor comuniste şi destrămarea Uniunii Sovietice.

Se impun cîteva precizări. La 4 aprilie 1949, cînd a fost semnat Tratatul de creare a NATO, fondatorii Alianţei i-au conceput doctrina pe apărare, în raport cu o eventuală invazie în Europa occidentală a Uniunii Sovietice şi a aliaţilor săi (grupaţi, ulterior, în Tratatul de la Varşovia). Un rol, deci, defensiv, menit să menţină statu quo-ul politico-militar pe continent. Anumite evenimente, desfăşurate în afara Europei, dar în care au fost implicaţi membri ai Alianţei, au pus pe ordinea de zi a discuţiilor din cadrul NATO (desfăşurate nu fără tensiuni) problema necesităţii de acţiune "out of area" ("în exteriorul zonei"), dar interesele divergente în legătură cu regiunile vizate au făcut ca doctrina tradiţional defensivă să fie menţinută. Americanii, iniţial, nu au dorit să implice NATO în conflictele pe care unele state vest- europene le aveau în colonii (azi state independente). A venit, apoi, rîndul vest-europenilor. Cînd SUA au încercat să interpreteze angajamentul lor în Vietnam ca fiind o problemă a Alianţei, aceştia au respins, fără menajamente, un atare punct de vedere. De asemenea, nici intrarea sovieticilor în Afganistan nu a condus la sperata, de către americani, atitudine comună a Alianţei.

Sfîrşitul războiului rece, marcat de puternice convulsii pe continent, pune, într-o nouă ecuaţie, termenii în care poate fi codificată securitatea, concepţiile care au stat la baza creării NATO trebuind revizuite. Discuţiile privitoare la ieşirea Alianţei "out of area" au fost reluate cu şi mai multă insistenţă, predominînd, de această dată, opinia că, date fiind împrejurările consecutive destrămării URSS şi schimbării regimurilor comuniste, dispariţiei Tratatului de la Varşovia, lucrurile, în mod paradoxal, s-au complicat, interesele de securitate susţinute de Alianţă nemaiputînd fi strict circumscrise zonei geografice a acesteia, cu atît mai mult cu cît instrumentele tradiţionale ale securităţii europene par a fi excedate de noile sfidări. Noua orientare în doctrina NATO, pusă în evidenţă de strîngerea colaborării cu CSCE, CEE şi UEO, reflectă tendinţa trecerii de la accentele pe apărarea colectivă, în cazul extrem al atacului direct, la cele vizînd acţiuni "în exteriorul zonei", în scopul promovării unei politici de securitate preventive. Potrivit acestei tendinţe, graniţa delimitînd "interiorul" zonei ocupate de Alianţă şi "exteriorul" devine fluidă, modificarea formală a doctrinei, cînd aceasta se va întîmpla, permiţînd intervenţia NATO oriunde în Europa, unde va considera că securitatea membrilor săi ar putea fi, chiar indirect, ameninţată.

Firește, se pune întrebarea dacă un asemenea concept restrictiv (ameninţarea securităţii doar a membrilor NATO) nu va provoca reacţii de ostilitate din partea statelor nemembre, care au şi ele dreptul inalienabil la securitate. Şi care, în numele unei securităţi parţiale, se vor vedea ameninţate cu impunerea unei pax Nord-Atlantica, ele nutrind o altă viziune, globală, asupra păcii şi securităţii în Europa. De altfel, agenţia "France Presse" afirma, transmiţînd decizia de intervenţie a NATO în Bosnia, că "**Alianţa celor 16 state (14 din Europa, la care se adaugă SUA şi Canada) intenţionează ca pe viitor să joace rolul de jandarm în conflictele regionale după încheierea războiului rece**"!

•

Există, desigur, o cale de parcurs de la intenţie şi pînă la realizarea ei doctrinară. Un asemenea rol al NATO, alianţă dominată tradiţional de Washington, nu este agreat nici chiar de unii membri ai săi. Franţa, de exemplu, retrasă încă din 1966 din comandamentul integrat al NATO, pledează pentru sporirea rolului Uniunii Europei Occidentale (UEO). În Germania, liber-democraţii, aflaţi în coaliţia guvernamentală, ca şi cel mai mare partid de opoziţie, P.S.D., se opun participării militarilor germani la acţiuni "out of area" (chiar dacă este vorba doar de prezenţa lor la bordul avioanelor AWACS), considerîndu-le contrare prevederii Legii fundamentale a ţării, motiv pentru care au făcut întîmpinări, în acest sens, la Curtea Constituţională. Marea Britanie, la rîndul său, manifestă îngrijorări că recurgerea de către NATO la forţă "în exteriorul zonei", mai precis în Bosnia, ar atrage represalii împotriva trupelor ONU existente acolo. "Premierele" decise acum de NATO vor arăta, în orice caz, mai limpede ce impact ar putea avea asemenea intenţii, dezvoltate. Chiar dacă în Bosnia, după cum se exprimau responsabili ai Alianţei Nord-Atlantice, operaţiunea nu are decît o valoare militară limitată şi, mai degrabă, un caracter demonstrativ, cu valenţe pronunţat politice.

Vasile CRIŞU

COREGRAFIE ONUSIANĂ

Henri Zalis

Recenta pledoarie rostită la Universitatea Naţiunilor Unite din Tokio de însuşi secretarul general, dl Boutros Boutros Ghali, în sprijinul unei "noi organizaţii mondiale", mai suple şi mai raţionale, m-a pus pe gînduri. Nu este o vorbă goală să afişezi un obiectiv atît de grav în termeni de o indiscutabilă radicalitate.

Reforma prescrisă de cel mai înalt funcţionar al forumului are multiple explicaţii. Presupun că răspund unor legitime nevoi de aprofundare, dacă trec în revistă cîteva din raţiunile ce l-au condus pe distinsul diplomat să le formuleze.

Obiectivul nr. 1 al Naţiunilor Unite vizează, cum singur a şi explicat cel interesat, **eficacitatea** organizaţiei. Noi, care sîntem părtaşi la eforturile ei de un bun număr de ani, nu vom intra în polemică şi nici nu-i vom nega meritele în menţinerea păcii. Ne rămîne să notăm că sîntem în faţa unei uriaşe mobilizări, cert ambiţioase cu varii rezultate, de la admirabil la devastator. Imensul teatru pe care şi-a investit resursele seamănă cu o scenă în perpetuă mişcare. Cînd zărim o parte din decor, cealaltă parte riscă fie să se prăbuşească în hău, fie să piardă din accesorii. În acest caz, nu mai miră pe nimeni dificultatea să conservi o construcţie veche de aproape o jumătate de secol, să nu doreşti ca instrumentarul ei uzat să treacă la muzeu şi, în schimb, să dispui de instalaţii modernizate.

Dincolo de metaforă (admit natura ei facilă), se impune o evidenţă. ONU resimte efectele dublei crize cu care se confruntă. Prima sursă de criză provine din dezechilibrul creat după rămînerea în prim plan doar a Statelor Unite ca super- putere. Cît timp ONU a oferit o diviziune raţională a muncii diplomatice, intervenţiile Consiliului de Securitate, deşi afectate de politica de bloc, s-au bucurat de o anumită logică a menajării susceptibilităţilor. Acum, mă tem că logica în cauză a dispărut şi există riscul să asistăm la domnia unuia singur asupra conştiinţei internaţionale.

Este de salutat că a luat sfîrşit perioada războiului rece; tot ce ne dorim este să dispară cele două componente: disperarea şi exasperarea.

Cel mai puternic actor are, oricum, tendinţa să se ia în serios, de unde şi verdictul în locul consensului. S-a văzut că este vorba de o nuanţă, însă, de proporţii.

A doua sursă de criză ţine de disproporţia între scop şi mijloace. Organizaţia Naţiunilor Unite, ca să fie credibilă, trebuie să dispună de imense fonduri şi, implicit, de un capital de încredere neştirbit. În prezent, ca să ne referim la anul în curs, este angajată în toate*) continentele şi, subliniez, peste puterile ei. Are de făcut faţă unui număr de 13 operaţii, mai toate iscate de focare incendiare, din Bosnia pînă-n Cambodgia, trecînd prin Angola, Orientul Apropiat, Somalia, Afganistan, Cipru şi Mozambic.

Nu-mi asum sarcina să comentez caracterul agresiv al unor exigenţe, dar şi deplina

îndreptăţire (de pildă, în Salvador, 93 de militari au făptuit crime de război, iar în Bosnia nici nu ştim cîţi ar merita aduşi în faţa tribunalelor!); tot ce reţin, deocamdată, se referă la chestiunea dacă ONU este pregătită să riposteze **adecvat** în situaţii de criză gravă. Răspunsul meu este negativ. S-a văzut, de cîte ori a apărut un proces sîngeros, că ONU este sub aşteptări şi la capitolul imaginaţiei politice, şi la cel al forţei de intervenţie.

O paranteză. Unde s-a implicat făţiş Washington-ul, eficacitatea (de regulă cea financiar-militară, nu şi politică) a dat rezultate. Mă refer la Irak (deşi, iată, Saddam Hussein dă de lucru comunităţii mondiale în continuare!), la Somalia (iarăşi cu anumite fisuri) sau la Coreea. Dar, dacă ne gîndim la ce se petrece în Bosnia, în Sahara, în Angola ş.a.m.d., mi se pare vădit că soluţiile întîrzie să apară, poate şi pentru că, după ce s-au lansat "degajări" politiceneşti, mai e nevoie şi de altceva. De răbdătoare pregătiri psihologice în favoarea instalării stabilităţii, a securităţii şi, dacă vreţi, a sincerităţii în exerciţiul democraţiei.

Sub acest raport, Boutros Boutros Ghali va trebui să găsească limbajul potrivit pentru situaţii febrile, pentru acel gen de fracturi etnice, istorice, morale cum există, azi, în Balcani şi la Mogadiscio, şi în zona locuită de kurzi şi, nu în ultimul rînd, în numeroase regiuni, să le numim "zonale", deşi parcă aş fi tentat să le calific altfel, anume după vechea axă Nord-Sud, **teritorii nepacificate**. Gîndul mi se îndreaptă spre Transnistria, Abhazia, Timor, Sudan, Angola. Le pomenesc, fără o ordine prestabilită, doar ca să definesc un tip de realitate: cea expusă conflictelor de interese, conflicte cu aspect de război civil, ori ca dispute religioase şi de contencios istoric (Grecia faţă cu Macedonia), ca exemplu imediat la vedere.

Pe scurt, nu îmi închipui că ONU se va reforma, de la o zi la alta. Mediatorii săi ar trebui să dispună, pe lîngă bugete uriaşe, de o moştenire mai lesne de preluat. Or, ceea ce se vede cu ochiul liber trimite la un sold negativ, la deficite de tot felul. Poate că ONU va găsi tăria să nu sucombe sub greutatea lor...

*) *Asta, dacă Haiti sau Cuba ar presupune "consultarea" factorilor locali în dispută.*

1000+1

Union Jack

Şeful departamentului de turism al Marii Britanii a cerut funcţionarilor publici şi oamenilor de afaceri să fie mai patrioţi şi să arboreze drapelul naţional, Union Jack, în curtea instituţiilor. Într-o dezbatere din Camera Comunelor consacrată problemelor turismului, el a atacat "snobismul deplasat" al celor care critică gesturile mărunte. În opinia sa, un zîmbet care să însoţească servirea micului dejun sau florile din dormitor pot cîntări la fel de mult ca şi un tur bine organizat pentru milioanele de turişti care vizitează Marea Britanie.

Panda

Supraveghetorii de pe aeroportul din Miami au devenit suspicioşi, urmărind bagajele care se roteau pe bandă cînd au văzut un ursuleţ panda impăiat care a început să se mişte de unul singur. Nu mică le-a fost mirarea cînd au găsit în interiorul "jucăriei" 13 reptile vii, şopîrle şi broaşte testoase din diferite specii protejate de legile internaţionale. Călătorul care a înregistrat bagajul la Mexico-City nu a efectuat zborul şi nu a putut fi identificat, dar se crede că este vorba de un traficant serios. Mostre de păsări sau reptile pe cale de dispariţie au mai fost descoperite la Miami în diverse cutii aparate electro-

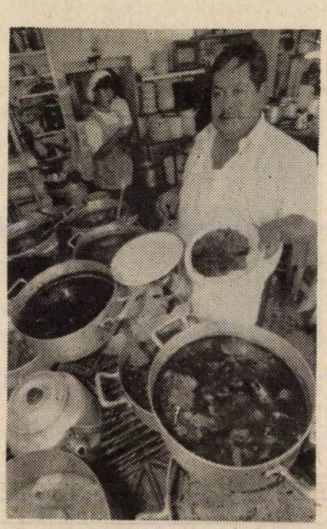

Fortino Rojas este de 28 de ani bucătarul-şef al restaurantului Don Chon din Ciudad de Mexico. Printre specialităţile preparate după vechi reţete aztece se numără tocăniţa de [illegible]anteme şi prăjiturile cu [illegible]e tomate

casnice, genţi de mînă sau chiar în tuburile de pastă de dinţi.

Lou Yan

Lou Yan este una dintre cele mai populare actriţe la Beijing. Chipul ei însoţeşte acum spoturile publicitare de televiziune şi reclamele din reviste ale companiei chineze Moonstone International, specializată în distribuirea de materiale sportive. Mai nou, această companie a obţinut drepturile de reprezentare exclusivă ale firmei Lomma Enterprises din Pennsylvania (SUA), recunoscută pe plan mondial pentru instalaţiile de golf miniatural. Primul pas va fi făcut prin amenajarea acoperişului hotelului Holiday Inn din oraşul Wulumugi, în apropierea graniţei cu Rusia. Firma americană speră să-şi extindă afacerile în turismul din China.

Fergie

Imaginea fostei ducese de York, Sarah Ferguson, continuă să fie distorsionată, în ciuda eforturilor sale de a-şi reclădi reputaţia. Mai nou, Fergie s-a dedicat acţiunilor de caritate în favoarea copiilor victime ale războiului din Bosnia. Dar donatorii nu vor să aibă nimic de-a face cu femeia care a cheltuit 10 000 de lire sterline (15 000 de dolari) pe toaleta Yves St. Laurent, purtată la lansarea acţiunii de curmare a suferinţei. Iniţiativa controversatei Fergie s-a grefat pe mai vechiul "Ajutor pentru copii români", urmînd ca de acum încolo opera sa de caritate să se numească "Copii în criză". Uite cine strică imaginea României în lume!

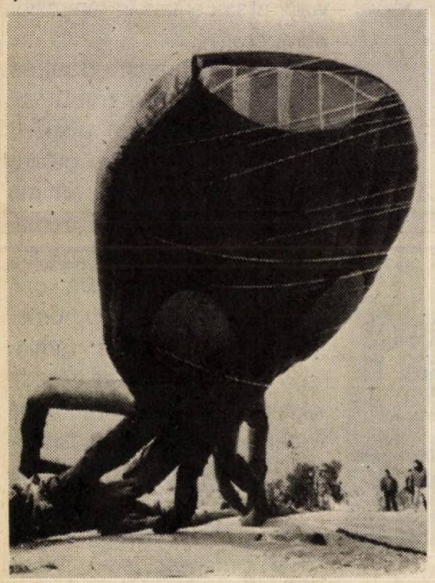

Un zmeu uriaş (150 metri), de forma unei caracatiţe, a fost înălţat în aer de pe una din colinele Atenei, printre alte cîteva mii. Obiceiul atenienilor marchează începutul Postului Mare la ortodocşi

Cu ocazia Sfintelor sărbători ale Paştelui, bucătarii şi cofetarii se întrec pe ei înşişi, cu gîndul, probabil, şi la Guinness Book of Records. În 250 de ore, Serge Couzigou din Biaritz (Franţa) a turnat un clopot de ciocolată înalt de 3,30 metri şi un diametru de 1,40 metri (foto stînga). Din 700 kg de făină, 200 kg de zahăr, 100 kg de unt şi fructe confiate, în Spania a fost pregătit un cozonac de o tonă pentru 6000 de persoane (foto dreapta)

Personalul cazinoului din oraşul La Coruna protestează împotriva condiţiilor de muncă prin amenajarea unor mese de joc în aer liber în Plaza del Torel din localitatea vecină, Santiago de Compostela, important loc de pelerinaj al romano-catolicilor

Marea actriţă franceză Brigitte Bardot, recunoscută protectoare a animalelor, în timpul unei demonstraţii pe străzile Marsiliei împotriva posibilei închideri a unui azil pentru... câini

Magic

Legendarul baschetbalist american, Earvin Magic Johnson, a cerut oamenilor de ştiinţă din Japonia să se alăture cît mai curînd luptei împotriva SIDA. Fosta stea a echipei Los Angeles Lakers a organizat la Tokio simpozionul internaţional "Trăind împreună în era virusului HIV şi a maladiei SIDA". Afirmînd că la ora actuală mijlocul-cheie de luptă este educaţia sexuală, Magic a adresat un apel patetic comunităţii internaţionale în favoarea celor care se confruntă nu numai cu maladia ucigătoare, dar mai ales cu stigmatul social asociat ei.

Deocamdată, ducesa a plecat împreună cu fiicele sale, prinţesele Beatrix şi Eugenie, în staţiunea austriacă Klosters, pentru a prinde ultima zăpadă

Fatal fax

Fostul guvernator al coloniei portugheze Macao, Carlos Melancia, va fi judecat la Lisabona sub acuzaţia de corupţie şi luare de mită (660 000 de dolari), fiind pasibil de o sentinţă la opt ani de închisoare. Scandalul este cunoscut sub numele de "Fatal Fax", datorită unui document, scăpat în mîinile presei, trimis de o firmă germană la reşedinţa guvernatorului. Contactată pentru consultanţă în legătură cu proiectul unui nou aeroport, Weidleplan GmbH a cerut înapoi cei 350 000 dolari "investiţi", după ce contractul a fost atribuit unei firme franceze.

Marlboro

Cunoscuta firmă americană producătoare de ţigarete Philip Morris Inc. intenţionează să investească 40 milioane de dolari pentru a cumpăra 65 la sută din acţiunile Companiei de Tutun Klaipada din Lituania. Acordul a fost stabilit în

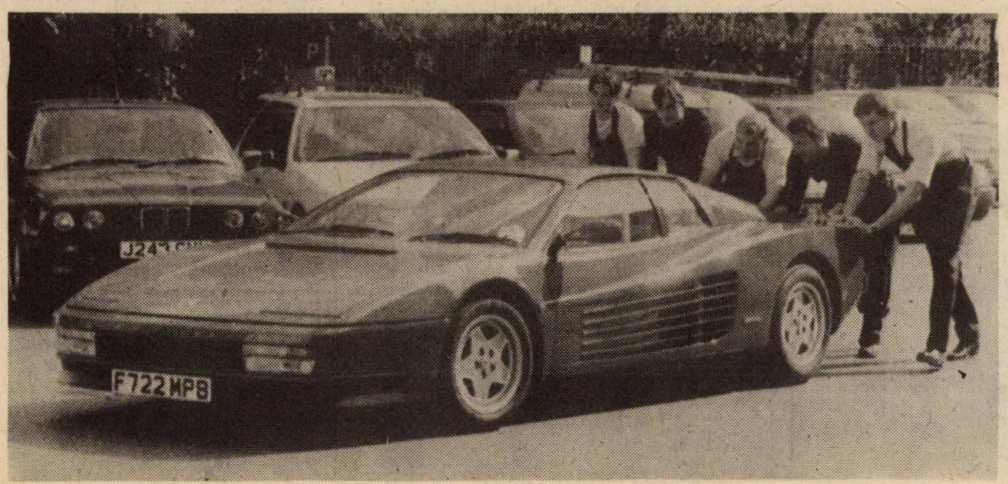

Să vezi şi să nu crezi! Automobilul Ferrari Testarosa, primit în dar de Nigel Mansell în 1988 cînd a fost inclus în echipa de Formula 1 a firmei italiene, trebuie împins ca să pornească. Acesta va fi vîndut la licitaţie de către binecunoscuta casă londoneză Christie's, pornind de la preţul de 85 000 lire sterline (122 000 dolari)

concordanţă cu programul guvernamental de privatizare, aici urmînd să se producă ţigarete purtînd binecunoscuta marcă "Marlboro". Se pare că alergînd după aroma preferată, călăreţul cu lasou va ajunge din Vestul sălbatic pînă în ... Estul Europei.

Meissen

Cel mai vechi atelier de porţelan de lux din Europa, renumitul Meissen, va reduce numărul meseriaşilor săi cu zece la sută, datorită dificultăţilor financiare. Cererea a stagnat an de an, iar în 1992 vînzările au scăzut mult sub aşteptări. Înfiinţat în 1710, atelierul de manufactură de la Meissen (landul Saxonia) produce anual 250 000 de obiecte din porţelan într-o gamă foarte diversă. Dar faima i-au făcut-o serviciile de masă, folosite chiar şi de casele regale.

Nikolaus

Un fost gardian al mai mu tor lagăre de concentrare s exterminare naziste se lupt astăzi cu justiţia din Statele Unite pentru a-şi păstra cetăţenia. El nu este acuzat de vreo crimă de război, ci de faptul că ar fi servit, din 1941 în armata României, pe vre mea cînd era aliata Germaniei hitleriste, iar din 1943 ar fi intrat în trupele SS. Nikolaus Schiffer, acum în vîrstă de 73 de ani, a avut un destin foarte contorsionat. S-a născut la Philadelphia, dar a copilărit în România. După spusele sale, a fost concentrat în armată în timpul celui de-al doilea război mondial, fără să renunţe la cetăţenia americană. Ar fi fost detaşat în Batalionul SS "Cap de Mort", care avea ca sarcină şi paza lagărelor, dar a mărturisit că nu a ştiut niciodată ce se întîmpla înăuntru. A emigrat în 1958 în Statele Unite, unde a trăit într-un mic orăşel din statul Pennsylvania.

La 57 de ani, Alistah Laishkoçhav din Byron Bay (Australia) are o familie enormă, formată din nouă neveste şi 63 de copii. Ei primeşte anual alocaţii în valoare de 250 000 dolari şi speră să se mute în Hawaii

Mao

Xu Jing, expert medical şi directorul muzeului memorial unde sînt expuse rămăşiţele pămînteşti ale fostului con ducător chinez Mao Zedong, a pus capăt rumorilor iscate în jurul unor afirmaţii care speculau ideea că acestea s-ar afla într-un proces continuu de degradare. Echipamentele electronice cu care sînt inspectate regulat nu indică "nici o schimbare", Xu fiind de părere că nu este vorba decît de o "iluzie optică provocată de sistemul de iluminare. Suspiciunile au fost alimentate de desele închideri ale porţilor mausoleului din piaţa Tien Anmen, unde, din 1976, rămăşiţele lui Mao se află într-un sarcofag de sticlă aşezat într-o impozantă sală construită, din piatră gri.

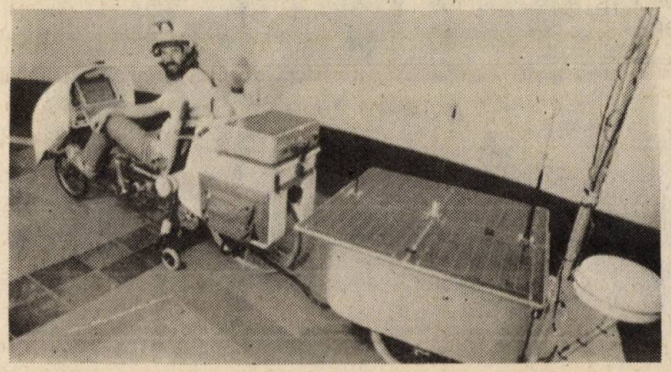

Prezentîndu-şi colecţia la Londra, creatoarea americană Diane Freis propune pentru primăvara '93 tricotajele multicolore. Preţul unui astfel de compleu: aproape 450 de dolari

Preşedintele american Bill Clinton este nehotărît dacă să-şi cumpere ca suvenir un tricou pe care este imprimat alături de liderul rus Boris Elţîn, cu care s-a întîlnit la Vancouver (Canada)

Rubrică realizată de Cristian MOANŢĂ

La Expoziţia Mondială a Mobilelor din Boston, Steven Roberts a prezentat acest vehicul, care costă 1,2 milioane de dolari şi care a parcurs deja 17 000 de mile. Panourile solare montate alimentează un computer personal, un aparat de radio, un televizor, un CD player şi un telefon celular, toate montate la bord. Steven se autointitulează "nomadul super-tehnologizat"